

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

C 93

50. évfolyam

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

2007. április 27.

<u>Közleményszám</u>	Tartalom	Oldal
	III Előkészítő jogi aktusok	
	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság	
	2007. január 17–18-i, 432. plenáris ülés	
2007/C 93/01	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a belső piac adózási rendszerei működésének javítását célzó közösségi program létrehozásáról” (Fiscalis 2013 program) (COM(2006) 202 final – 2006/0076 (COD))	1
2007/C 93/02	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A strukturális politikák hatása és következményei az Európai Unió kohéziójára”	6
2007/C 93/03	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat tanácsi irányelvre az egyes lefölezésekből, vámokból, adókból és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtásról” (COM(2006) 605 final – 2006/0192 (CNS))	15
2007/C 93/04	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 89/665/EGK és a 92/13/EGK tanácsi irányelveknek a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó jogorvoslati eljárások hatékonyságának javítása tekintetében történő módosításáról” (COM(2006) 195 final/2 – 2006/0066 (COD))	16
2007/C 93/05	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 92/49/EGK tanácsi irányelvnek és a 2002/83/EK, a 2004/39/EK, a 2005/68/EK és a 2006/48/EK irányelvnek a pénzügyi szektorbeli részesedésszerzések és részesedésnövelések felügyeleti értékelésének eljárási szabályai és értékelési kritériumai tekintetében történő módosításáról” (COM(2006) 507 final – 2006/0166 (COD))	22
2007/C 93/06	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Az egységes piac felülvizsgálata”	25
2007/C 93/07	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat tanácsi rendeletre az Azori-szigetektől, Madeiráról, a Kanári-szigetektől, valamint Franciaország Francia Guyana és Réunion tengerentúli megyéiből származó egyes halászati termékek forgalomba hozatalakor felmerülő többletköltségek ellentételezésére vonatkozó rendszer 2007-től 2013-ig terjedő időszakra történő bevezetéséről” (COM(2006) 740 final – 2006/0247 (CNS))	31

<u>Közleményszám</u>	Tartalom (folytatás)	Oldal
2007/C 93/08	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Esélyegyenlőség a fogyatékkal élőknek”	32
2007/C 93/09	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Tisztességes munka mindenki számára – Az Unió hozzájárulása a tisztességes munkára vonatkozó menetrend végrehajtásához” (COM(2006) 249 <i>final</i>)	38
2007/C 93/10	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a gyakorlati megvalósításra vonatkozó jelentések egyszerűsítése és ésszerűsítése érdekében a 89/391/EGK tanácsi irányelv, az abban említett egyedi irányelvek, valamint a 83/477/EGK, 91/383/EGK, 92/29/EGK és 94/33/EK tanácsi irányelv módosításáról” (COM(2006) 390 <i>final</i> – 2006/0127 (COD))	42
2007/C 93/11	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Mérleg a mai európai társadalomról”	45



III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

2007. JANUÁR 17–18-I, 432. PLENÁRIS ÜLÉS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a belső piac adózási rendszerei működésének javítását célzó közösségi program létrehozásáról” (Fiscalis 2013 program)

(COM(2006) 202 final – 2006/0076 (COD))

(2007/C 93/01)

2006. június 23-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció véleményét 2006. december 7-én elfogadta. (Előadó: Umberto Burani.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. január 17-én tartott 432. plenáris ülésén 153 szavazattal 2 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB teljes egyetértését fejezi ki az Európai Bizottság dokumentumával kapcsolatban. Megfontolásra ajánlja alábbi megjegyzéseit és néhány fenntartását bizonyos, véleménye szerint még tisztázásra szoruló kérdéssel kapcsolatban.

1.2 A képzéssel kapcsolatban az eddigi intézkedések hatékonyságát vizsgálva úgy tűnik, hogy a közösségi szintű kollektív szemináriumok szervezése az elért eredményekhez képest túlzottan költséges, és felmerül a kérdés: nem kellene-e az erőfeszítéseket inkább a nemzeti alapon szervezett, az Európai Bizottság által kiképzett szakértők bevetésével megvalósuló képzésekre összpontosítani. A trénerek képzését tehát a közösségi program kulcselemévé kellene tenni.

1.3 Az EGSZB fenntartásai az adóhatóságtól különböző hatóságoknak történő adatszolgáltatás tisztázatlan elemeit érintik: az ilyen hatóságok adatokhoz való hozzáféréseinek feltételei és szabályai nem világosak, és különböző kételyeket ébresztenek, különösen a magánélet védelmét illetően. Ugyancsak tisztázni kellene az adatok tulajdonjogának és elérhetőségének kérdését. Szinte semmi nem derül ki az adatokat igénylő

harmadik félre terhelendő költségek meghatározásának kritériumairól.

2. Bevezetés

2.1 A vám- és adóhatóságok nagyon fontos szerepet töltenek be a külső határokon végzett ellenőrzések és a Közösség pénzügyi és egyéb érdekeinek védelme révén. Az új kihívások és a napjainkban zajló változások fényében elkerülhetetlen a továbblépés és a fejlesztés, különösen az informatika terén. A vizsgált közlemény közösségi programot határoz meg a belső piac adózási rendszerei működésének javítására (Fiscalis 2013).

2.2 A Közösséget terhelő működési költségek két fő kategóriára oszlanak: az együttes fellépésekre és az informatikai tevékenységekre. Az együttes fellépésekhez tartoznak a szemináriumok, projektszövetkezetek, munkalátogatások, többoldalú ellenőrzések és a képzés. Az informatikai tevékenységek a meglévő transzeurópai rendszerek működésére és fejlesztésére, valamint új rendszerek kialakítására irányulnak. A közösségi költségvetést terhelő teljes összeg a 2008–2013 közötti időszakra 156,9 millió euró. A 2013-as program a 2007–2013-as pénzügyi terv időtartamának megfelelően hat évre szól.

2.3 A 2007-es program időközi értékeléséről szóló dokumentum preambuluma különös tekintettel van egyrészt a tagjelölt országokra, amelyek az adóhatóságaikat a csatlakozásuk időpontjáig elvégzendő valamennyi, a közösségi szabályozásból eredő feladat elvégzésére felkészítő gyakorlati intézkedésekből részesülhetnek, másrészt az európai szomszédsági politika partnerországaira, amelyek meghatározott körülmények teljesülése esetén részt vehetnek a program bizonyos kiválasztott tevékenységeiben ⁽¹⁾.

2.4 A 2007. évi program időközi értékelése megerősítette annak szükségességét, hogy strukturáltabb módon szervezzék meg a közigazgatási szervek közötti, illetve a közigazgatási szervek és az Európai Bizottság közötti információáramlást és az ismeretek megosztását, valamint a program keretében megvalósuló rendezvények során szerzett tapasztalatok megfelelő feldolgozását. Különös figyelmet kell ezért fordítani az információáramlásra és az ismeretek megfelelő kezelésére.

3. A határozatjavaslat tartalma

3.1 A Fiscalis 2013 cselekvési program rövid, annak fogalm meghatározásaira és tartalmi elemeire vonatkozó ismertetése után a dokumentum a következő **célokat** tűzi ki:

- a) a hozzáadottérték-adó, a jövedéki adó, valamint a jövedelem- és tőkeadó tekintetében:
 - i) a hatékony, eredményes és átfogó információcsere és közigazgatási együttműködés biztosítása;
 - ii) annak lehetővé tétele a tisztviselők számára, hogy elsajátíthassák a közösségi jog és annak a tagállamokban történő végrehajtásának egységesen magas szintű ismeretét;
 - iii) a közigazgatási eljárások állandó tökéletesítésének biztosítása a jó közigazgatási gyakorlat kialakítása és elterjesztése révén, a közigazgatások és az adóalanyok szükségleteinek figyelembevétele céljából.
- b) a biztosítási díjakra kivetett adók tekintetében a közigazgatási szervek közötti együttműködés erősítése, biztosítva a meglévő szabályok megfelelőbb alkalmazását;
- c) a tagjelölt és lehetséges tagjelölt országok tekintetében ezen országok különleges szükségleteinek kielégítése az adójog és az igazgatási kapacitás területén;
- d) harmadik országok, különösen az európai szomszédságpolitika partnerországai tekintetében az együttműködés erősítése ezen országok adóhatóságaival.

3.2 E célok elérése érdekében az Európai Bizottság minden évben munkaprogramot határoz meg. Ez a program az Európai Bizottság által valamennyi részt vevő ország számára hozzáférhetővé tett kommunikációs és információcsere-rendszerek működésére alapul. A kommunikációs rendszerek különböző közös hálózatokat és rendszereket foglalnak magukban (CCN/CSI, VIES, EMCS...). A kommunikációs és információcsere-rendszerek nem közösségi elemei magukban foglalják az e

rendszerek részét képező nemzeti adatbázisokat, a közösségi és a nem közösségi elemek közötti hálózati kapcsolatokat, valamint mindazon szoftvert és hardvert, amelyet az egyes részt vevő országok az e rendszerek teljes körű működéséhez egész közigazgatásukra kiterjedően szükségesnek tartanak. A részt vevő országok biztosítják a nem közösségi elemek működőképességének üzemben tartását és az ezen elemeknek a közösségi elemekkel való interoperabilitását. A Bizottság, a részt vevő országokkal együttműködve, koordinálja a rendszerek és infrastruktúra közösségi és nem közösségi elemei létrehozásának és működésének különböző aspektusait.

3.3 Az Európai Bizottság és a részt vevő országok közösen szerveznek szemináriumokat és projektcsoportokat, és biztosítják ezek eredményeinek terjesztését. A részt vevő országok a maguk részéről munkalátogatásokat szerveznek a tisztviselők számára. Az Európai Bizottság a részt vevő országokkal együttműködve kialakítja a program keretében végzett tevékenységekből adódó információk szisztematikus és strukturált megosztásának rendjét.

3.4 A program végrehajtásához szükséges kiadásokat megosztják a Közösség és a részt vevő országok között.

A Közösség a következő kiadásokat viseli:

- a) a 6. cikk (3) bekezdésében ismertetett kommunikációs és információcsere-rendszerek közösségi elemei beszerzésének, fejlesztésének, felszerelésének, karbantartásának és napi üzemeltetésének a költségei;
- b) a részt vevő országok tisztviselőinél a többoldalú ellenőrzéssel, munkalátogatásokkal, szemináriumokkal, projektcsoportokkal kapcsolatosan felmerülő utazási és ellátási költségek;
- c) a szemináriumokkal kapcsolatos szervezési költségek, valamint a 11. cikkben említett, külső szakértők részvételével kapcsolatos utazási és ellátási költségek;
- d) a képzési rendszerek és modulok beszerzésének, fejlesztésének, felszerelésének, karbantartásának költsége, amennyiben ezek valamennyi részt vevő ország számára közösek;
- e) az 1. cikk (2) bekezdésének f) pontjában említett egyéb tevékenységek költségei.

A részt vevő országok a következő költségeket viselik:

- a) a 6. cikk (4) bekezdésében ismertetett kommunikációs és információcsere-rendszerek nem közösségi elemei kifejlesztésének, beszerzésének, telepítésének, karbantartásának és napi üzemeltetésének a költségei;
- b) az alap- és továbbképzéssel kapcsolatos költségek, beleértve a tisztviselők nyelvi képzését.

3.5 A nyomon követés tekintetében – a részletek megadása nélkül – kiderül, hogy a programot a részt vevő országok és az Európai Bizottság folyamatos közös ellenőrzése kíséri. A szöveg egy időközi és egy záró értékelésről rendelkezik.

⁽¹⁾ Európai bizottsági munkadokumentum: a Fiscalis 2007 program időközi értékelése, SEC(2005) 1045 (csak francia, angol vagy német nyelven hozzáférhető).

4. Bevezetés: a program kialakításának alapjául szolgáló elvek

4.1 Az Európai Bizottság által bemutatott dokumentum „kötelező aktus”: azaz az Európai Bizottság Európai Parlamenttel és a Tanáccsal szemben fennálló kötelezettségének teljesítése a 2003–2007 közötti időszakra vonatkozó Fiscalis program létrehozásáról szóló határozat 15. cikkének (4a) bekezdése értelmében. Ezen kötelezettségvállalás alapján az Európai Bizottság 2005. április 6-án közleményt (COM(2005) 111 final) fogadott el, amely szerint létre kell hozni a Fiscalis 2013 és a Vám 2013 elnevezésű programokat. Ezek célja a már létező Fiscalis 2003–2007, illetve Vám 2007 programok folytatása. Az EGSZB e dokumentuma a Fiscalis programot tárgyalja; a Vám programmal külön dokumentumban foglalkozunk.

4.2 A 2013-as program – amely a 2008–2013 közötti időszakra érvényes – nem vezet be alapvető újításokat a jelenlegi programhoz képest: inkább arra irányul, hogy a lisszaboni stratégia újraindítását ösztönző iránymutatásokat követve javítsa annak hatékonyságát; ezért célja a tagállamok (és a közeljövőben csatlakozó államok) **adóhatóságai közötti együttműködés folytatása és javítása** az eredeti program által kitűzött célok követésével:

- a közösségi adójog közös alkalmazása;
- a nemzeti és közösségi pénzügyi érdekek védelme;
- a belső piac egyenletes működése az adókikerülés és adókijátszás elleni küzdelem révén;
- a verseny torzulásának elkerülése;
- a közigazgatások és az adóalanyok megfelelési terheinek csökkentése.

4.3 Az Európai Bizottság dokumentuma a jelenlegi helyzet alapos elemzése után készült, amelyet az egyes tagállamokban tett látogatások és a közigazgatási szervekkel, a szakértőkkel és az adóalanyokkal való konzultáció egészített ki. Mindennek eredményeként **a programot a 2007-es program kiterjesztéseként hozzák létre, további pénzügyi forrással megtámogatva**, „melyek segítségével egyrészt lehetségessé válik az új szakpolitikai kezdeményezések támogatása, másrészt pedig valamennyi más alcím költségvetésében kis mértékű emelést indítványoznak”. Az EGSZB egyetértését fejezi ki e döntéssel kapcsolatban.

4.4 **Ahogy már a 2.2. pontban említettük**, a 2008–2013-as program **összköltsége** 168,47 millió euró; ennek nagy részét a közösségi költségvetést terhelő **működési költségek** teszik ki, amelyek összege 156,9 millió euró. Ez utóbbiak két fő kategóriára oszlanak, az **együttes fellépésekre** és az **informatikai tevékenységekre**. Az együttes fellépésekhez tartoznak a szemináriumok, projektszervezetek, munkalátogatások, többoldalú ellenőrzések, a képzés és a célkitűzések megvalósításához szükséges egyéb tevékenységek. Az informatikai tevékenységek a meglévő transzeurópai rendszerek működésére és fejlesztésére, valamint új rendszerek kialakítására irányulnak.

5. Általános megjegyzések

5.1 Az EGSZB messzemenően egyetért azzal, hogy szükséges a Fiscalis program – a már kialakított általános vezérelveknél megfelelő – folytatása. Az Európai Bizottság kezdeményezése tehát támogatandó; ugyanakkor bizakodunk abban, hogy a végrehajtási szakaszban sor kerül majd **néhány szempont korrekciójára**, különösen a közös képzési programok hatékonysága és a nyelvhasználat területén. Az Európai Bizottság egyébként maga hívta fel a figyelmet e hiányosságokra egy olyan dokumentumban ⁽²⁾, amely a megszüntetésüket célzó megoldásokat is felvázol.

5.2 A **képzés** két fő részre tagolódik, az egyik a közösségi szintű, amelyet az EU költségvetéséből finanszíroznak, a másik a nemzeti szintű, amelyet lényegében az egyes érdekelt tagállamok finanszíroznak. A „képzés” fogalma magában foglalja a szó szoros értelmében vett **„tréninget”** (azaz a technikai, jogi és közigazgatási jellegű, pontosan meghatározott témákkal kapcsolatos oktatást az egyes területek szakértőinek irányításával), az (általában multidiszciplináris jellegű és különböző országok részvételével megrendezett) **szemináriumokat**, valamint a dolgozók közötti **tapasztalatcserét** (amely történhet egyéni vagy csoportos formában).

5.3 A 3.1. pontban említett dokumentumban az Európai Bizottság részletesen beszámol a **képzési programok** keretében elért kezdeti eredményekről: az ennek alapján kibontakozó kép általában kielégítő. A dokumentum őszintén feltárja a **hiányosságokat**, egyben jelzi megszüntetésük vagy csökkentésük módját. Ez nem is lehetne másként, ha tekintetbe vesszük a program összetett voltát, a résztvevő tagállamok számát, a rendszerek különbözőségét, a nemzeti közigazgatási szervek különböző tapasztalati és szervezési szintjét, és nem utolsósorban a nyelvek sokféleségét – ez a szempont közös akadálya valamennyi közösségi programnak, jelentőségét azonban gyakran alábecsülik. A fő probléma továbbra is abban rejlik, hogy **meg kell határozni az ismeretek és a szakértelem közös minimális szintjét**; úgy, hogy az **legalábbis mérhető legyen valamilyen, minden tagállam számára elfogadható és alkalmazható minimális paraméterek szerint**.

5.4 Ahogy a 3.5. pontban említettük, **az Európai Bizottság gondoskodik a programok megfelelő végrehajtásának ellenőrzéséről**. Az EGSZB véleménye szerint **fontos, hogy ennek során elsősorban a közös standardok alkalmazását** és a Közösség értékeinek teljes körű ismeretét **ellenőrizzék**. **Az ellenőrzések** nemcsak azért **létfonosságúak**, mert ügyelni kell a közösségi források szabályos, a közpénzek elköltésére vonatkozó általános elveknek megfelelő elköltésére, hanem azért is, mert nem lehet kizárólag a tagállamok mérlegelésére bízni a tisztviselők felkészítési szintjének meghatározását.

5.5 A kérdés összetettségére való tekintettel az EGSZB nem él javaslatokkal, csupán néhány objektív megjegyzésre szorítkozik, anélkül, hogy amiatt aggódna, politikailag korrektek-e ezek vagy sem.

⁽²⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

5.5.1 Egyrészt ismert tény, hogy a nemzeti tisztviselők szakértelme és tapasztalataik szintje tagállamonként eltérő; sok résztvevő esetén rendkívül nehéz tehát **szemináriumok** keretében közös képzési modult találni. A nyelvi különbözőség további bizonytalansági tényező: nem ugyanaz a beszélő nyelvével való közvetlen érintkezés eredményeként létrejövő megértés, mint a tolmácon keresztül kapott üzenet hatékonysága. Megjegyzendő, hogy az audiovizuális eszközök (prezentáció vetített képek formájában, diagramok, ábrák stb.) nem „láthatók” a résztvevők nyelvén (noha tudjuk, mennyire fontos az üzenetek „vizuális” formában való rögzítése). Végezetül, felmerül a kérdés, hogy e szemináriumok – amelyek szervezése jelentős ráfordítással jár a pénzügyi és az emberi erőforrások tekintetében egyaránt – számát nem kellene-e **minimálisra csökkenteni**, vagy legalább megtartásukat elhalasztani a program egy későbbi szakaszára. Az anyagi és emberi erőforrások területén ily módon elért megtakarítást – legalább részben – a **nemzeti szintű képzés finanszírozására** lehetne fordítani a viszonylagosan hátrányos helyzetű országokban, főként az új tagállamokban.

5.5.2 Az Európai Bizottság értékelési dokumentuma nem utal egy alapvető jelentőségűnek tűnő elemre: mégpedig a **nemzeti trénerek közösségi szintű képzésére**. Ez képezné az **egész rendszer kulcsát**: hiszen csak egy, a résztvevők nyelvét beszélő tréner képes az üzenetek hatékony átadását biztosítani – főként a *vitákét*, amelyek a képzés alapvető részét alkotják. Azonban mindenekelőtt azért, mert egyedül a nemzeti tréner képes a *saját nemzeti rendszerének a közösségi rendszer felé való átmenetére irányuló oktatási módszer* alkalmazására, mivel szükségképpen nagyon jól ismeri a nemzeti rendszert. A nemzeti hatóságok hatáskörében kellene hagyni a szakképzett személyek kiválasztását erre a célra. Alapkövetelménynek kellene lennie a magas szakmai színvonalnak és a pedagógiai képességeknek; ugyanez igaz azokra, akiknek a nemzeti trénerek „közösségi” képzésével kellene foglalkozniuk. Végezetül, szakértők véleménye szerint ez a fajta képzés nem valósítható meg rövid időtartamú szemináriumokkal: „tanfolyamokra” van szükség, amelyek legalább néhány hónapos időtartamúak.

5.6 Egy más jellegű fontos szempont a **Fiscalis rendszer** – különösen a HÉA és a jövedéki adó területét érintő rész – **összekapcsolása a „Vám 2013” rendszerrel**. Az EGSZB a *Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a papírmentes vámkezelési és kereskedelmi környezetről* tárgyban alkotott véleményében⁽³⁾ felhívta a figyelmet az európai parlamenti és tanácsi határozatra irányuló javaslat⁽⁴⁾ második preambulumbekzdésére, amely szerint „A [...] páneurópai e-kormányzási tevékenység olyan intézkedések meghozatalát követeli meg, amelyek **hatéko-**

nyabbá teszik [...] a csalás, a szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni harcot”. E vélemény kiemeli továbbá, hogy a vámhatóságok és a HÉA beszédéséért felelős hatóságok nyilvántartásai közötti szerves és tervezett kapcsolat lehetővé tenné a harmadik országokból behozott árukkal kapcsolatban elkövetett csalások – főként az eredetmegjelölések hamisítása – felfedését.

5.6.1 A Fiscalis programban nyoma sincs a Fiscalis nyilvántartásai és az egyéb hatóságok által kezelt nyilvántartások közötti szerves kapcsolatnak: csupán a határozati javaslat ötödik preambulumbekzdésében szerepel, hogy „lehetővé kell tenni, hogy a program további adózással kapcsolatos információcsere-rendszereket tartalmazzon, például [...] a jövedéki árumozgást ellenőrző rendszert (EMCS)”, de itt nyilvánvalóan csak az adóhatóságokra korlátozódó információcsere-ről van szó.

5.6.2 Az 5.6. pontban említett véleményében az EGSZB utalt az EP és a Tanács ajánlására⁽⁵⁾ is; ebben egy sor intézkedést határozta meg „a rendőrség, a vám és az igazságügy területén való együttműködés megkezdésére” az **EU-n belüli biztonság** javítására irányuló **Hágai Program**⁽⁶⁾ megvalósítása céljából, amely a tiltott vagy korlátozottan forgalmazható áruk kereskedelme elleni küzdelmet is magában foglalja. A nyilvántartások előző pontban említett összekapcsolása olyan, a vámon keresztül lebonyolítandó ellenőrzések végrehajtását tenné lehetővé, amelyek ma még nem lehetségesek: ez az adóhatóságok Hágai Programban való együttműködésének közvetett módja. Az EGSZB tudatában van annak, hogy a már folyamatban lévő programokra és a megszilárdult eljárás módokra tekintettel már nem lehetséges egy ilyen program megvalósítása. Mindenesetre felhívja a figyelmet arra, hogy **az EU és a tagállamok különböző adatbankjai szerves összekapcsolásának** az Unió *stratégiai programjai* részét kellene képeznie, nem csupán a biztonsággal kapcsolatos célokra, hanem a gazdasági és szociális politika számos egyéb célkitűzésére is tekintettel.

6. Részletes megjegyzések

6.1 **3. cikk: a programban való részvétel.** A program a tagállamokon kívül nyitott a tagjelölt és a lehetséges tagjelölt országok előtt is, valamint az európai szomszédságpolitika egyes partnerországai előtt, ha ezek az országok megfelelő szinten összehangolták a vonatkozó jogszabályokat a közösségi jogszabályokkal. E rendelkezés célja mindenképpen dicsérendő és összehangban van a lehető leghatékonyabb „adóügyi térség” létrehozásának célkitűzésével. Az EGSZB felveti azonban a kérdést: vajon nem túl ambíciózus-e ez a terv, tekintve a rendelkezésre álló forrásokat és a megvalósítás már tapasztalt nehézségeit, amelyek tovább fokozódnának egyéb résztvevők bevonása esetén.

⁽³⁾ A papírmentes vámkezelési és kereskedelmi környezetről szóló EGSZB-velemény, HL C 318/08., 2006.12.23., 2.5. pont

⁽⁴⁾ *Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a papírmentes vámkezelési és kereskedelmi környezetről* – COM(2005) 609 final – 2005/0247(COD).

⁽⁵⁾ A Bizottság közleménye az Európai Tanácsnak és a Parlamentnek: A szabadság, biztonságosság és az igazságosság övezete: a tamperei program mérlege és az új iránymutatások – COM(2004) 401 final.

⁽⁶⁾ A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: A Hágai Program: Tíz prioritás a következő öt évre – Partnerség Európának a szabadság, biztonság és jog területén való megújulásáért – COM(2005)184 final.

6.2 **6. cikk: Kommunikáció és információcsere-rendszerek.** A rendszer **közösségi elemei** a hardver, szoftver és hálózati kapcsolatok, amelyek minden részt vevő országban azonosak. A **nem közösségi elemek részének** tekintünk minden egyebet (adatbankokat, a közösségi és a nem közösségi elemek közötti hálózati kapcsolatokat, valamint a saját rendszerek működtetéséhez szükséges szoftvert és hardvert).

6.2.1 Az előző pontban vázolt osztályozás helyesnek tűnik. Fennáll azonban néhány kétely a **(6) bekezdésben** foglalt szabállyal kapcsolatban, amely szerint „A Bizottság a kommunikációs és információcsere-rendszert hozzáférhetővé teheti más közszolgáltatók számára adózási vagy más célokra, ha a program költségvetésébe pénzügyi hozzájárulást fizetnek”. A „vagy más célokra” **kitétel kétértelmű: az Európai Bizottságnak kötelessége pontosítani, „mely” közigazgatási szervek kaphatnak majd információt, milyen garanciák és milyen ellenőrzés mellett. Az EGSZB azt javasolja, hogy a kételyek eloszlátása végett a szöveg tegye egyértelművé: információátadásra kizárólag az igazságügyi együttműködés keretében kerülhet sor a hatályos rendelkezések szerinti**

garanciák mellett, és mindenkor a magánélet védelmét szolgáló jogszabályok betartásával.

6.2.2 Az EGSZB úgy véli, hogy e szabályt világosabbá kell tenni: első látásra ugyanis nem úgy tűnik, hogy az Európai Bizottság jogosult lenne harmadik személyekkel – akárkiről is legyen szó – olyan információkat közölni, amelyek bizonyosan annak az országnak a tulajdonában vannak, amely ország adatbankja tartalmazza őket; ha viszont közvetlenül az Európai Bizottság birtokában lévő információkról van szó, akkor felmerül a kérdés, hogy az a tagállamok tudta és beleegyezése nélkül szabadon rendelkezhet-e ezekkel az információkkal. Más szavakkal: az Európai Bizottsághoz beérkezett vagy az általa a tagállamok bejelentései alapján feldolgozott adatok automatikusan annak tulajdonává válnak-e? Azokkal szabadon rendelkezhet-e? **Milyen kritériumok alapján határozzák meg az adatokat igénylő harmadik félre terhelendő költségeket, és kit illetnek meg az így beszedett összegek? Át lehet-e adni az Európai Bizottság birtokában lévő adatokat harmadik félnek, anélkül, hogy az érintett tagállamokat erről előre vagy utólag tájékoztatnák? Az EGSZB véleménye szerint olyan alapvető jelentőségű kérdésekről van szó, amelyekkel kapcsolatban az Európai Bizottság nem maradhat adós álláspontjának a kételyeket eloszlátó tisztázásával.**

Kelt Brüsszelben, 2007. január 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A strukturális politikák hatása és következményei az Európai Unió kohéziójára”

(2007/C 93/02)

2006. július 20-án az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „A strukturális politikák hatása és következményei az Európai Unió kohéziójára”.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció véleményét 2006. december 7-én elfogadta. (Előadó: Olivier DERRUINE).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. január 17–18-án tartott, 432. plenáris ülésén (a január 18-i ülésnapon) 164 szavazattal 2 ellenében 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Ezen feltáró vélemény készítésének alapja az Európai Parlament 2006. július 20-i keltezésű levele, melyben felkéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy járuljon hozzá annak a parlamenti jelentésnek az elkészítéséhez, amelynek tárgya a strukturális politikák hatása és következményei az Európai Unió kohéziójára.

1.2 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a Szerződés (2., 158. és 159. cikk) szellemében minden politikának szolgálnia kell ezt a kohéziós célkitűzést, hiszen az nem alapulhat kizárólag a strukturális politikákon. Erre az üzenetre emlékeztetett a 2006. márciusi Európai Tanács is.

1.3 Az EGSZB szerint a kohéziót nem vizsgálhatjuk csak a GNP vonatkozó mutatói alapján. Kívánatosnak tartja „a GNP mellett egy reprezentatívabb kohéziós mutató kidolgozását, olyan változókkal, mint a foglalkoztatottság és a munkanélküliség aránya, a szociális védelem kiterjedtsége, az általános érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférés stb.”

1.4 A kohézió érdekében hozott intézkedésekben, ideértve annak területi dimenzióját is, jobban kifejezésre kellene jutniuk a lisszaboni stratégia nemzeti reformprogramjainak, a lisszaboni közösségi programnak, az Európai Bizottság által javasolt integrált iránymutatásoknak és a hatásvizsgálatoknak.

1.5 A strukturális alapok és a Kohéziós Alap a lisszaboni stratégiát már korán és összes dimenziójában megjelenítette: növekedés, kohézió, foglalkoztatás és a munkahelyek minősége, környezeti fenntarthatóság. Hozzájárultak az európai szociális modell megszilárdításához.

1.6 Tagadhatatlan hatást fejtettek ki, amellyel a foglalkoztatás, a növekedés és az infrastruktúra terén leginkább elmaradott régiók felzárkózása beindulhatott, lökést adtak a fejlődésnek, helyi szinten kialakították a (még tökéletesíthető) partnerség elvét, valamint hozzájárultak a helyi közigazgatás fegyelméhez, és kézzelfoghatóvá tették az EU jelenlétét.

1.7 A strukturális politika ugyanakkor támogatja a belső piacot is olyan, a strukturális alapok által támogatható projektek kidolgozása és végrehajtása révén, melyek biztosítják a kereskedelmi forgalmat és a munkahelyteremtést, és amelyek valószínűleg soha nem születtek volna meg az európai beavatkozás által játszott katalizátorszerep nélkül.

1.8 Ennek ellenére az EGSZB megjegyzi, hogy az a történelmi konszenzus, amely a strukturális politikai fejlesztést (eszközök és keretek) a belső piaccal és az EMU-val együtt jellemezte, az utóbbi években darabjaira esett szét.

1.9 A történelem folyamán kialakult a London, Hamburg, München, Milánó és Párizs által határolt ötszög alakú terület, mely az EU területének 20 %-át, népességének 40 %-át és gazdagságának 50 %-át jelenti, és húzta maga után a többi európai régiót. A legutóbbi és a jövőbeli bővítéseket követően át kellene gondolni, miként lehetne más dinamikus régióegyütteseket is fejleszteni az európai térség egészének lefedése érdekében.

1.10 Ezen területek, illetve az őket alkotó városok és vidéki térségek összekapcsolása érdekében ehhez megfelelő infrastruktúrára van szükség. A pénzügyi terv és a Stabilitási és Növekedési Paktum keretében meghatározott költségvetési megszorítások ugyanakkor gátat szabnak a modernizációnak.

1.11 Az EGSZB úgy véli, hogy el kell gondolkodni a Stabilitási és Növekedési Paktum által megadott költségvetési irányszámokon és azon, hogy azok milyen következményekkel járhatnak a transzeurópai hálózatok, illetve azok el nem készült szakaszai finanszírozására nézve azon, európai támogatásra jogosult projektek esetében, melyek megvalósításához nemzeti társfinanszírozás szükséges.

1.12 Az EGSZB ismét megfontolásra ajánlja azon elképzelését, mely szerint javítani kell a strukturális alapok pénzügyi tervezésén, és úgy véli, hogy fel kell hagyni azzal a meglévő gyakorlattal, hogy az európai költségvetés fel nem használt kereteit a tagállami hozzájárulások csökkentésével térítik vissza.

1.13 Az EGSZB újfent megismétli az Európai Bizottsághoz intézett azon kérését, hogy dolgozzon ki (1) kötelező erejű javaslatokat a tagállamok számára a társadalmi-szakmai szereplők strukturális politikákba történő bevonásával kapcsolatos módozatok megszervezésére, valamint (2) mutatókat a tagállamokon belüli konzultációs folyamat vonatkozásában. Úgy véli, hogy a tagállamoknak mindenképpen be kellene számolniuk arról, hogy miképpen szervezik meg a visszacsatolást arról, hogy miként valósul meg a partnerség elve a nyomon követési bizottságok számára.

1.14 Az EGSZB kéri az Európai Parlament támogatását, hogy az ezen véleményben leírtakat megfelelő módon vegyék figyelembe akkor, amikor az Európai Bizottság 2008 szeptemberében ismerteti az európai költségvetés reformjára vonatkozó dokumentumot, illetve Európa jövőjének és a regionális politikához történő hozzájárulás mikéntjének az átgondolása során.

2. A kohézió a Szerződésben és a kohézió természete

2.1 A Római Szerződés már 1957-ben törekszik „a különböző régiók között meglévő különbségek, és a hátrányos helyzetű régiók elmaradottságának csökkentés[ér]e”. Az Amszterdami Szerződés a „kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődés[re]” mint az Európai Közösség egyik alapelve utal. E szándék jut kifejezésre a 158. cikkben is: „Átfogó harmonikus fejlődésének előmozdítása érdekében a Közösség úgy alakítja és folytatja tevékenységét, hogy az a gazdasági és társadalmi kohézió erősítését eredményezze. A Közösség különösen a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségek és a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók vagy szigetek – a vidéki térségeket is beleértve – lemaradásának csökkentésére törekszik.”

2.2 A 159. cikk kimondja, hogy: „A tagállamok úgy folytatják és hangolják össze gazdaságpolitikájukat, hogy a 158. cikkben meghatározott célokat is elérjék. A közösségi politikák és fellépések kialakításánál és végrehajtásánál, valamint a belső piac megvalósításánál figyelembe kell venni a 158. cikkben meghatározott célokat, és azoknak hozzá kell járulniuk ezek eléréséhez. A Közösség e célok elérését a strukturális alapok (Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap Orientációs Részlege; Európai Szociális Alap; Európai Regionális Fejlesztési Alap), az Európai Beruházási Bank és az egyéb meglévő pénzügyi eszközök révén megvalósított fellépésével is támogatja.”

2.3 Itt fontos annak kiemelése, hogy a Szerződés szellemében az összes politikának szem előtt kell tartania e kohéziós célkitűzést, amelynek megvalósítását nem háríthatjuk kizárólag a strukturális politikákra. Erre az üzenetre emlékeztetett a 2006. márciusi Európai Tanács is (1).

2.4 Mielőtt továbbsmennénk, meg kell határozni, mit értünk „kohézió” alatt, melyet igen gyakran az egy főre jutó GDP alapján vizsgálunk. Az EGSZB ugyanakkor „A közösségi politikák hozzájárulása a gazdasági és társadalmi kohézióhoz” (2) tárgyú véleményében már kifejezte óhaját, mely szerint ki kellene dolgozni „egy reprezentatívabb kohéziós mutatót, amely a GDP-n kívül [tartalmazna] más változókat is, például a foglalkoztatás és a munkanélküliség arányát, a szociális védelem mértékét, az általános érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférést stb.”

2.5 Az alkotmány szerződés tervezete újat hozott a kohézió területi dimenziójának biztosításával. A kohéziónak ez utóbbi aspektusát mindeddig elhanyagolták az Európai Területfejlesztési Terv elfogadása ellenére, melynek tanulságai nagyon értékesek, és a német elnökség alatt aktualizálni kellene őket a legújabb és a tervezett csatlakozások figyelembevételében.

2.6 Ebből következően, és a területi kohézióról tartott informális Tanács (3) következtetéseinek szellemében a lisszaboni stratégia nemzeti reformprogramjainak és a lisszaboni közösségi programnak tartalmaznia kellene, továbbá az Európai Bizottságnak jobban figyelembe kellene vennie integrált iránymutatósaiban és hatásvizsgálataiban ezt a területi dimenziót, hiszen utóbbiak mindeddig kizárólag a versenyképesség kritériumát részesítették előnyben a többi kárára.

3. Miért és milyen formá(k)ban van szükség a strukturális politikákra?

3.1 A Római Szerződés 1957-ben történt megfogalmazásától kezdődően a Hatok tudták, hogy a gazdasági integráció elengedhetetlenné teszi a szerkezetváltásokat a stratégiailag fontos acél- és szénágazatban. Így létrehozták az Európai Szociális Alapot (ESZA) ezen ipari szerkezetváltások hatásának mérséklésére munkahely-teremtési rendszerek és képzési tevékenységek finanszírozásával.

3.2 1975-ben – az első bővítési hullámot, amikor az alapító hat országnál szegényebb országok csoportja csatlakozott, valamint az olajválságot és a nagy gazdasági válságot követően, valamint a nagy ipari szerkezetváltások sújtotta Egyesült Királyság kifejezett kérésére – létrehozták az ERFA-t, az Európai Regionális Fejlesztési Alapot. Az eszközt 1988-ban átalakítják (majd 1994-ben tökéletesítik) az ESZA, illetve az EMOGA Orientációs Szekciója tevékenységének kiegészítésére, és a kevésbé fejlett régiók számára pénzügyi támogatást nyújtanak: termelékeny befektetések, melyek lehetővé teszik fenntartható munkahelyek kialakítását és megtartását, infrastrukturális projektek, a kkv-k támogatása, technológia átadása, pénzügyi eszközök fejlesztése, a beruházások közvetlen támogatása, a közelségi szolgáltatási struktúrák előmozdítása stb.

3.3 A 80-as évek közepét a fiatal, konszolidációra váró demokráciákkal történő újabb bővítések jellemzik. A vezető európai politikusok szeretnék, ha ezek az országok elérnék a korábbi tagok szintjét, és ezért vállalják a pénzügyi szolidaritást a strukturális alapok kereteinek megduplázása útján (illetve az EMOGA Orientációs Szekció 5b célkitűzésével). A gazdasági és társadalmi kohézió a Szerződés célkitűzései között jelenik meg először, és a regionális politikára szánt keretek megduplázódnak a konvergencia elősegítése érdekében. A gondolkodásmódban erőteljesen jelen van az az elképzelés, hogy a felzárkózás ne szociális dömpinggel, hanem a közösségi vívmányok és a szociális partnerek bevonásával kidolgozott regionális fejlesztési programok tiszteletben tartásával valósuljon meg. Azt is elismerik, hogy a piaci erők szabad működése nem elegendő az alapító atyák által kívánt kohézió megteremtéséhez, mely nem érhető el a régiók kiegyensúlyozását lehetővé tevő állami beavatkozás nélkül. A kohéziós politika 1988-tól kezdve lép hatályba. Célja az EU különböző régiói közötti fejlettségbeli eltérések csökkentése, illetve az EMU előírásainak való megfelelés érdekében tett nemzeti erőfeszítésekből eredő feszültségek és egyensúlyhiány kompenzálása.

(1) 70. pont

(2) HL C 10., 2004.1.14., 92. o.

(3) Az EU Területi Kohézióról Szóló Informális Miniszteri Találkozójának elnökségi következtetései (2005. május 20–21., a 2.3. ponttól kezdődően)

3.4 A fenti bekezdésekből egyértelműen kitűnik, hogy a strukturális alapok és a Kohéziós Alap a lisszaboni stratégiát már korán és összes dimenziójában megjelenítette: növekedés, kohézió, foglalkoztatás és a munkahelyek minősége, környezeti fenntarthatóság.

3.5 A Kohéziós Alap 1994-ben jön létre. Az ERFA-val ellentétben már nem a régióknak, hanem az országoknak szól. Egészen pontosan azoknak az országoknak, melyekben az egy főre jutó GNP nem több, mint a közösségi átlag 90 %-a, és a környezetvédelmi, valamint a közlekedési infrastruktúrára irányuló projekteket támogatja.

3.6 Amikor az Európai Bizottság a 2007–2013-as pénzügyi tervre szóló javaslaton dolgozott, Barnier biztos figyelmeztetett arra, hogy a 2004-es európai újraegyesítésből eredően a különbségek nőttek, és így a strukturális politikákhoz rendelt kereteknek nem szabad az európai GDP 0,45 %-a alá esni, mert ebben az esetben a kohézióra nagy nyomás nehezedne. Végül a költségvetést a GDP 0,37 %-ában állapították meg ⁽⁴⁾, amit az EGSZB elfogadhatatlannak tartott. A kormányok nem kívántak újabb erőfeszítést tenni, és szolidaritást vállalni az új tagállamokkal is.

3.7 E rövid visszatekintés a múltba egy olyan történelmi konszenzusra mutat rá, amely egészen a legutóbbi évekig létezett, és a strukturális alapok fejlesztésére törekedett (mind a tartalmat, mind az összeget illetően) az Unió előtt álló feladatok (a belső piac elmélyítése, az egységes valuta, újabb csatlakozások) függvényében. Jegyezzük meg, hogy ez a konszenzus az európai intézmények irányításában részt vevő összes politikai „család” alatt megvolt. Ennek a hallgatólagos megegyezésnek a megszakadásával az „európai szociális modell”-ről szóló dagályos retorika is a megfelelő helyre kerül.

4. A strukturális alapok és a Kohéziós Alap hatása

4.1 Nehéz felbecsülni a strukturális politikáknak a kohézióra gyakorolt hatását, mivel az Eurostat GDP- és foglalkoztatási statisztikái nem folyamatosak a NUTS-2 és a NUTS-3 szintjén. Az EU által társfinanszírozott beruházások időpontjától kezdve ugyanis eltelik bizonyos idő, egy-két év, vagy akár egy évtized addig, amíg a projekt működőképes és rentábilis lesz. Ez az időbeli probléma ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a strukturális alapok rövid távon hatástalanok lennének.

4.2 „1994 és 2001 között a kohéziós országokban az egy főre jutó GDP növekedése, még ha Írországot ki is hagyjuk, évente 1 %-kal meghaladta az EU átlagát [3 % volt, míg az EU-átlag 2 %], és Görögország kivételével a foglalkoztatottak hányada a munkavállalási korú népességben belül az átlagnál sokkal jobban emelkedett. Görögországban, Írországhoz hasonlóan, a munkatermelékenység növekedése ebben az időszakban több mint kétszerese volt az EU átlagának, és Portugáliában is jóval meghaladta az átlagot.” ⁽⁵⁾

⁽⁴⁾ Negyedik helyzetjelentés a kohézióról (COM(2006) 281, 10. o.).

⁽⁵⁾ „Harmadik jelentés a gazdasági és társadalmi kohézióról – Új partnerség a kohézió érdekében: konvergencia, versenyképesség, együttműködés” (2004. február), VIII. o.

4.3 „A becslések szerint 1999-ben Spanyolországban a GDP mintegy 1,5 %-kal volt magasabb, mint lett volna az intervenció nélkül, Görögországban 2 %-kal, Írországon majdnem 3 %-kal és Portugáliában több mint 4,5 %-kal. Továbbá a becslések szerint az új német tartományokban a GDP körülbelül 4 %-kal nőtt az intervenciónak köszönhetően.” ⁽⁶⁾

4.4 Hajlamosak lehetünk a strukturális alapok valódi hatásának relativizálására – a konjunktúrával, a tagállami döntésekkel vagy egyéb európai ágazati politikákkal stb. magyarázva a sikert. Az alábbi elemekkel azonban talán bizonyítható a strukturális politika valódi közösségi hozzáadott értéke a kohézió és a konvergencia szempontjából.

– „A kohéziós politika által EU-szinten elköltött minden egyes euró további, átlagosan 0,9 euró kiadást eredményez a kevésbé fejlett (a jelenlegi 1. célkitűzésbe tartozó) régiókban, és 3 euró kiadást eredményez a szerkezetátalakítás alatt álló (a jelenlegi 2. célkitűzésbe tartozó) régiókban.” ⁽⁷⁾

– Ami a strukturális alapok egészét illeti: „A bizonyítékok arra utalnak, hogy átlagban a strukturális ráfordítások mintegy egynegyede visszakerül az Unió nem támogatott részeibe az onnan való – elsősorban gép és berendezés – import növekedésének formájában. Az »átszivárgás« kiváltóképp erőteljes Görögország (a ráfordítások 42 %-a kerül vissza az EU-ba) és Portugália (35 %) esetében.” ⁽⁸⁾

4.5 A fenti számok ellenére a tagállamok társadalmi-gazdasági teljesítményének fokozatos kiegyenlítődését illetően árnyaltabban kell fogalmazni, mivel a régiók szintjén ez a változás még lassabbnak bizonyul.

4.5.1 „Az FDI [külföldi közvetlen beruházás] (...) aránytalanul nagy hányadban az Unió erősebb részeibe áramlik, s nem a gyengébbekbe. (...) Az egyes országokon belül az FDI általában a nagyvárosokban és azok környékén – s főként a fővárosokban – koncentrálódik, és nagyon kevés jut a leszakadó régiókba.” ⁽⁹⁾

4.6 2000 és 2004 között közel 3 600 nagyobb projektet hagytak jóvá a kohéziós politika keretein belül. Közülük mintegy 1 600-hoz járult hozzá az Európai Beruházási Bank (EBB). Utóbbi öt területen avatkozik be a kohézió és a lisszaboni-göteborgi stratégia támogatása érdekében. Ezek a következők: gazdasági és társadalmi kohézió, i2i („innováció 2010” kezdeményezés), transzeurópai hálózatok, a környezet védelme és javítása, valamint a kvv-k támogatása. Beavatkozása különösen hatékony a nagyszabású és nem elhanyagolható kockázatokkal járó projektek (nagy infrastruktúrák, K+F stb.) esetében. Az innovatív programok EBB általi finanszírozási mechanizmusa 1:3–1:6 arányú élénkítő hatást is gyakorol.

⁽⁶⁾ Uo. XIX. o.

⁽⁷⁾ Közösségi stratégiai iránymutatások a 2007–2013 közötti időszakra (COM(2005) 299, 8. o.)

⁽⁸⁾ „Harmadik jelentés a gazdasági és társadalmi kohézióról – Új partnerség a kohézió érdekében: konvergencia, versenyképesség, együttműködés” (2004. február), XIX o.

⁽⁹⁾ U.o. XIV. o.

4.7 Azt is ki kell emelnünk, hogy – és ez nem elhanyagolható – a strukturális politika nem csupán a tőkébe, a humán tőkébe és a technológiába történő beruházások útján segíti az EU régióit és országait fejlesztési potenciáljuk kihasználásában, hogy le tudják küzdeni az erős gazdasági vagy akár monetáris integrációhoz kapcsolódó esetleges nehézségeket (egységes kamatlábak és átváltási árfolyamok, liberalizáció, növekvő verseny, szerkezetváltások és a belőlük fakadó elbocsátások), hanem a belső piacot is támogatja olyan, a strukturális alapok által támogatható projektek kidolgozása és végrehajtása révén, melyek biztosítják a kereskedelmi forgalmat és a munkahelyteremtést, és amelyek valószínűleg soha nem születtek volna meg az európai beavatkozás katalizátorszerepe nélkül.

4.8 A strukturális politikák pénzügyi vetületére vonatkozó fejtegetések után nem mehetünk el szó nélkül a kohéziós politika két másik hatása mellett:

- a hétéves időszakra szóló pénzügyi keret meghatározása, amely bizonyos stabilitást biztosít, és lehetővé teszi a tervezést,
- a helyi partnerség, amely a strukturális alapok által támogatható projektekkel jár, még akkor is, ha ez a partnerség még tökéletesítésre szorul, ⁽¹⁰⁾

- a helyi közigazgatás fegyverzettsége, melyet a részben az Unió által finanszírozott projektek irányítása kíván meg,
- az Unió ismertebbé válása a polgárok körében a megvalósított projekteknél köszönhetően (még akkor is, ha a kormányok néha „elfelejtik” megemlíteni a projektek európai vonatkozását).

5. A bővülő Európára nem alkalmas a modell?

5.1 Jóllehet az európai integráció az utóbbi 50 évben csak kisebb változásokon ment át, a mai Európa már nem hasonlítható az 1957-es Európához.

5.2 Ötven év alatt több mint húsz ország tanúsított érdeklődést – a gyakran rosszul ismert és a résztvevők által alulértékelt – európai terv iránt, olyannyira, hogy csatlakozásukat kérték. Az egymást követő csatlakozásokkal így az EU földrajzi területe megháromszorozódott, népessége megduplázódott. Eredeti homogenitása (a társadalmi-gazdasági fejlettség és a terület szempontjából) csökkent, társadalmi, gazdasági és területi kohéziója pedig veszélybe került az általában kevésbé gazdag országok csatlakozásával.

	a csatlakozás éve	az EU területének nagysága		az új tagállamok átlagos népsűrűsége	a vásárlóerő-paritáson mért egy főre jutó GDP különbsége a korábbi és az új tagállamok között (%-ban)	ha a vásárlóerő-paritáson mért egy főre jutó GDP 100 a bővítést megelőzően, hogyan változik ez az új bővítésekkel (%-ban)
		ezer km ²	változás az előző bővítéshez képest (%)			
EU-6	1957	1 284	—	241,3	–	–
EU-9	1973	1 641	+ 27,7	143,7	17,2	5,72
EU-10	1980	1 773	+ 8,0	84,0	25,0	2,50
EU-12	1986	2 371	+33,7	99,5	37,4	6,23
EU-15	1995	3 243	+36,8	53,8	2,5	0,50
EU-25	2004	4 297	+ 32,5	204,8	49,2	19,68
EU-27	2007	4 646	+ 8,1	80,5	65,5	4,85
EU-29	???	5 486	+ 18,1	87,0	???, (a csatlakozás dátumától függ)	

Megjegyzés: EU-29 = EU-27 + Törökország + Horvátország

Források:

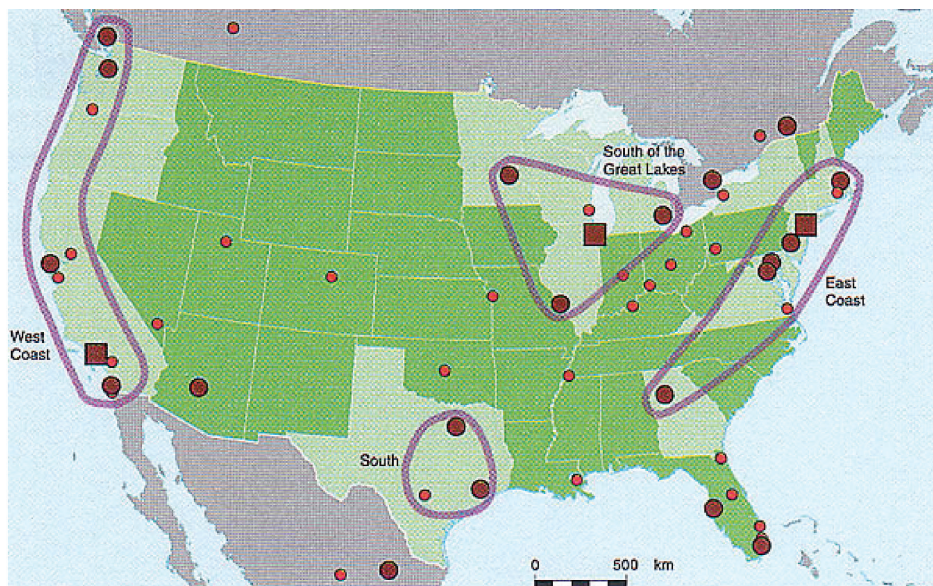
- Gazdasági adatok: Ameco (a VEP-en mért egy főre jutó GDP-hez)
- Földrajzi és demográfiai adatok: ENSZ, World Population Prospects [A világ népesedési kilátásai], 2004
- Saját számítások

⁽¹⁰⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „A civil szervezetek szerepe a kohéziós politika és a regionális fejlesztési politika megvalósításában” HL C 309., 2006.12.06., 126. o., valamint az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Az Európai Bizottság közleménye: Kohéziós politika a növekedés és a foglalkoztatás támogatására: közösségi stratégiai iránymutatások a 2007–2013 közötti időszakra” HL C 185., 2006.08.08., 52. o.

5.3 Egyfajta dinamikának és „történelmi örökségnek” köszönhetően, mintegy pólusként kialakult a London, Hamburg, München, Milánó és Párizs határolta növekedési ötszög, amely magában foglalta a Tizenötök területének 20 %-át, népességének 40 %-át és gazdagságának 50 %-át. Ez a tengely foglalná magában az európai döntéshozó hatalom 7/10-ét, városai pedig a meglévő összeköttetések 85 %-át ⁽¹⁾. Az „ötszög” alatt tehát ezt a tengelyt értjük.



Európa, a sokszög



Az Egyesült Államok négy gazdasági integrációs területe

Forrás: „European Spatial Planning”, szerk.: Andreas Faludi, 2002, elérhető a http://www.planum.net/showspace/bookreview-esp_images.htm honlapon

⁽¹⁾ G. Baudelle, B. Castagnède, „Le polycentrisme en Europe” [A policentrizmus Európában], 2002, 160-161. o.

5.4 Jóllehet a 2004-ben az EU-hoz csatlakozott országok gazdasági súlya nem több, mint az EU 5 %-a, az Unió területének nagysága 33 %-kal megnőtt. Ebben az új helyzetben az ötszög nem lesz képes a külső régiók „húzására”. „A gazdasági tevékenységnek a viszonylag erős régiókba történő koncentrációja rövid távon segítheti az EU gazdasági termelését. Hosszú távon azonban ronthatja a gyengébb régiók termelékenységét potenciálját, és csökkentheti viszonylagos előnyeik kihasználásának lehetőségét. A vállalatok és a népesség túl nagy arányú koncentrációja bizonyos régiókba a fenntartható fejlődés ellen is dolgozik. Ezen régiók ugyanis torlódást, telítettséget, valamint túlságos környezeti nyomást okozhat, míg más régiók számára a hanyatlás és az elnéptelenedés forrása lehet”⁽¹²⁾. (Lásd még a 4.5. pontot) Az Egyesült Államok mintájára, ahol több, a gazdaság motorját jelentő zóna is kialakult, elő kellene segíteni hasonló területek kialakulását egyenletesebben elosztva az európai térség egészében. Ezt a jelenséget nevezik a szakértők policentrizmusnak.

5.5 Ezen túlmenően a technológiai fejlődés, a globalizáció és a mobilitás szerte Európában egyre több városi régiót és nagyvárosi területet alakít ki a hagyományos ötszögön kívül, de ahhoz hasonlóan, köztük Koppenhága-Malmö, Dublin, Madrid, Bécs-Pozsony és Katowice. Az európai tájkép ebbéli változása újabb törekvéseket és újabb kihívásokat is teremt a régiók számára. Ezek a törekvések és kihívások (remélhetőleg) progresszív hatással lesznek az uniós nézetekre és politikákra⁽¹³⁾.

5.6 Jóllehet a területrendezés nem az EU hatáskörébe tartozik, és a szubszidiaritás elve érvényesül, nem tagadható, hogy az európai terület fejlesztésének irányítása közös felelősség. Ebből az elvből kiindulva a Tizenötök és az Európai Bizottság kidolgozta az Európai Területfejlesztési Tervet (ESDP), amelyet a Miniszterek Tanácsa 1999. május 11-én, Potsdamban elfogadott, és amelynek alapján Tampereben, ugyanebben az évben összeállítottak egy 12 pontból álló programot⁽¹⁴⁾.

5.7 A 159. cikk szellemében az ESDP célja azon közösségi politikák összehangolásának javítása, melyeknek jelentős hatásuk lehet a területfejlesztésre. Ilyen például a regionális politika és bizonyos ágazati politikák (mezőgazdaság, közlekedés stb.).

5.8 A vélemény keretében nem fér bele azon térségek meghatározása, ahol a városok, illetve a központ és a külső területek közötti kapcsolat javításra szorul. Az EGSZB feladata

⁽¹²⁾ DATAR, „Le schéma de développement de l'espace communautaire” [A közösségi tér fejlődési sémája], 2002.

⁽¹³⁾ Lásd az EGSZB 2004. júliusában elfogadott véleményét a nagyvárosi területeket érintő társadalmi-gazdasági következményekről (HL C 302., 2004.12.7., 101. o.)

⁽¹⁴⁾ Ki kell emelni, hogy ezek közül néhány – nem is kevés – soha nem valósult meg. Például nem ösztönözték megfelelő mértékben a területi és egyéb hatástanulmányokat, sem pedig a határokon, nemzeteken és régiókon átnyúló együttműködések (az Interreg költségvetési kereteit csökkentették a pénzügyi tervről szóló megállapodás megkötésekor). Szerencsére néhány közülük megvalósult. Például az Európai Terület Fejlesztésének Hálózati Figyelője (ORATE), bár tevékenységét továbbra is alulbecsülik.

ugyanakkor, hogy kiemelje e problémákör komoly tárgyalásának fontosságát, aminek hiányában Európa válságba jut, területe szét-esik.

6. Az egész európai térségben megtalálható modern infrastruktúrák sikerének kulcsa⁽¹⁵⁾

6.1 Természetesen az európai térség ilyen jellegű policentrikus (nagy regionális pólusok létrehozása, melyek előrehajtják az őket körülvevő területeket, és erősítik a városi és vidéki zónák közötti kapcsolatokat) és újfajta, erősebb kohézióval rendelkező kialakítása csak a közlekedési, energetikai és telekommunikációs stb. infrastruktúra javításával lehetséges.

6.2 Az Essenben 1994-ben meghatározott 14 prioritást élvező projekt megvalósításának késése, különösen a határokon átnyúló szakaszokon, valamint a 2007–2013-ra szóló pénzügyi terv TEN tételének nagymértékű csökkentése⁽¹⁶⁾ rossz jel az Unió fenntartható fejlődése, és ezen belül a területi kohézió szempontjából.

6.3 Ugyanakkor megkérdőjelezhetetlen a strukturális alapok hatékonysága a kohéziós országok és a legnehezebb helyzetben lévő régiók infrastruktúrájának szintre hozásában és a többi területtel való összekapcsolásukban annak érdekében, hogy teljes egészében élvezhessék a belső piac kínálta lehetőségeket.

6.3.1 A négy kohéziós országban az autópálya-hálózat sűrűsége az EU-15 1991-es átlagának 20 %-áról a 2001-es átlag 10 %-a fölé emelkedett. Előrelépések (bár nem ilyen nagyléptékűek) történtek az 1. célkitűzés többi régiójában is.

6.3.2 Az utóbbi tíz évben az Unióban megtörtént a vasúthálózat egyfajta modernizálása, de a vonalak villamosításának aránya és a kettős vágányú vonalakra való áttérés szinte azonos volt az EU késésben lévő részeiben, mint a többiben, jóllehet a különbség még így is jelentős maradt.

6.4 Másrészt a 2004-es és 2007-es európai újraegyesítés konszolidálása érdekében elengedhetetlen megfelelő forrás biztosítása a régi és az új tagállamok összekötő infrastruktúra kiépítésére, mégpedig a következő négy okból:

– jóllehet az EBB, a Világbank és az EBRD (Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank) 1990 és 2001 között 21 milliárd eurót szánt az infrastruktúráknak a Tizenötök szabályaihoz történő

⁽¹⁵⁾ Az egyszerűség kedvéért ebben az esetben a „strukturális alapok” megnevezés alatt a Kohéziós Alapot is értjük majd.

⁽¹⁶⁾ Az Európai Bizottság által javasolt 20 milliárd euró alig több mint 8 milliárdra olvadt, míg a 30 prioritást élvező tengely 2020-ig történő befejezésének költségeit 2004-ben 225 milliárd euróra becsülték.

igazítására, a kommunikációs (közút és vasút) infrastruktúra beruházási igényei már önmagukban is magasak. Nem kevesebb, mint 90 milliárd euróra becsülték (1999-es árákkal), ⁽¹⁷⁾.

- az új tagállamokban a növekedés erőteljesebb, mint a régi tagállamok többségében, és a kereskedelmi kapcsolatok élénkülése folytán ez táplálja a régi tagállamok kevésbé dinamikus növekedését,
- ugyanakkor a belső piac jobb hozzáférhetősége visszahat az új tagállamokra,
- „a legkevésbé fejlett régiókban és országokban [különösen az új tagállamokban] a nemzetközi és régiók közötti kapcsolatok hosszú távon magasabb megtérülést ígérhetnek a fokozottabb üzleti versenyképesség útján, továbbá megkönnyíthetik a munkaerő mobilitását is. ⁽¹⁸⁾”

6.5 Ezeknek az infrastruktúráknak a fejlesztése és szintre hozása különösen fontos az új tagállamokban, mivel a KGST időszakában infrastruktúrájuk alapvető része Moszkva felé irányult, illetve mivel 1993 és 2003 között a Tizenötökkel folytatott kereskedelmük megháromszorozódott olyannyira, hogy annak nagy részét a Tizenötökkel bonyolított cserék teszik ki, továbbá azért, mert infrastruktúrájuk szintje nem éri el a Tizenötökét.

6.6 Magától értetődik, hogy energetikai téren is fontos ⁽¹⁹⁾ „a megnövekedett átviteli igényekkel és a távolságokkal kapcsolatos elégtelen beruházások” okozta problémák orvoslása. „A villamosenergia- és a gázhálózatok összekapcsolásában Európában már tapasztalható haladás, de a tagállamok között még mindig vannak jelentős strukturális akadályok.” Ebben a tekintetben a 2007-ben felállítandó Energiapiacok Európai Megfigyelőközpontja értékes jelzőszámokkal és iránymutatásokkal szolgálhat a jövőre nézve.

6.6.1 Csupán a villamosenergia-ágazatot említve, „a végéhez közeledik a túltelítettség időszaka, és 2030-ig még 600–750 GW energiatermelési kapacitásba kellene befektetni a növekvő áramszükséglet kielégítéséhez és az előregedő erőművek leváltásához. A további termelési kapacitásba történő beruházás szükségese – különösen a terhelési csúcsideszakokban – teljesen összekapcsolt hálózatokkal részben ellensúlyozható lenne.”

6.7 Általánosságban az infrastruktúrák modernizálása problémákat jelent a környezet fenntarthatósága szempontjából. Ezzel kapcsolatban az EGSZB emlékeztet arra, hogy a strukturális

⁽¹⁷⁾ A TEN-T megfelelő szintre hozásához szükséges beruházások a régió GDP-jének mintegy 1,5 %-át fogják jelenteni. A beruházások jelenlegi szintjét (évente mintegy 2–3 milliárd euró) 2005 és 2010 között 10 milliárd euróra kell emelni ahhoz, hogy meg lehessen felelni a növekvő igényeknek, és a Közösségben a gazdasági növekedésnek megfelelő szolgáltatásokat lehessen nyújtani. Hosszú távon az Európai Bizottság 258 milliárd euróra becsülte a közlekedési hálózatok elfogadható minőségű szintre történő emelésének költségét. (EBB, „Le développement des RTE perspectives” [A TEN fejlesztésének kilátásai], 2001)

⁽¹⁸⁾ »Kohéziós politika a növekedés és a foglalkoztatás támogatására: közösségi stratégiai iránymutatások a 2007–2013 közötti időszakra» (COM(2005) 299, 15. o.).

⁽¹⁹⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Az EU energiaellátása: stratégia az energiaforrások optimális arányának meghatározására” (feltáró vélemény) HL C 318., 2006.12.23., 185. o.

alapok által támogatható projekteket a fenntartható fejlődés kritériumai alapján is meg kellene vizsgálni, illetve utólagos értékelésükkor ezeket a szempontokat is figyelembe kellene venni. Emlékeztet ⁽²⁰⁾ arra, hogy támogatja a fenntarthatóság elvén alapuló fenntartható települések kialakítását (Bristoli Megállapodás ⁽²¹⁾).

6.8 A Stabilitási és Növekedési Paktum költségvetési korlátai, valamint az EMU-ban való részvétel érdekében tette folyamatos erőfeszítések megnehezítik ezekben a beruházásoknak a megvalósítását, melyeknek jelentős része a tagállamok kormányaitól, és kisebb része a strukturális alapokból vagy az EBB-től származik.

6.9 Jóllehet napjainkban az európai népesség 78 %-a városokban vagy városi agglomerációkban él, nem veszíthetjük szem elől a vidéki területek sajátos igényeit, és el kell kerülni ezen területek leszakadását.

6.10 Az EU ad hoc programokkal igyekeznek támogatni őket. 2000 és 2006 között több mint 60 milliárd eurót szánt a vidékfejlesztésre. Mindazonáltal ezeknek az alapoknak a felhasználása közel sem optimális, amint azt a Számvevőszék megjegyzi ⁽²²⁾. Ez azzal magyarázható, hogy a programok nem veszik kellő mértékben figyelembe a támogatott vidéki területek sajátosságait. A Számvevőszék rámutat a projektek kiválasztásával és célzott-ságával kapcsolatos hiányokra, valamint eredményeik hiányos értékelésére is.

7. A városok és a vidéki területek összekapcsolásának javítása

7.1 Az elmaradottabb területekre különösen jellemző a népesség előregedése, mivel e településeknek a szórakozási és munkalehetőségeket nyújtó központoktól való távolsága miatt a fiatalok és képzett munkavállalók a városba költözés mellett döntenek. E vidéki exodus felgyorsíthatja e területek hanyatlását. Egyébiránt a nagyvárosok, amelyekben az élet összpontosul, maguk is sajátos problémákkal találkoznak, és a városokon belül is ellentmondásokat találunk az egyes városrészek és/vagy társadalmi rétegek között. „(...) a 10 %-os vagy annál magasabb munkanélküliséget nyilvántartó városok majdnem mindegyikében vannak olyan területek, ahol ez a százalékos arány legalább kétszer akkora, mint a város átlaga. Bizonyos esetekben a munkanélküliség aránya eléri a 60 %-ot. ⁽²³⁾” Az Európai Bizottság, nagyon helyesen, négy, különös figyelmet érdemlő dimenziót különböztet meg: közlekedés, elérhetőség, mobilitás; a szolgáltatásokhoz és a berendezésekhez való hozzáférés; természeti és fizikai környezet; kultúra ⁽²⁴⁾.

⁽²⁰⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „A városi környezetre vonatkozó tematikus stratégia”, HL C 318., 2006.12.23., 86. o.

⁽²¹⁾ Bristoli Megállapodás, 2005. december (www.odpm.gov.uk cod prod. 05 EUPMI 03584). A Bristoli Megállapodás a fenntartható települések nyolc alapvető jellemzőjét adja meg: 1) aktív, befogadó és biztonságos; 2) jó kormányzás jellemzi; 3) könnyen elérhető; 4) jó a szolgáltatások infrastruktúrája; 5) környezetérzékeny; 6) vonzó; 7) jól kiépített; 8) mindenkit befogadó.

⁽²²⁾ Lásd az ECA/06/20 jelzetű sajtóközleményt.

⁽²³⁾ COM(2006) 385 final, 11. o.

⁽²⁴⁾ A Bizottság közleménye: „Kohéziós politika és a városok: a városok és az agglomerációk hozzájárulása a régiók növekedéséhez és foglalkoztatottságához”, COM(2006) 385 final.

7.2 Az EGSZB megragadja az alkalmat, hogy emlékeztessen az általános érdekű, és különösen az általános érdekű szociális szolgáltatások alapvető szerepére a gazdasági, társadalmi, területi és generációk közötti kohézió biztosításában. Megismétli egy olyan keretirányelv kidolgozására irányuló kérését, amely e szolgáltatások szervezésével foglalkozna, és kiegészítené az ágazati irányelveket ⁽²⁵⁾.

8. A civil társadalom nélkülözhetetlen részvétele a projektekben

8.1 Jóllehet az Európai Bizottság elismeri, hogy a társadalmi-szakmai szereplőket be kell vonni a strukturális politikákba, és hangsúlyozza, hogy ez döntő módon hozzájárul e politikák helyi megvalósulásához, az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság nem tesz javaslatot e bevonás szabályainak megszervezésére, vagyis nem tesz olyan javaslatokat, amelyek kényszerítő hatásúak lennének a tagállamokra nézve.

8.2 Az EGSZB kívánatosnak tartaná, ha iránymutatásokat dolgoznának ki a jövőben a tagállamokban készített stratégiai és programtervezési dokumentumokkal kapcsolatos konzultációra vonatkozóan.

8.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a tagállamoknak el kellene magyarázni, hogyan lehet a visszajelzéseket a partnerség elve alapján működő nyomon követési bizottságok segítségével megszervezni.

8.4 Az EGSZB meg van győződve arról, hogy a tagállamoknak és a regionális önkormányzatoknak nagyobb mértékben ki kellene használniuk a civil társadalmi szervezetek kínálta lehetőségeket, és be kellene őket vonni a figyelemfelkeltő tervek kidolgozásába, támogatniuk kellene az alulról jövő kezdeményezéseket, és megfelelő pénzügyi eszközöket kellene e célok számára biztosítani, melyek rendelkezésre állnak a strukturális alapokkal kapcsolatos figyelemfelkeltő és tájékoztató tevékenységekre.

8.5 A határokon átnyúló vagy a régióközi programok keretében elő kellene mozdítani a közös és a szakmai-társadalmi körökkel zajló konzultációkat, szintén határokon átnyúló vagy régióközi szinten.

9. Innovatív jövőbeli finanszírozás

9.1 Tekintettel azokra a problémákra, amelyekkel ez a népe-sebb Unió küzd, melynek határai kijebb tolódtak, és amely sokkal heterogénebbé vált jellemzőit és régióinak teljesítményét tekintve, másrészt pedig a költségvetés nyilvánvaló elégtelensége

⁽²⁵⁾ Lásd az EGSZB következő véleményeit: „Szolgáltatások a belső piacon” (HL C 221., 2005.9.8., 113. o.), „Az általános érdekű szolgáltatások jövője” (HL C 309., 2006.12.16., 135. o.), valamint „Az általános érdekű szociális szolgáltatások az Európai Unióban” (kidolgozás alatt).

miatt (amire nincs megfelelő magyarázat), illetve a globalizáció növekvő befolyása folytán, eredményesebb és modernebb mechanizmusokra van szükség gazdasági és szociális modellünk finanszírozására, valamint azért, hogy visszaadjuk a hitet az európaiaknak (vállalkozóknak, dolgozóknak, munkanélkülieknek stb.) abban, hogy az Unió képes saját sorsának irányítására. A legutóbbi kezdeményezések, így a JASPERS, a JESSICA és a JEREMIE programok e tekintetben egy jó irányban megtett lépést jelentenek.

9.2 A strukturális alapok jelen pillanatban alapvetően támogatások nyújtására korlátozódnak. Az EGSZB egy korábbi véleményében ⁽²⁶⁾ már javasolta a strukturális alapok tervezésének újrarendelését, hogy hatásuk megsokszorozódhasson az Európai Beruházási Alap és az EBB együttes hatása által. Javasolta, hogy e támogatások váljanak pénzügyi termékeké az ösztönző hatás kifejtése érdekében: például egy euró értékű kockázati tőke formájában felvett kölcsön lehetővé tenne 5-6 euró értékű beruházást egy kkv számára. Ez a rendszer három előnnyel is rendelkezik:

- ösztönözné az olyan beruházások köz-magán finanszírozását, melyeket a hagyományos pénzügyi partnerek kockázatosnak ítélnék,
- a támogatottak felelőssége nagyobb lenne, mint a vissza nem térítendő támogatások esetén,
- a támogatottak száma megnő, holott a költségvetés korlátozott marad.

9.3 A fel nem használt költségvetési kereteket is hasznosítani kellene ahelyett, hogy újra a tagállamok rendelkezésére bocsátják őket. Ezek a keretek az éves költségvetés igen kis részét jelentik, ugyanakkor a fenti módon eljárva a lisszaboni stratégia első szakaszában közel további 45 milliárd eurót lehetett volna általános érdekű projektekre fordítani.

Az EU költségvetési többlete (millió euróban)

2000	11 613
2001	15 003
2002	7 413
2003	5 470
2004	2 737
2005	2 410
2000–2005 összesen	44 646

Megjegyzés: a többlet tartalmazza a fel nem használt költségvetési kereteket (ideértve a különleges tartalékokat), valamint a nem tervezett bevételeket.

Forrás: Európai Bizottság, IP/06/494

⁽²⁶⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Kohéziós politika a növekedés és a foglalkoztatás támogatására: közösségi stratégiai iránymutatások a 2007–2013 közötti időszakra”, HL C 185., 2006.8.8.

9.3.1 A fenti bekezdésekből nyilvánvalóvá válik, hogy ezen kereteknek csupán a töredéke is felgyorsíthatná a hiányzó láncszemek, a transzeurópai hálózatok Achilles-sarkainak pótlását, ami lehetővé tenné az országok összekapcsolását, a szűk keresztmetszetek megszüntetését, az európai integráció felgyorsítását és a módközi közlekedés gyorsabb előmozdítását.

9.3.2 Egy másik rész pedig növelhetné a globalizációhoz való alkalmazkodás elősegítését célzó európai alapra (EGF) szánt összegeket. Ez a költségvetésileg nem támogatott eszköz igyekszik támogatni az elbocsátott munkavállalókat („a globalizáció áldozatait”), és kiegészíteni a strukturális alapok fellépését. Utóbbiól eltérően, amely általában hosszú tervezési időszakokkal dolgozik, és a hosszú távú projekteket támogatja, az EGF rövid távú eszköz. Ha a Tanács jóváhagyja, az Európai Bizottság által

javasolt kereteket a felére csökkentik (az EGF keretei 500 millió eurót tesznek ki). Ilyen körülmények között nehezen hihetünk ezen eszköz hatékonyságában, melyet sokan csak „marketingeszközként” jellemeznek. Hasonlóképpen át kellene gondolni a támogathatóság kritériumait, csökkentve az elbocsátott munkavállalóknak azt a küszöbszámát, amely fölött az alap által támogathatóvá válnak (a tervezők az 1962-ben indult, amerikai, a kereskedelmi kiigazításhoz nyújtott támogatásokról szóló programot vették alapul, és elfelejtették, hogy az Egyesült Államokkal ellentétben, amelynek gazdasága nagyvállalatokra épül, az EU a kkv-k gazdasága) ⁽²⁷⁾.

9.3.3 Ez a felülvizsgálat annál is inkább fontos, mivel az európai térség szorosabb térbeli integrációja miatt erősödhet a régiók közötti verseny, ami szerkezetváltásokhoz, és így munkahelyek megszűnéséhez vezethet. Ez utóbbi azt a benyomást kelteti az utca emberében, hogy Európa a foglalkoztatás ellensége.

Kelt Brüsszelben, 2007. január 18.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁷⁾ Az Egyesült Államokban a 100 legnagyobb vállalat hozza létre a GDP 74 %-át, míg Európában ez csupán 34 %. A nem pénzügyi üzleti gazdaságban a (kevesebb mint 250 dolgozóval rendelkező) kkv-k a vállalatok 99,8 %-át jelentik (a vállalatok 91,5 %-a 9 főnél kevesebbet foglalkoztató mikrovállalkozás), és az összes munkahely 67,1 %-át adják.

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat tanácsi irányelvre az egyes leföldözésekből, vámokból, adókból és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtásról”

(COM(2006) 605 *final* – 2006/0192 (CNS))

(2007/C 93/03)

Az Európai Unió Tanácsa 2006. november 10-én úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció véleményét 2006. december 7-én elfogadta. (Előadó: Umberto BURANI.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. január 17-én tartott 432. plenáris ülésén 156 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. A Tanács által 1987. április 1-jén elfogadott, a közösségi jogszabályok világos megfogalmazásáról szóló határozat⁽¹⁾ értelmében az Európai Bizottság kodifikációs javaslatot terjesztett be a kérdéses jogszabállyal kapcsolatban.

2. A javaslat 26 cikkének nagy része az eredeti, 1976-os szöveg adaptálásának eredménye a későbbi jogszabályok által bevezetett számos változáshoz. Hosszú, fáradságos munkáról van szó, amelyet a megfelelő források felhasználásával kell elvégezni.

3. Az Európai Bizottság tevékenységeinek szabályaival való összhang, illetve az azoknak való pontos megfelelés ellenőrzése az EGSZB számára azt jelentené, hogy korlátozott idő alatt, a megfelelő források hiányában végezze el újra a már elvégzett, összetett munkát – ez nyilvánvalóan megvalósíthatatlan feladat. Másrészt az Európai Bizottság jól ismert professzionalizmusa garanciát jelent a kifogástalan eredményre mind a mostani, mind az azelőtti kodifikációk esetében.

4. A fentiek figyelembevételével az EGSZB egyetért a javaslat szövegével.

Kelt Brüsszelben, 2007. január 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ COM(87) 868 PV.

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 89/665/EGK és a 92/13/EGK tanácsi irányelveknek a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó jogorvoslati eljárások hatékonyságának javítása tekintetében történő módosításáról”

(COM(2006) 195 final/2 – 2006/0066 (COD))

(2007/C 93/04)

2006. június 29-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2006. november 14-én elfogadta. (Előadó: Joost van Iersel.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. január 17–18-án tartott 432. plenáris ülésén (a január 18-i ülésnapon) 140 szavazattal 14 ellenében, 10 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

Tartalom

1. Bevezetés
2. Konzultációk és tartalom
3. Általános megjegyzések
4. Külön kérdések
- 4.1. Megfogalmazás
- 4.2. Felfüggesztő hatályú időszakok
- 4.3. A szerződések érvénytelenítése
- 4.4. Tanúsítás
- 4.5. Békéltetés és vitás ügyek rendezése
- 4.6. Felfüggesztő hatály
5. Díjak
6. Szójegyzék

1. Bevezetés

1.1 1991-ben és 1993-ban két irányelv lépett hatályba a jogorvoslati eljárások alkalmazása tekintetében, az első esetben a klasszikus irányelvre, a másodikban a közüzemi irányelvre vonatkozóan. Bevezetésük célja a végrehajtás és a jogorvoslat lehetőségének megteremtése volt, amely hiányzott a korábbi klasszikus irányelvekből. ⁽¹⁾

1.2 Mivel a közbeszerzési irányelvek célja nyílt, tisztességes és átlátható környezet teremtése a vállalatok számára szerte az EU-ban annak érdekében, hogy azonos feltételekkel versenyezzenek egymással, a fenti jogorvoslati irányelvek azon vállalatok számára kínálnak eljárásokat, amelyek olyan közbeszerzési szerződések pályáztatása és odaítélése kapcsán kívánnak panaszt tenni, amelyekben ők is érdekeltek.

1.3 A jogorvoslati irányelveknek két összefüggő céljuk van:

- eszközt biztosítani arra, hogy az ajánlatkérő hatóságokat az irányelvekben foglaltak tiszteletben tartására kényszerítsék, és
- eszközt biztosítani arra, hogy az az ajánlattevő, amely úgy véli, hogy egy ajánlatkérő hatóság megsértette az irányelveket, keresetet indíthasson érdekei védelmében.

1.4 A károsult ajánlattevő által egy ajánlatkérő hatóság ellen benyújtott kereset mindig az adott tagállam nemzeti bíróságain vagy hasonló testületeken keresztül indítandó; az Európai Bizottság csak tagállam ellen indít keresetet, ajánlatkérő hatóság ellen nem, és akkor is csak abban az esetben, ha bizonyított, hogy egy tagállam nem szabályozza kellőképpen ajánlatkérő hatóságait.

1.5 Érdemes megjegyezni, hogy az Európai Bíróság már 1999-ben kikötötte, hogy mindkét jogorvoslati irányelv rendelkezései a közbeszerzési irányelvek hatékony alkalmazásának biztosítására létező rendelkezések megerősítését kell hogy célozzák, különösen abban a szakaszban, amelyben a rendelkezések megsértése még kiigazítható ⁽²⁾.

1.6 A hatékony jogorvoslati irányelvek a közbeszerzési jog szerves részét képezik, az új irányelv által szolgáltatott módosításoknak pedig biztosítaniuk kell a közbeszerzési irányelvek hatékonyabb működését.

1.7 2006 júniusában az Európai Bizottság javasolta az új irányelvet, amely módosítja a fent említett jogorvoslati irányelveket, és amely – remélhetőleg – javítani fogja és hatékonyabbá teszi azokat.

1.8 Az új irányelv fő javaslatai a következők: tíznapos felfüggesztő hatályú időszak bevezetése a szerződés odaítéléséről hozott döntés és az odaítélés véglegesítése között, amelynek célja, hogy bárki, aki úgy véli, hogy rossz bánásmódban részesült, az tiltakozhasson ez ellen; valamint a tanúsítási és békéltetési eljárások hatályvesztése.

2. Konzultációk és tartalom

2.1 2003 márciusában az Európai Bizottság konzultációkat kezdett a jogorvoslati irányelvek érvényességéről. Két kérdőívet hoztak létre. A tagállamok véleményét a közbeszerzési tanácsadó bizottság munkájának keretében kérték ki. Ezenkívül konzultáció folyt ajánlatkérő hatóságokkal és – a meghirdetett interaktív politikaformálás révén az interneten – ügyvédek, üzleti társulások, nem kormányzati szervezetek és vállalkozások körében.

⁽¹⁾ Lásd a szójegyzékhez tartozó 9. lábjegyzetet.

⁽²⁾ Hatásvizsgálati jelentés – Közbeszerzési jogorvoslatok, SEC(2006) 557, 2006. május 4., 5. oldal: Alcatel-ítélet, C-81/98. sz. ügy, 33. pont.

2.2 Az új irányelv alapos hatásvizsgálaton alapul. A vizsgálat két fő problémát említ: a közbeszerzési szerződések jogellenes, közvetlen odaítélési gyakorlatával szembeni, hatékony jogorvoslat hiánya, valamint az ajánlatkérő hatóságok arra irányuló igyekezte, hogy minél előbb aláírják a közbeszerzési szerződéseket, ami valójában megfosztja a gazdasági szereplőket annak lehetőségétől, hogy a jogorvoslati kereseteket ténylegesen elindítsák, mielőtt a szerződés teljesítése kezdetét veszi⁽³⁾.

2.3 A hatásvizsgálat számos kiváló elemzést tartalmaz az érintettek véleményére vonatkozóan. Maga a hatásvizsgálat kitűnő példája annak, hogyan lehet nyílt és átlátható módon kommunikálni egy igen összetett területen.

2.4 Meglehetősen érdekes módon az eredmény azt mutatja, hogy jelentős eltérések vannak a tagállamok között abban, hogy hogyan kezelik a panaszokat, ami megzavarhatja az ajánlattevőket;

- az ajánlatkérő hatóságok – köztük különösen a helyi és regionális önkormányzatok – vonakodtak a kérdéseket megválaszolni,
- az egyes gazdasági szereplők még nem szoktak hozzá ahhoz, hogy részt vegyenek az eljárásokban, és hogy felülvizsgálják azokat e területen,
- meglehetősen lényeges válaszok érkeztek az ügyvédi irodáktól, az üzleti társulásoktól és a nem kormányzati szervezetektől.

2.5 A válaszadók általánosságban arra a következtetésre jutottak, hogy küzdeni kell a szerződések illegális odaítélése ellen, és hogy elő kell segíteni – különösen a határokon átnyúló – versenyt.

2.6 Az üzleti szféra általában igen vonakodva fellebbez az ajánlatkérő hatóságok ellen, és a tapasztalat azt mutatja, hogy néhány tagállam egyelőre nemigen mutat hajlandóságot arra, hogy az átláthatóságot és a piacok megnyílását elősegítő jogszabályokat fogadjon el, ez kiemeli az EU-szintű fellépés szükségességét. Más tagállamok azonban jelentős erőfeszítéseket tettek az irányelvek végrehajtása terén.

2.7 A javasolt módosítások két jelentős új biztosítékot kínálnak az ajánlattevőknek:

- legalább tíz nappal a szerződés odaítélésének tervezett dátumát megelőzően be kell jelenteni az odaítélésre irányuló szándékot – ez a „felfüggesztő hatályú időszak”, továbbá
- ha egy ajánlattevő tiltakozást nyújt be, az eljárás bizonyos időre – elvileg a probléma megoldásáig – felfüggesztendő.

2.8 Létezik ugyanakkor rendelkezés arra vonatkozóan is, hogy – például sürgős esetben – a szerződést anélkül ítélik oda, hogy a szokásos pályázati eljáráson keresztül ment volna, valamint arra vonatkozóan is, hogy a felfüggesztő hatályú időszak figyelmen kívül hagyandó olyan esetekben, amelyekben nyilvánvalóan irreleváns. A versenypárbeszéd eljárásában ugyanakkor – működési módjának következtében – mindig kell, hogy legyen

felfüggesztő hatályú időszak. Annak valószínűsége, hogy a pályázati folyamat végső szakaszaira csupán egy „előnyben részesített ajánlattevő” marad, – egyéb szempontok mellett – a visszaélések felé utat nyitó tényezőnek lenne tekinthető, és a felfüggesztő hatályú időszak nyilvánvalóan szükséges az ilyen helyzetek elkerülésére.

3. Általános megjegyzések

3.1 A hatásvizsgálat igen hasznosnak bizonyul annak egyértelművé tételében, hogy a tagállamok és az ajánlatkérő hatóságok egyes esetekben rendszeresen eltérő módon ítélik meg a közbeszerzési piacok megnyílásának szükségességét.

3.2 Az Európai Bizottság öt lehetséges megoldást kínál a panaszok problémájának a megoldására: a kérdés mellőzését, a felfüggesztő hatályú időszakról szóló közleményt vagy irányelvet, vagy pedig a független testületről szóló közleményt vagy irányelvet⁽⁴⁾.

3.3 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal az alábbiakban:

- a kérdés nem mellőzhető, mivel a hiányosságok és a tagállamok közötti lényeges különbségek továbbra is fennállnak;
- a közlemények sem jelentenének vonzó alternatívát, hiszen ezek nem elegendően kényszerítő erejűek: a kölcsönös függés, a kapcsolatok és a régi hagyományok továbbra is döntőek maradnának a tagállamokban.

3.4 Következésképpen a közszférára való nyomásgyakorlás és a professzionalizmus mindkét oldalon történő növelése érdekében két választás lehetséges: a független testület létrehozása vagy a szerződés odaítéléséről hozott döntés és a tényleges odaítélés dátumai közötti felfüggesztő hatályú időszak bevezetése.

3.4.1 Független testületek léteznek néhány tagállamban⁽⁵⁾. Érdemes megemlíteni, hogy a magánszféra érdekelt szereplői támogatják e megközelítést, bár ez költségnövekedést és az adminisztratív eljárások kiterjedését jelentené. Néhány tagállam szakértők kijelölését javasolja az ilyen testületekbe.

3.4.2 Ezzel ellentétben a tagállamok nagy többsége a korlátozott felfüggesztő hatályú időszakot támogatja, amely közvetlenül érinti a közbeszerzést végrehajtót és a panasztevő vállalatot, leállítva az eljárást a felfüggesztő hatályú időszak tartamára.

3.5 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság javaslatával a felfüggesztő hatályú időszak bevezetésében. Elfogadja, hogy egy ilyen EU-szintű rendelkezésnek – megfelelő végrehajtás esetén – elvileg elő kellene segítenie egyrészt a hatékonyságot, az egyértelműséget és a jogbiztonságot, másrészt pedig a közbeszerzés nyitottabbá és átláthatóbbá válását, ami a verseny fokozódásához vezet. A felfüggesztő hatályú időszakra azonban nem szabad úgy tekinteni, mint a független jogorvoslati testületek kizárólagos alternatívájára, hiszen a tagállamoknak természetesen jogukban áll ilyeneket létrehozni.

⁽³⁾ Hatásvizsgálati jelentés – Közbeszerzési jogorvoslatok, SEC(2006) 557, 2006. május 4.

⁽⁴⁾ A független testület fogalmának és a jogorvoslati testülettel – jelen dokumentum értelmezése szerint – való megkülönböztetésének leírását lásd a szójegyzékben.

⁽⁵⁾ Például Dániában a Versenyhatóság, vagy Svédországban a központi kormányzat Közbeszerzési Hivatala.

4. Külön kérdések

4.1 Megfogalmazás

4.1.1 Az új irányelv számozása megtévesztő, mivel a közüzmekről szóló szakasz a 2. cikk, annak ellenére, hogy a klasszikus szakasz nagy része az előző oldalakon és a közüzemi szakasz nagy része a következő oldalakon 2a-tól 2f-ig terjedően számozódik. Könnyebb lenne, ha a klasszikus és a közüzemi szakaszok külön fejezetekként jelennének meg. Mihelyt az új irányelv módosításait végrehajtják, ez természetesen már nem fog számítani, addig is előnyös volna a könnyebb érthetőség.

4.1.2 Szintén hasznos lett volna, ha a két irányelv konszolidált változatait rendelkezésre bocsátják.

4.1.3 Található néhány tipográfiai hiba is a szövegben, amelyet a későbbi változatokban kétségtől kivájanak majd.

4.2 Felfüggesztő hatályú időszakok

4.2.1 A felfüggesztő hatályú időszakok elgondolását általában kedvezően fogadják.

4.2.2 Annak lehetőségét, hogy független testületek álljanak fel a döntőbíró szerepére (amely lehetőséget az Európai Bizottság által folytatott konzultáció során néhány válaszadó előnyben részesített) elutasították a felfüggesztő hatályú időszakokkal szemben, nagyrészt a tagállamok nyomására. Az elgondolásról az irányelvek megszületése óta folynak viták, azonban – legyen az bármilyen vonzó is felületesen szemlélve – ugyanazok a hiányosságok találhatók meg benne, mint amelyek a békéltetési eljárásban, amely hasonló elgondolás. Továbbra is fennáll ugyanakkor egy probléma, amelyet a „Békéltetés és a vitás ügyek rendezése” c. részben tárgyalunk lentebb.

4.2.3 Az ötnapos időszakok kivételével (melyek munkanapok) minden más időszak, ideértve a háromnaposakat is, naptári napként értendő. Ez nyilvánvalóan problematikus. Ezzel a kérdéssel alább, a „felfüggesztő hatályú időszak” címszó alatt foglalkozunk majd részletesebben.

4.3 A szerződések érvénytelenítése

4.3.1 Bár az irányelv célja az, hogy a problémákat még a szerződés tulajdonképpeni odaítélése előtt felfedje, az olyan szerződések érvénytelenítésével is foglalkozik, amelyek „átcsúsztak” a rendszeren, azaz amelyeket jogellenesen ítélték oda.

4.3.2 Két eset lehetséges: az első esetben a felek összejátszanak és pontosan tudják, mik a következményei annak, ha kiderül a szerződés jogellenessége, a második esetben a gazdasági szereplő vétnél, és nincs tudatában annak, hogy a szerződést az érvénytelenítés veszélye fenyegeti.

4.3.3 Az első esetben kevés ok az aggodalomra a gazdasági szereplőt ért károk miatt.

4.3.4 A második esetben – szem előtt tartva azt is, hogy az odaítélés ellen bizonyos feltételek mellett a szerződés megkötése után legfeljebb 6 hónappal is lehet még fellebbezni – félő, hogy a vétnél gazdasági szereplő súlyos kárt szenved. Mivel az ajánlatkérő hatóságról meg fogják állapítani, hogy hatáskörét túllépve járt el, a gazdasági szereplőnek nem biztos, hogy módja lesz kártérítés követelésére⁽⁶⁾. Bár csekély a valószínűsége annak, hogy ez gyakran megtörténik, az EGSZB helyénvalónak tartja, hogy felhívják a figyelmet erre a veszélyre.

4.3.5 Lehetne érvelni amellett, hogy az ajánlattevőknek meg kellene bizonyosodnia arról, hogy az ajánlatkérő hatóság betartja-e a felfüggesztő hatályú időszakot, valamint közzéteszi-e a szükséges hirdetményeket a szerződés odaítélésével kapcsolatban, továbbá amellett, hogy amennyiben az ajánlattevő még mindig nem elégedett, hivatalos megerősítést kérjen a vevőtől. Az új irányelv kimondja (2f. cikk (2) bekezdés), hogy a szerződés odaítélését követően a szerződés csak abban az esetben érvényteleníthető, ha az ajánlatkérő hatóság elmulasztott megfelelő értesítést adni a szerződés odaítélésére vonatkozó szándékaról, illetve elmulasztotta a felfüggesztő hatályú időszak alkalmazását. A fenti korlátozott feltételek ellenőrzése – különösen nagy és jelentős szerződések esetén – könnyűnek tűnhet. Az árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések küszöbértékei azonban nem mondhatók „nagyoknak és jelentősnek” még a kv-k esetében sem, jóllehet a behajthatatlan kártérítési igény következményei a szerződés érvénytelenítése esetén minden bizonnyal nagyok és jelentősek. Az EGSZB úgy véli, hogy a hiba kockázatának és komoly következményeinek az ajánlattevőre történő áthárítása megbonthatja az egyensúlyt, és ezért újfent átgondolandó. A *caveat venditor* potenciálisan drákói következményeivel együtt nem a megfelelő mechanizmus arra, hogy megakadályozza a jogsértést az ajánlatkérő hatóság részéről. Bár a Hazell kontra Hammersmith és Fulham ügy következményei talán nem lennének lehetségesek más körülmények között vagy más országokban, a nemzeti, illetve közösségi szintű jogalkotás alapvetően szükséges, ha nem kívánjuk az ajánlattevőket kezelhetetlen kockázatnak kitenni a szerződések érvénytelenítése esetén.

4.4 Tanúsítás

4.4.1 Az új irányelv javasolja a tanúsítási eljárás megszüntetését, mivel azt eddig csak kis mértékben vették igénybe. A tanúsítási eljárást a közüzemi jogorvoslati irányelv is tartalmazta mint az ellenőrzésnek a minőségbiztosításban alkalmazottnak, illetve a modern pénzügyi ellenőrzés egyes szempontjaihoz hasonlatos formáját. Akkoriban azt javasolták, hogy azoknak a közüzemeknek, amelyeknek kifogástalan tanúsítványt állítottak ki – amennyiben az alapelveket egyébként tiszteletben tartják –, legyen lehetőségük arra, hogy eltérjenek az irányelv egyes vagy összes részletes rendelkezésétől. Ezt a javaslatot az Európai Bizottság azonban nem tartotta elfogadhatónak.

⁽⁶⁾ Lásd a *Hazell kontra Hammersmith és Fulham kerület önkormányzata ügyet*, (Egyesült Királyság Lordok Háza, 1992), melyben a helyi önkormányzat kamatláb-csereügyleteket kötött annak érdekében, hogy költségeit csökkentse, és profitot szerezzen saját magának. Az adott esetben a kamatlábak a helyi önkormányzatnak kedvezőtlenül alakultak, és a bank felszólított a különbözet kiegyenlítésére. A fizetési képtelen helyi önkormányzat azt állította, hogy az ilyesfajta szerződések kívül esnek hatáskörén, így nem hatályosak. A bíróság a helyi önkormányzat javára döntött, a szerződéseket jóhiszeműen megkötő érintett bankok pedig jelentős anyagi veszteséget szenvedtek.

4.4.2 Így hát kevés volt az ösztönző a tanúsítás igénybevétele, és használatának hiánya kevésbé meglepő. Azon az alapon is érte kritika, hogy az irányelvnek történő megfelelést csak egy bizonyos időpontban rögzíti, nem nyújtva biztosítékot arra nézve, hogy a megfelelés folytatódóan lesz az azt követő időszakban is. Ezáltal a tanúsítási folyamat itt félrevezető, míg azonos értékű folyamatok hatékonyan működnek a minőségbiztosítási és modern pénzügyi ellenőrzés terén. A lényeg annak biztosítása, hogy az eljárások olyan rendszere álljon rendelkezésre, amely – amennyiben követik – az irányelv megfelelő tiszteletben tartásához vezet, valamint hogy az ajánlatkérő ténylegesen tartsa magát saját eljárásaihoz. A legtöbb jelentős szervezet belső eljárások alapján működik, és ezeket megbízható módon be is tartja, feltéve, hogy nem forog fenn csásás vagy komoly vállalati krízishelyzet esete. A tanúsítás útján arról szerzett bizonyítvány, hogy az eljárások elvben kielégítőek és a gyakorlatban is alkalmazzák őket, megfelelő biztonságot nyújt arra nézve, hogy az adott szervezet betartja a rendelkezéseket. Érvényességét persze időről-időre újra meg kellene erősíteni.

4.4.3 A hatékony tanúsítás egy olyan mechanizmust tenne lehetővé, amelynek során a közüzemek a közüzemi irányelv 30. cikkében ⁽⁷⁾ foglalt előnyök mindegyikéhez vagy legnagyobb részéhez hozzájuthatnának azokban az esetekben, amelyekben az említett cikk általános kritériumai nem teljesülnek.

4.4.4 Az alkalmazását elősegítő ösztönző hiányában az eljárásnak nyilvánvalóan kevés haszna van. Ha azonban úgy módosítanák, hogy kézzelfogható ösztönzőt is tartalmazzon, ilyen formában mérlegelni kellene megtartását.

4.5 Békéltetés és vitás ügyek rendezése

4.5.1 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra az általánosan elfogadott véleményre, hogy helyénvaló e kevésbé igénybevett eljárás megszüntetése.

4.5.2 Általánosan elfogadott azonban az a nézet – mellyel az EGSZB is egyetért és számos véleményben széleskörűen érvelt mellette –, hogy az alternatív vitarendezés valamilyen formája mégiscsak kívánatos. A jelenleg rendelkezésre álló mechanizmusok nagy mértékben eltérnek a különböző tagállamokban, a könnyen hozzáférhető és alacsony költségű, viszonylag informális testületektől kezdve a per útján történő rendezés igénybevételéig, az összes ezzel járó költséggel és forrását csoportosítással együtt. A független testületek nyilvánvalóan hatékonyan működnek azokban a tagállamokban, amelyekben elfogadtak ilyeneket, a gyakorlatot azonban nem mindenhol alkalmazzák (lásd fent a 3.4.1. pontot is és a hozzá tartozó lágjegyzetet).

4.5.3 Tekintettel a különböző tagállamok eltérő kulturális és jogi hátterére, a probléma egyetemes megoldása nem kézenfekvő.

⁽⁷⁾ A 30. cikk (1) bekezdése a következőket állapítja meg: „A 3–7. cikkben [a közüzem meghatározása] említett tevékenység folytatására irányuló szerződés nem tartozhat ezen irányelv hatálya alá, ha abban a tagállamban, ahol a szerződést teljesítik, a tevékenység közvetlen módon ki van téve a versenynek olyan piacokon, amelyekre a belépés nem korlátozott.” A 30. cikk a továbbiakban részletesebben tárgyalja a mentesség kérelmezése esetén követendő kritériumokat és eljárást.

4.5.4 A békéltető eljárás nem népszerű, mivel láthatólag nem képes végrehajtható határozatokat elérni, és – sikertelensége esetén – felemészti azt az időt, amelynek során megindítható lenne a hivatalos panasztételi eljárás. A végrehajtható határozatok azonban – amennyiben a felek nem tudnak megegyezni döntőbíró előtt – óhatatlanul megkövetelik a jogi utat. Ez a paradoxon problémákhoz vezethet a vitás ügyek megoldásánál.

4.5.5 A más országokban, illetve kontextusokban alkalmazott alternatív vitarendező mechanizmusok további vizsgálata olyan hasznos eszköz létrehozásához vezethet, amely az alacsony költségek egyidejű megőrzése mellett megoldást kínálna a békéltető eljárással szembeni kifogásokra, ekképpen hozzájárulva az irányelveknek való megfelelés javításához.

4.6 Felfüggesztő hatály

4.6.1 Az irányelvtervezetben javasolt felfüggesztő hatályú időszakok további vizsgálatot igényelnek.

4.6.2 Először is, legtöbbjük (kivéve az ötnapos időszakokat) naptári napként határozzák meg, amely időszakok elég rövidek (három-, hét- vagy tíznaposak). Néhány tagállamban és az év bizonyos időszakaiban előfordulhat, hogy tíz naptári nap csupán három munkanapnak felel meg, és három naptári napra egy munkanap sem esik. Ez nyilvánvalóan nem jelenthet kielégítő megoldást. 2006-ban legalább 42 olyan hétköznap van (az évre összesen jutó 260-ból), amely hivatalos ünnepnapnak számít valahol az EGT-n belül. Van továbbá egy olyan tíznapos időszak, amelyre csak két munkanap, illetve három olyan időszak, amelyre csak három munkanap esik.

4.6.2.1 Meg kell találni az egyensúlyt aközött, hogy egyrészt a gazdasági szereplőknek elegendő idő jusson a panasztételre, másrészt pedig szükségtelenül ne késleltessék a problémamentes szerződéseket.

4.6.2.2 Ideális esetben a felfüggesztő hatályú időszakot úgy kellene meghatározni, hogy csak a munkanapok számítsanak bele, ez azonban felveti a különböző tagállamok különböző hivatalos ünnepnapjainak problémáját.

4.6.3 Másodszor egy szabályszerűen lefolytatott pályázat esetében az ajánlattevők várják az értesítést, melyet minden esetben mindegyiküknek személyre szólóan kézbesítenek. Ezért aligha jelenthet számukra nehézséget az azonnali válaszadás, amennyiben ezt indokoltnak tartják.

4.6.4 A közvetlenül odaítélt, illetve a „házon belüli” alapon egy házon kívüli ajánlattevőnek odaítélt szerződések esetében a tájékoztatás problémája égetőbben jelentkezik.

4.6.5 A potenciális ajánlattevők nem mindig tudhatják, hogy a szerződés egyáltalán még vizsgálat alatt áll-e, és így rá vannak utalva, hogy a közzétételből szerezzenek tudomást a szerződés odaítéléséről. Még abban az esetben is, ha a tíz naptári napra csak egy hétfő esik, és így nyolc munkanapot tartalmaz, nagyon kevés idő jut a felfüggesztő hatályú időszak alapján hozott intézkedésekre.

4.6.6 Mivel arról általános az egyetértés, hogy a közvetlenül odaítélt szerződések esetében tapasztalható a legtöbb visszaélés, nagyobb figyelmet kell szentelni a felfüggesztő hatályú időszak tartamának, illetve egy olyan mechanizmus kialakításának, amely biztosítja, hogy az érdekelt potenciális ajánlattevők a lehető leghamarabb tudomást szerezhessenek a javasolt szerződésről. Az ilyen típusú szerződések esetében – de nem azokéban, amelyeket szabályszerűen versenytárgyalási eljárás keretében írtak ki – hasznos lehetne a felfüggesztő hatályú időszak ésszerű mértékű meghosszabbítása.

4.6.7 A jogorvoslati irányelv természetesen csupán a küszöbértékeket túllépő szerződésekre alkalmazandó, a kevéssel a küszöbérték alatti szerződések (amelyekre így nem terjed ki az irányelvek hatálya) esetében azonban alkalmanként előfordul, hogy értékük idővel meghaladja a küszöbértéket, néha meglehetősen jelentős mértékben. E téren túl gyakran visszaélések történnek.

4.6.8 Az a követelmény, hogy tegyenek közzé valamennyi szerződést, ideértve a messze a küszöbértékek alatt álló, valamint a házon belüli ajánlattevőkkel kötött szerződéseket is, aránytalan lenne. Ebben az összefüggésben utalunk arra, hogy a házon belüli szolgáltatások nem tartoznak a közbeszerzési irányelv alá, valamint az az alapvető kérdés is felmerül, hogy mi indokolja ebben az esetben a felfüggesztő hatályú időszak alkalmazását.

4.6.9 Annak érdekében, hogy egy egyszerű és kellő időben alkalmazható eszköz álljon rendelkezésre a potenciálisan érdekelt gazdasági szereplők értesítésére a küszöbértékek feletti (vagy esetleg a küszöbértékek egy alacsonyabb, mondjuk 80 %-os szintje feletti) szerződések rövid időn belül bekövetkező odaítéléséről, hasznos lenne egy, az Európai Bizottság által fenntartott és szponzorált, kizárólag a célra szolgáló speciális internetes oldal létrehozása. Amennyiben ez az oldal valóban létrejön, használatát kötelezővé kellene tenni.

4.6.10 Jelentősen javítaná továbbá a hirdetések hatékonyságát egy olyan automatikus kereső eszköz létrehozása egy ilyesfajta internetes oldalon, amely az érdeklődésükre nagy valószínűséggel számot tartó, már közzétett hirdeményekre hívna fel az ajánlattevők figyelmét. Ha egy ilyesfajta rendszer minden este átszűrné az internetes oldalt, külön megjelölve mindent, amit lényegesnek tart, megnőne annak a valószínűsége, hogy az ajánlattevők időben tudomást szereznek az olyan küszöbön álló szerződés-odaítélésekről, amelyek ellen fellebbezéssel kívánnak élni.

5. Díjak

5.1 Javasolták, hogy az eljárás ellen fellebbezni kívánó ajánlattevő fizessen díjat annak érdekében, hogy visszaszorítsák a pusztán kellemtelenkedő, illetve taktikai okokból indított fellebbezési eljárásokat. Az EGSZB nem támogat egy ilyesfajta intézkedést, mivel egyrészt a fellebbezési eljárás elindítása már eleve igen tetemes költségekkel jár, másrészt pedig a panaszt elbíráló jogorvoslati testület⁽⁸⁾ maga is teljes mértékben képes a komolytalan kérelmek kiszűrésére.

⁽⁸⁾ A jogorvoslati testület fogalmának és a független testülettől – jelen dokumentum értelmezése szerint – való megkülönböztetésének leírását lásd a szójegyzékben.

5.2 Azokban az országokban, amelyekben a jogorvoslati testületnek nem áll hatalmában a komolytalan panaszok kiszűrése, indokolt lehet a díjszabás, azonban annak méltányosnak kellene lennie, hogy ne tartsa vissza a valódi panasztevőket, és így ne szolgáljon az irányelveket megsértő ajánlatkérő hatóságok számára védőintézkedésként.

5.3 Bár nem tartozik szorosan az új irányelv tárgyához, az EGSZB tudomást szerzett arról, hogy egyes ajánlatkérő hatóságok olyan gyakorlatot alkalmaznak, amely díj fizetését követeli meg a pályázatot benyújtó ajánlattevőtől. Az EGSZB határozottan elutasítja ezt az intézkedést, amely nemcsak a kkv-kat érinti hátrányosan, hanem túl könnyen a hátrányos megkülönböztetés rejtett formájának eszközeként is alkalmazható, ami ellentmond az irányelvek szellemének – és valószínűleg a betűjének is.

6. Szójegyzék

Klasszikus irányelv	Az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló 2004/18/EK irányelv. Minden állami hatóságra (központi, regionális, városi stb.) vonatkozik, kivéve azokra, amelyek a közüzemi irányelv hatálya alá tartoznak (lásd alább).
Közüzemi irányelv	A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló 2004/17/EK irányelv. Az ezekben az ágazatokban tevékenykedő minden vállalkozásra vonatkozik, függetlenül attól, hogy a tulajdonosa az állam vagy magánszemély-e.
Közbeszerzés	Beszerzés állami hatóságok (a klasszikus irányelv hatálya alatt) és közüzemi szolgáltatók által (a közüzemi irányelv hatálya alatt).
Jogorvoslati irányelvek	1991-ben és 1993-ban két, jelenleg módosítás alatt álló irányelv lépett hatályba a jogorvoslati eljárások alkalmazása tekintetében, az első esetben a klasszikus irányelvre, ⁽⁹⁾ a másodikban a közüzemi irányelvre ⁽¹⁰⁾ vonatkozóan. Bevezetésük célja a végrehajtás és a jogorvoslat lehetőségének megteremtése volt, amely hiányzott a korábbi klasszikus irányelvből. ⁽¹¹⁾

⁽⁹⁾ Az 1992. július 18-i 92/50/EKG irányelv (szolgáltatásnyújtás), valamint az 1993. június 14-i 93/36/EKG (árubeszerzés), illetve 93/37/EKG (építési beruházás) irányelvek.

⁽¹⁰⁾ 93/38/EKG, 1993. június 14.

⁽¹¹⁾ Az 1971. július 26-i 71/305/EKG irányelv (építési beruházás), illetve az 1976. december 21-i 77/62/EKG irányelv (árubeszerzés). Abban az időben még nem volt szolgáltatásnyújtásról szóló irányelv.

Új irányelv	A jogorvoslati irányelvek módosítása, amely jelen vélemény tárgyát képezi.	Független testület	Független testület, amely panaszokat fogadna az új irányelv indokolása 2. pontjának (3) bekezdésében (5. oldal) meghatározottaknak megfelelően.
Irányelv(ek)	A fent meghatározott irányelvek bármelyike, illetve – a kontextus függvényében – összessége.	Jogorvoslati testület	Bíróági vagy bírósági jellegű testület, amely „az ajánlatkérő hatóságtól független”, a panaszok meghallgatására kijelölt, és amelynek hatalmában áll azok ügyében határozatot hozni.
Ajánlatkérő hatóság	Ajánlatkérő hatóság (klasszikus ágazat), illetve ajánlatkérő (közüzemi ágazat), amely részt vesz az irányelvek által szabályozott folyamatokban.		

Kelt Brüsszelben, 2007. január 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

A következő szekcióvélemény-szöveget, amely esetében a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt, a közgyűlés által elfogadott módosító indítvány javára elutasították:

„1.2.1. Egy ilyen átlátható versenykörnyezetben a közbeszerzési eljárások keretén belül a takarékoság és a hatékonyság kétségtelenül fontos kritériumok. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy a közbeszerzési beruházások egyúttal gazdaságpolitikai eszközt is jelentenek, és hogy a lisszaboni célokra való tekintettel a döntés során foglalkoztatáspolitikai, szociális és ökológiai szempontokat is figyelembe kell venni. Ez az alapelv következőképpen a jogorvoslati eljárások során is lényeges lenne.”

A szavazás eredménye:

A pont törlését 78 szavazattal 67 ellenében, 10 tartózkodás mellett megszavazták.

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 92/49/EGK tanácsi irányelvnek és a 2002/83/EK, a 2004/39/EK, a 2005/68/EK és a 2006/48/EK irányelvnek a pénzügyi szektorbeli részesedésszerzések és részesedésnövelések felügyeleti értékelésének eljárási szabályai és értékelési kritériumai tekintetében történő módosításáról”

(COM(2006) 507 final – 2006/0166 (COD))

(2007/C 93/05)

2006. október 19-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2007. január 10-én elfogadta (Előadó: Daniel RETUREAU).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. január 17–18-án tartott, 432. plenáris ülésén (a január 18-i ülésnapon) 124 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Az EGSZB következtetéseinek összefoglalása

1.1 A kritériumok pontos listájának és az igényelt információk átláthatóságának elve támogatásra érdemes. Harmonizált, sőt egységes rendszer alakulna ki valamennyi tagállamban, de csupán azon határokon átnyúló műveletek vonatkozásában, amelyek a pénzügyi szektorbeli (bankok, biztosítók és értékpapír) részesedésszerzésekkel vagy részesedésnövelésekkel kapcsolatosak.

1.2 A javasolt rendszer gyorsaságot, átláthatóságot, azonos elbírálást és jogbiztonságot eredményezne a vállalkozások és a befektetők számára; a határokon átnyúló műveletekre vonatkozó belső rendelkezéseiket a tagállamoknak ezért összhangba kellene hozniuk annak érdekében, hogy az ugyanolyan jellegű műveletekhez egységes rendszerrel rendelkezzenek.

1.3 A hiányosnak ítélt információk a bejelentés elutasításához vezethetnek; az előzetesen meghatározott listán felül így nem lehetne kiegészítő információkat kérni, nem kerülhetne sor további feltételek szabására, az információkérés tehát nem jelenthetne ürügyet egy indokolatlan elutasító határozathoz, ha a lista valamennyi elemét kielégítő módon bejelentették.

1.4 Az érintett befektetőknek lehetőséget kellene kapniuk, hogy határidő-módosítást kérhessenek bizonyos kiegészítő anyagok benyújtására (az olyan társaságoknál, amelyek számos leányvállalattal és részesedéssel rendelkeznek, bonyolult helyzetek alakulhatnak ki). Az irányelvek által előírt felügyeleti alapelveknek megfelelően a székhely szerinti tagállam általi felügyelet alapelvét szintén alkalmazni kellene a részesedést szerezni kívánó személy jó hírvének értékelésekor. Ezért azon részesedésszerzőket, akik már átestek az értékelésen egy tagállamban, és akiknek jó hírnevét már elismerték (mint az olyan vállalatok esetében, melyek székhelye az EU-n belül található) fel kellene menteni az újabb vizsgálat alól, ha nincsenek újabb fejlemények.

1.5 Az Európai Bizottság által választott módszerrel ugyanis kiderülhet, hogy nem elég rugalmas a gyakorlatban, ahol a szituációk többé-kevésbé bonyolultak, és ahol minden eset egyedi jellegű.

1.6 Az elszórt vizsgálat azzal a kockázattal jár, hogy felületes, és az Európai Bizottság által végzett ellenőrzésnek nem

lenne szabad az elutasítással végződő esetekre korlátozódnia, hanem időnként inkább felmérésekkel kellene értékelnie, hogy az irányelvet megfelelően alkalmazzák-e a tagállamokban.

2. Az Európai Bizottság javaslatai

2.1 Az irányelvjavaslat módosítja a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelvet, valamint a pénzügyi szektorbeli (biztosítóintézet, viszontbiztosító, ÁÉKBV alapkezelő társaságok és más szabályozott piacok) részesedésszerzések vagy részesedésnövelések hatósági engedélyezéséről szóló több irányelvet.

2.2 A pénzügyi irányelveket (92/49/EGK tanácsi irányelv, valamint 2002/83/EK, a pénzügyi eszközök piacairól szóló 2004/39/EK, 2005/68/EK és a 2006/48/EK parlamenti és tanácsi irányelv) a pénzügyi szektorbeli részesedésszerzések és részesedésnövelések felügyeleti értékelésének eljárási szabályai és értékelési kritériumai tekintetében módosító tervezet új szabályokat javasol a pénzügyi szolgáltatások szektorában zajló egyesülések és részesedésszerzések hatósági engedélyezési folyamatának egyszerűsítése és világosabbá tétele céljából. A tervezet ösztönzi és egyszerűbbé teszi a határokon átnyúló konszolidációt, és így szembehelyezkedik egyes országok ellenőrző hatóságainak feltételezett magatartásával, amelyek a gyanú szerint a nemzeti érdekre hivatkozva meghíúsítottak bizonyos határokon átnyúló egyesüléseket.

2.3 Az új szabályoknak az a céljuk, hogy az Európai Unión belül gyorsá, átláthatóvá és összehangoltá tegyék a hatósági engedélyezési folyamatokat a szabályozott pénzügyi társaságok egyesülései és részesedésszerzései vonatkozásában. Az elbírálásra a jelenleg hatályos szabályok szerint rendelkezésre álló három hónapi határidő a kérelem átvételétől számított 30 munkanapra csökkenne, de ez a határidő 10 nappal meghosszabbítható a kérelem kiegészítése céljából, ha az illetékes hatóság megítélése szerint további adatokra van szükség. A szabály az olyan, részesedést szerezni kívánó személyekre is egyaránt vonatkozik, akikre az EU-n kívüli jogszabályok érvényesek, viszont EU-beli entitásban kívánnak részesedést szerezni vagy részesedésüket növelni.

2.4 A javaslat meg kívánja akadályozni, hogy a hatósági engedélyezést esetleg a határokon átnyúló konszolidációk akadályozására használják. A jelenlegi szabályozás a pénzügyi intézmények vagy befektetési vállalkozások nemzeti vagy határokon átnyúló műveleteire vonatkozik. Az illetékes hatóságoknak jelenleg három hónap áll rendelkezésükre az ajánlat értékelésére, és kifogással élhetnek az ajánlattal szemben, ha „az érintett intézmény megbízható és körültekintő gazdálkodásának biztosítása szempontjából nincsenek megelégedve a [részesedésszerző] minőségével”.

2.5 A tagállamok és illetékes hatóságai tehát meglehetősen nagy mozgástérrel rendelkeztek ennek az egyetlen kritériumnak az értelmezése tekintetében, és megfelelően meghatározott kritériumok híján bizonyos fokig tetszésük szerint dönthettek egy részesedésszerzési terv elfogadásáról, ellenzéséről vagy visszautasításáról.

2.6 A javaslat pontosan meghatározza az értékelési kritériumokat. A legfontosabb szabály az, hogy minden természetes vagy jogi személynek, vagy összehangoltan fellépő több személynek értesítenie kell a kiválasztott társaság illetékes hatóságait arról a szándékáról, hogy:

- biztosítótársaságban 10 %-os vagy annál magasabb részesedést (vagy olyan, ennél alacsonyabb részesedést, amely jelentős befolyás gyakorlását teszi lehetővé a biztosítótársaság irányítására) szerez a tőke vagy a szavazati jogok tekintetében, vagy
- az ilyen részesedést tovább növeli, aminek eredményeképpen elérné vagy meghaladná a 20, illetve 30 %-os (korábban 33 %-os) vagy még magasabb küszöböt,
- vagy hogy teljes részesedést szerez a biztosítótársaságban. A tervezet szerint az illetékes hatóságoknak meghatározott kritériumok alapján kell értékelniük a részesedést szerezni kívánó személy alkalmasságát és a javasolt részesedésszerzés pénzügyi megbízhatóságát.

2.7 E kritériumokat valamennyi piaci szereplő tudomására hozzák, és az összes tagállamban egységesen alkalmazzák. Az illetékes hatóságnak tehát kizárólag a következő tényezőket kell figyelembe vennie:

- a részesedést szerezni kívánó személy jó hírneve: az irányelvet preambuluma szerint ellenőrizni kell, kétely áll-e fenn az illető tisztessége és szakmai kompetenciája tekintetében (például múltbeli üzleti magatartása alapján), és hogy ez a kétely megalapozott-e,
- különösen fontos a tisztesség vizsgálata, ha a részesedést szerezni kívánó fél nem egy másik szabályozott pénzügyi intézmény vagy befektetési vállalkozás,
- a javasolt részesedésszerzés eredményeképpen a biztosítóintézet üzleti ügyeit igazgató bármely személy jó hírneve és tapasztalata,

- a részesedést szerezni kívánó személy pénzügyi megbízhatósága, különösen a felvásárolni kívánt biztosítóintézetben folytatott és tervezett üzleti tevékenységgel kapcsolatban,
- a biztosítóintézet képessége a felügyelet és a fizetőképesség vonatkozásában meghatározott európai uniós szabályokból adódó kötelezettségek további teljesítésére,
- ésszerű okok megléte annak feltételezésére, hogy a javasolt részesedésszerzéssel kapcsolatban pénzmosást vagy terrorizmusfinanszírozást követnek, követtek el vagy kíséreltek meg, vagy hogy a javasolt részesedésszerzés növeli ennek a kockázatát,
- az illetékes hatóság az értesítés átvételétől számított két munkanapon belül írásban elismeri annak átvételét,
- az illetékes hatóságnak az írásos átvételi elismervény napjától számított legfeljebb harminc munkanap („értékelési időszak”) áll rendelkezésére, hogy értékelje a részesedést szerezni kívánó személy javaslatát. Az értékelési időszak legfeljebb ötven munkanapra meghosszabbítható, ha a részesedést szerezni kívánó személy Közösségen kívüli szabályozás alá tartozik, és olyan harmadik országban székel, ahol a szükséges információk átadásának jogi akadályai vannak,
- az illetékes hatóságok szükség esetén meghatározott további információkat kérhetnek a részesedést szerezni kívánó féltől. Az igényelt információk beérkezéséig az értékelési időszakot legfeljebb 10 munkanapra megszakítják.

2.8 A hatóságok bármely későbbi információkérése nem járhat az értékelési időszak megszakításával.

2.9 Az értékelés a felügyeleti kérdésekre és a pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos kérdésekre korlátozódik. Az illetékes hatóságok nem szabhatnak előzetes feltételeket a megszerzendő részesedési arány tekintetében, és nem vizsgálhatják a részesedésszerzést a piac gazdasági igényei alapján. Az ugyanazon hitelintézet tekintetében beérkező, egymással versengő részesedésszerzési ajánlatokat megkülönböztetésmentes módon kell kezelni.

2.10 A tervek szerint az Európai Bizottság tájékoztatást kérhet minden engedélyezés vagy ellenzés indokairól, valamint másolatot igényelhet azokról a dokumentumokról, amelyek alapján az illetékes hatóságok elvégzik az értékelést.

2.11 Az Európai Bizottságnak az is a feladata lesz, hogy – végrehajtási hatáskörének érvényesítésével – javaslatot tegyen és határozzon az értékelési kritériumok módosításáról, tekintettel a piac változásaira és a Közösség egészén belüli egységes alkalmazás iránti igényre.

3. Az EGSZB megjegyzései

3.1 **A formával kapcsolatban:** ésszerű az irányelvek egy vagy több irányelvvel történő módosítása; továbbá az is, hogy az irányelv a jelen esetben ugyanarra a jogalpra támaszkodik, mint az általa módosított irányelvek.

3.2 A lényegi tartalommal kapcsolatban:

3.2.1 A kritériumok pontos listájának és az igényelt információk átláthatóságának elve támogatásra érdemes. Harmonizált, sőt egységes rendszer alakulna ki valamennyi tagállamban, a határokon átnyúló műveletek megkönnyítésére.

3.2.2 A javasolt rendszer gyorsaságot, átláthatóságot, azonos elbírálást és jogbiztonságot eredményezne a vállalkozások és a befektetők számára. Csak egyszer szakítható meg – pontosan meghatározott körülmények esetén –, és a döntéshozatali folyamatot közösségi ügyletek esetén legrosszabb esetben is 6 hétre csökkenti 12 vagy 13 hét helyett.

3.2.3 E megjegyzéseket követően az EGSZB arra is emlékeztet, hogy a szakemberek szerint két egyesülési/részesedésszerzési műveletből valamivel több mint egy kudarcba fullad; hogy az előrejelzett sinergiákat az esetek nagy részében túlbecsülik; valamint hogy a banki szektorban az ügyfelek 5–10 %-a elhagyja addigi bankját a műveletet követően.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A rendelkezéseket az értékelési időszak felfüggesztéséről és a kiegészítő információk szolgáltatásával kapcsolatban pontosítani kellene; a hiányosnak ítélt információk a bejelentés elutasításához vezethetnek; e kérelmek nem szolgálhatnak ürügyül egy indokolatlan elutasító határozathoz: az előzetesen meghatározott listán felül nem lehetne kiegészítő információkat kérni, és nem kerülhetne sor további feltételek szabására. Ezzel kapcsolatban az érintett befektetőknek lehetőséget kellene kapniuk, hogy határidő-módosítást kérhessenek bizonyos kiegészítő anyagok benyújtására (az olyan társaságoknál, amelyek számos leányvállalattal és részesedéssel rendelkeznek, bonyolult helyzetek alakulhatnak ki).

4.2 A gyors vizsgálat azzal a kockázattal jár, hogy felületes; az Európai Bizottság által végzett ellenőrzésnek nem lenne szabad az elutasítási esetekre korlátozódnia, hanem időnként inkább felméréseket kellene végeznie. Egyébként az európai pénzügyi szolgáltatások szabályozó bizottságai (Bankfelügyeleték Európai Bizottsága, Európai Biztosítási és Foglalkoztatáspolitikai Bizottság és Értékpapírpiacok Szabályozóinak Európai Bizottsága) fenntartásaiknak adtak hangot a módosításokra irányuló tervezetekkel kapcsolatban. Aggodalmaik az értékelési időszak csökkentésével, az értékelési kritériumok listájának pontos

meghatározásával, a székhely szerinti és a fogadó tagállamok ellenőrző hatóságai közötti együttműködéssel, valamint az Európai Bizottságnak a (*a priori* negatív) határozatok felülvizsgálatára vonatkozó jogkörével kapcsolatosak.

4.3 Az Európai Bizottság által választott módszerről – amely tartalmaz számos, részletes adminisztratív eljárásokra vonatkozó javaslatot (pl. (1) hogy a tagállam illetékes hatóságának a tagállamokban jelenleg érvényes gyakorlattól eltérően nem a kézbesítéskor, hanem két munkanapon belül kell írásos elismervényt adnia a kérelem átvételéről; (2) azon időszak számítását, amely alatt az illetékes hatóságnak meg kell vizsgálnia a kérelmet, a kérelem átvételéről szóló írásos elismervény kiállításától kell kezdeni, nem pedig a kérelem tényleges kézhezvételének napjától) – kiderülhet, hogy nem elég rugalmas a gyakorlatban, ahol a szituációk többé-kevésbé bonyolultak, és ahol minden eset egyedi jellegű. Ez megnehezítené az irányelv alapvető célkitűzésének, azaz a hatósági engedélyezési folyamatok jogbiztonsága, világossága és átláthatósága javításának megvalósítását.

4.4 Az irányelvek által előírt felügyeleti alapelveknek megfelelően a székhely szerinti tagállam általi felügyelet alapelveit szintén alkalmazni kellene a részesedést szerezni kívánó személy jó hírnevének értékelésekor. Ezért azon részesedésszerzőket, akik már átették az értékelésen egy tagállamban, és akiknek jó hírnevét már elismerték (mint az olyan vállalatok esetében, melyek székhelye az EU-n belül található) fel kellene menteni az újabb vizsgálat alól, ha nincsenek újabb fejlemények. Ebből következően az illetékes hatóság, mely ellenőrzi az érintett vállalatot, nem akadályozhatja meg a tervezett részesedésszerzést azon okból, hogy a részesedést szerezni kívánó vállalat, vagy a vállalat irányításának megbízhatósága a feltételezések szerint nem kielégítő, ha az említett, részesedést szerezni kívánó vállalat olyan vállalat, mely már átesett egy másik tagállam illetékes hatósága általi ellenőrzésen, mellyel e hatóságnak konzultálnia kell. Valamennyi lehetséges módszerrel el kell kerülni azt, hogy ugyanazt a vállalatot különböző illetékes nemzeti hatóságok is vizsgálják.

4.5 Az EGSZB szerint, amely támogatja a módosításra irányuló javaslatokat, az Európai Bizottság végrehajtó és ellenőrző jogosítványainak a tapasztalatok fényében elő kellene segíteniük a kritériumok alkalmazásának valódi összehangolását, szükség esetén bizonyos kritériumok módosítását és bizonyos határozatok szükség esetén történő felülvizsgálatát.

Kelt Brüsszelben, 2007. január 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Az egységes piac felülvizsgálata”

(2007/C 93/06)

2006. október 5-én Margot Wallström, az Európai Bizottság alelnöke felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy készítsen véleményt a következő tárgyban: „Az egységes piac felülvizsgálata”.

Az EGSZB elnöksége megbízta az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. január 17–18-án tartott 432. plenáris ülésén (a január 17-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Bryan Cassidy személyében, továbbá 136 szavazattal 42 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB az alábbi intézkedéseket az Európai Bizottság egységes piacra vonatkozó prioritásai között szeretné látni.

1.1.1 A még fennálló akadályok leküzdése érdekében az egységes piac kiteljesítéséhez egyensúlyt kell teremteni a gazdasági lendület, a szociális dimenzió és a fenntartható fejlődés között. Az egységes piac kiépítése csak akkor fejeződhet be, ha minden polgár – a munkaadók, a munkavállalók, a fogyasztók stb. – saját érdekének tekinti azt. Az egységes piac előnyeit annyi embernek kell élveznie, amennyinek csak lehet, és szükség van a vesztesek kompenzálását célzó intézkedésekre is. A közvélemény Unióval szembeni szkepticizmusát csak úgy lehet legyőzni, ha a politikák a polgárok sürgető problémáira kínálnak megoldást, a tájékoztatás önmagában nem elegendő.

1.1.2 Ahhoz, hogy a globalizáció kihívásainak megfeleljünk – azaz megbirkózzunk a globális versennyel, biztosítsuk a növekedést és a foglalkoztatottságot, megteremtjük a szükséges infrastruktúrákat, szembeszálljunk az éghajlatváltozással, megteremtjük az energiaellátás biztonságát, fellépünk a pénzpiacoknak az egész gazdaságra gyakorolt, egyre növekvő befolyásával szemben – és kiaknázzuk az ebből eredő lehetőségeket, az egységes piac teljes kapacitását ki kell használni. A liberalizációt és a versenyt elősegítő intézkedéseket ezért foglalkoztatás- és növekedésorientált makrogazdasági kísérőpolitikákkal és a tudásalapú társadalom kiépítését célzó intézkedésekkel kell támogatni, mivel az Európai Unió globális célkitűzése továbbra is polgári élet- és munkakörülményeinek javítása (a Római Szerződés bevezetésében foglalt célkitűzés, amelyet a további szövegek is átvettek). Ez nagymértékben elősegíti az egységes piac kiteljesítését.

1.1.3 Európának nemzeti és európai szinten egyaránt többet kell befektetnie az oktatásba, a képzésbe és a kutatásba. Az oktatásba, képzésbe és kutatásba történő befektetés elengedhetetlen dolog, nem pedig luxus Európa számára. Az Európai Kutatási Térség megvalósítása és az egész életen át tartó tanulás tehát kiemelten fontos.

1.1.4 Az uniós kutatási politika hitelét finoman szólva csorbították a közösségi szabadság bevezetése körüli ismétlődő kudarcok. Tekintettel arra, hogy ésszerű időn belül nem sikerült megegyezésre jutni ezen eszköz kidolgozását illetően – amely egyébiránt kulcsfontosságú az Unió által elszántan megvalósítani kívánt tudásalapú gazdaság szempontjából –, komolyan meg kell fontolnunk, hogy valóban tanácsos-e már a kezdetektől minden

tagállamban alkalmazni azt, ha továbbra sem lehet egyhangú megállapodást elérni ⁽¹⁾.

1.1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a szabadalmak fontos kérdése és a hozzájuk kapcsolódó szellemi tulajdon mellett a gazdasági információk kérdésével is kellene uniós szinten foglalkozni. Ezzel összefüggésben az EGSZB felveti a kérdést, hogy vajon nem kellene-e lépéseket tenni az Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökség (ENISA) ⁽²⁾ szerepének és a gazdasági szereplők körében ismertségének megerősítésére annak érdekében, hogy hozzájáruljunk az uniós vállalkozások versenyképességének fenntartásához, és megakadályozzuk, hogy termelési, valamint kutatási és innovációs folyamataikkal kapcsolatos bizalmas információkat Unión kívüli riválisok „megkaparintsanak”.

1.1.6 Az Európai Bizottságnak és a Tanácsnak a transzatlanti kapcsolatok keretében nagyobb nyomást kellene gyakorolnia annak érdekében, hogy az Egyesült Államok vezetői tiszteletben tartsák a megkülönböztetésmentesség elvét. Fel kellene szólalniuk például a „Committee on Foreign Investment in the United States” (CFIUS) megszüntetése érdekében, melyet több mint 30 évvel ezelőtt hoztak létre a céllal, hogy elemezze és adott esetben megtiltsa a külföldi részesedésszerzéseket az amerikai vállalatokban egyetlen – egyébiránt nem definiált – „nemzetbiztonsági” kritérium alapján! Hasonlóképpen, ha egy külföldi vállalkozásnak kereskedelmi peres ügye van egy amerikai vállalkozással szemben, ez utóbbit favorizálják.

1.1.6.1 Amennyiben nem lehetséges biztosítani a megkülönböztetésmentességet az egyesülések/részesedésszerzések vagy a kereskedelmi gyakorlatok tekintetében, az EU-nak komolyan meg kell vizsgálnia, hogy a WTO vitarendezési testülete elé vigye-e a kérdést, vagy pedig a CFIUS-hoz hasonló mechanizmusokat állítson fel. Ezeknek az elveknek az EU többi partnerével fenntartott kapcsolatokban is érvényesülniük kell.

1.1.7 A jobb szabályozási megközelítés leegyszerűsítheti a feltételeket a vállalkozások számára, és nagyobb átláthatóságot teremthet a polgárok és a fogyasztók szempontjából. Ha azonban kevesebb rendeletet alkotunk, az nem feltétlenül javítja a szabályozási környezetet. Az EGSZB szintén támogatja, hogy jogi eszközöket olyan fontos területeken alkalmazzunk, amelyekre például egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményeket előíró jogszabályok vonatkoznak – ahol nemzeti jogszabályok elfogadása nem elegendő.

⁽¹⁾ Lásd pl. HL C 185., 2006.8.8.

⁽²⁾ További információk a www.enisa.europa.eu weboldalon találhatóak.

1.1.8 A szociális partnerek közti kollektív megállapodások, amelyek sok tagállamban a politikai döntéshozatali folyamatok elengedhetetlen részét képezik, uniós szinten is segíthetik a politikaformálást és biztosíthatják az intézkedések elfogadását. Ehhez azonban a szociális párbeszédben részt vevő mindkét fél hajlandósága szükséges.

1.1.9 Az Európai Bizottság és a tagállamok ígéretet tettek, hogy a cégek adminisztratív terheit 2012-re 25 %-kal csökkentik. Az EGSZB-t azonban aggasztja, hogy ez az ígéret túl széles körű és finomításra szorul. Ha nem fogadnak el egy átgondoltabb megközelítést, az ígéret be nem tartása csak még inkább aláássa majd a hitelességet.

1.1.10 Ahol lehet, rendeletek alkalmazása is világosabb jogi környezetet teremtene, és a koherenciát elősegítő tényező volna.

1.1.11 Az egységes piac a szakmai képzések és a diplomák kölcsönös elismerésén alapul – például a szülésznőknél, az ügyvédekén stb., akik az európai irányelvek ellenére sem tudtak ebből profitálni.

1.1.12 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az alulról felfelé irányuló harmonizáció – még 27-nél több ország esetében is, akármilyen nehéz dolog is – az egységes piac fontos eleme.

1.1.13 A szociális partnerek véleményét minden fázisban ki kell kérni annak érdekében, hogy ésszerű időn belül a szükséges mértékben egyszerűsödjön az adminisztráció és javuljon a szabályozás. Ha az Unió nem akarja, hogy a polgárok szemében tovább veszítsen hiteléből, fontos, hogy e téren kézzelfogható eredményeket érjen el.

1.1.14 Az EGSZB gyorsabb előrelépést szeretne látni a szolgáltatások egységes piacának javítása terén, e nélkül a belső piac nem mondható teljesnek. Az EGSZB üdvözli a szolgáltatási irányelvhez az Európai Parlament által benyújtott módosító indítványokat, mivel azok nagy vonalakban megfelelnek saját javaslatainak. Néhány pont esetében még további pontosításra és javításra van szükség, például az általános érdekű szolgáltatások terén. Most, hogy az Európai Parlament elfogadta a szolgáltatási irányelvet, a vállalkozások számíthatnak arra, hogy a vállalkozások letelepedési szabadságából valóban profitálnak, és határokon átnyúló szolgáltatásokat kínálhatnak.

1.1.15 A pénzügyi szolgáltatások területén⁽³⁾ az EGSZB gyors, a jogszabály-toldozgatást kerülő konszolidációt kért; miközben arra is rámutatott, hogy ennek a lisszaboni stratégia szellemében és az európai szociális modell figyelembevételével mellett kell történnie. Ez vonatkozik az ilyen szolgáltatások határokon átnyúló biztosítására (például a részvénykereskedelem és a kiegészítő nyugdíj jogosultságok hordozhatósága) és az alapvető pénzügyi szolgáltatásokra is, mint a bankszámlákhoz való univerzális hozzáférés. Tekintettel arra, hogy a pénzügyi tranzakciók egyre nagyobb befolyást gyakorolnak a gazdaságra, valamint annak fényében, hogy dinamikus és kreatív újítások jelentek meg a területen – pl. a fedezeti alapok és a kockázati-tőke-befektetések (private equity) –, az ágazat szabályozásakor figyelembe kell venni az ennek eredményeként felmerülő, a rendszerben rejlő kockázatokat és a valódi gazdaságot érintő következményeket, miközben olyan feltételeket kell teremteni,

⁽³⁾ Vélemény a következő tárgyban: Fehér könyv a pénzügyi szolgáltatásokról, HL C 309., 2006.12.16.

amelyek elébe mennek a kontraproduktív hatásoknak. Az EGSZB sürgetné az Európai Bizottságot, hogy minél hamarabb terjesszen elő jogszabály-tervezeteket az intézményi befektetők által a befektetésekkel és a szavazással kapcsolatos politikáikról szolgáltatott információk mennyiségének növelésére vonatkozólag. Ilyen jogszabály-tervezetek előterjesztése összhangban volna az Európai Bizottságnak a vállalati jog és a vállalati irányítás korszerűsítését célzó cselekvési tervével.

1.1.16 Az adópolitikai intézkedéseknek – már amennyire uniós szinten el lehet ilyeneket fogadni – szintén elő kell segíteniük az egységes piac kiteljesedését, megfelelő mértékben figyelembe véve a gazdasági lendület, a szociális dimenzió és a fenntartható fejlődés közötti, fent említett egyensúlyt. Ez magában foglalja a vállalati adóalapok összehangolását és a kettős adóztatás elkerülését is. A kettős adóztatásnak nincs helye az egységes piacon belül.

1.1.17 Az EGSZB arra is kéri az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg a tagállamok, hatóságok vagy szakmai csoportok⁽⁴⁾ által az egységes piacon fenntartott korlátozásokat.

1.1.18 A kulcskérdés az, hogy a termékek tervezését – például biztosítási termékek esetében – nagymértékben befolyásolják a helyi jogi és adózási sajátosságok. Ez a helyzet a kötelező biztosítás esetében, de számos más alapvető biztosítási terméknel is. Eltérő megoldások vannak például érvényben a természeti katasztrófáknak a háztartási tűzbiztosítások részeként fennálló fedezetére vagy a terrorcselekmények általános biztosítási termékeken keresztül érvényesülő fedezetére nézve.

1.1.19 Az egységes piac megvalósításának egyik akadály a munkavállalók szabad mozgását gátló lényeges korlátozások fenntartása. Az EGSZB sürgeti a szabad mozgást nem engedélyező tagállamokat, hogy számolják fel a munkavállalók mobilitása elé gördített akadályokat. A személyek szabad mozgása az egységes piac egyik alapvető eleme, és a mobilitásnak a munkavállalók számára is megvan a vonzereje.

1.1.20 Úgy tűnik, hogy a kkv-k nem élvezik olyan mértékben az egységes piac előnyeit, mint tehetnék. A szolgáltatások Unión belüli kereskedelme előtt álló jelentős akadályok miatt a szolgáltatás-kereskedelem csupán az EU kereskedelmének 20 %-át teszi ki. A szolgáltatási irányelvnek nagymértékben növelnie kellene az üzleti és foglalkoztatási lehetőségeket, különösen a javasolt átvilágítási mechanizmus révén és azáltal, hogy a külföldi szolgáltatásnyújtók számára egyetlen kapcsolattartó pontot állítanak fel.

1.1.21 A közbeszerzés átláthatósága és nyitottsága alapvetően fontos a belső piac működéséhez. A közbeszerzésre vonatkozó, 2004-ben elfogadott jogalkotási csomag utókövetéseként igen fontos, hogy az úgynevezett „jogorvoslati” irányelvek jelenlegi felülvizsgálatát gyorsan elvégezzék. Nem szabad megengedni, hogy az Európai Bizottság reformjavaslatait „felvizzezzék”, különösen a tekintetben, hogy az odaítélésről hozott döntés és a szerződés aláírása között kellően hosszú időszak teljen el, és annak következményei tekintetében, ha a kiírásban szereplő bizonyos feltételek nemteljesítése folytán a szerződés hatályát veszíti.

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK irányelve a szakmai képzések elismeréséről (HL L 255., 2005.9.30.).

1.1.22 A közbeszerzési piac megnyitása az állam és magán-szféra érdekeltjei közötti intenzív konzultáció tárgyát képezi, melynek során jelentős eltérések mutatkoztak az alkalmazandó megközelítést illetően. A közbeszerzési piac megnyitásakor olyan fontos dimenziókat is figyelembe kell venni, mint a foglalkoztatás és a szociális, illetve környezetvédelmi szempontok, amelyek egyforma jelentőséggel bírnak e folyamat szempontjából.

1.1.23 A vitás kérdések rendezésével foglalkozó SOLVIT hálózat kielégítően működik és jól segíthetné a (gyakran az információhiány vagy a tisztviselők nem kielégítő képzése miatti helytelen alkalmazásból vagy protekcionizmusból eredő) jogi akadályok leküzdését, de kétségtelenül több forrásra lenne szüksége, és több személyzetre az egyes országok fővárosaiban. Strukturált kampányt kellene folytatni, hogy a kvv-k tudomására hozzuk e mechanizmus létezését és az általa nyújtott lehetőségeket.

1.1.24 Az EGSZB részletes jegyzéket készített az egységes piac előtt álló akadályokról, ⁽⁵⁾ hogy realiztikusan fel lehessen mérni azokat a szabályozás által megoldandó problémákat, amelyek még mindig gátolják az európai belső piac teljes megvalósítását. Ezek nem minden esetben a kormányzat által állított akadályok.

1.1.25 A 2003-as intézményközi megállapodás utókövetéseként az EGSZB az Európai Bizottsággal együttműködve adatbázist fejleszt (PRISM II), hogy feltérképezze az EU együttszabályozási és önszabályozási kezdeményezéseit ⁽⁶⁾. Az EGSZB és különösen az intézményen belül működő Egységes Piac Megfigyelőközpontja (SMO) tagjai értékes forrást képviselnek, amellyel készek az Európai Bizottság és a tagállamok munkáját segíteni. Az SMO mindenekelőtt évente közmeghallgatásokat szervez a különböző tagállamokban, különös hangsúlyt fektetve az új tagállamok foglalkoztatási kérdéseire.

1.1.26 AZ EGSZB úgy véli, hogy szakértelme és reprezentatív jellege folytán szerephez juthat azoknak a hatásvizsgálatoknak az elkészítésében, amelyeket az Európai Bizottság rendszeressé kíván tenni. Rendkívül fontos, hogy a jogalkotási javaslatok tükrözzék a nézőpontok sokféleségét, és a lehető legalaposabb és legobjektívabb alapokra építkezzenek. A hatásvizsgálatok eredményeinek minél korábbi eljuttatása az EGSZB-hez, az a lehetőség, hogy véleményezhesse azokat még az előtt, hogy azok az EU-intézmények elé kerüljenek, – az „Európai újjászülésért” partnerség értelmében – az európai jogalkotási kezdeményezések nagyobb elfogadottságát eredményezhetné ⁽⁷⁾.

1.1.27 Végül pedig, a belső piac teljes megvalósításához kiemelt lépésnek kell tekinteni az egységes piac előnyeinek kiemelését a fogyasztók számára és ösztönzésüket arra, hogy használják ki ezeket az előnyöket.

2. Bevezetés

2.1 E feltáró vélemény elkészítésére Wallström biztos asszony, az Európai Bizottság alelnöke kérte fel 2006. október 5-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot.

⁽⁵⁾ Az EGSZB-n belül működő Egységes Piac Megfigyelőközpontja (SMO) részletes jegyzéket készített az akadályokról, amely az SMO weblapján tekinthető meg: http://eesc.europa.eu/smo/news/index_en.asp.

⁽⁶⁾ Ez az adatbázis 2007 első felétől elérhető lesz az Egységes Piac Megfigyelőközpontja weblapján (http://eesc.europa.eu/smo/index_en.asp).

⁽⁷⁾ Lásd pl. HL C 221., 2005.9.8.

2.2 Az EGSZB-t arra kérték, hogy mondjon véleményt az Európai Bizottság által felállított prioritásokról, hozzájárulva a 2007-es tavaszi csúcson benyújtandó jelentéshez, majd végül a zárójelentéshez.

2.3 Tekintve a rendelkezésre álló idő szükségességét, az EGSZB úgy döntött, hogy néhány fő üzenetre koncentrál, és megjelöl néhány olyan területet, ahol nézete szerint további fejlődésre van szükség.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az egységes piac célja eredetileg az volt, hogy egyetlen, uniós szabályozórendszerrel váltsa fel a különböző nemzeti szabályozási rendszereket, olyan egységes szabályozási térséget hozva létre, amely lehetővé teszi, hogy az európai gazdaság a lehetőségeinek megfelelően teljesítsen. A valóságban azonban igen sokszor úgy tekintették, hogy az EK rendeletei nem felváltják, hanem kiegészítik a nemzeti rendelkezéseket.

3.2 A globalizáció – amely egyrészt kihívás, másrészt lehetőség – olyan tényező, amely egyre nagyobb jelentőségre tesz szert. A kihívásnak csak úgy lehet megfelelni, ha az egységes piacban rejlő összes lehetőséget kihasználjuk.

3.3 Ebben az összefüggésben az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak azt a szándékát, hogy egymással hatékonyabban együttműködő intézmények új partnerségén alapuló új politikai menetrendet készítsen. E közös menetrend részeként a nemzeti, regionális és helyi kormányzatoknak is felelősséget kell vállalniuk az eredmények eléréséért és azért, hogy Európát közelebb hozzák polgáraihoz.

3.4 El kell vetni azt a nézetet, hogy a több jogszabály valamilyen „több Európát” is jelent. Valóban ez a leghatékonyabb eszköze a kívánt cél elérésének? A jogalkotással szembeni alternatíváknak – például az együttszabályozási és önszabályozási kezdeményezések terén bevált gyakorlatoknak vagy a kollektív megállapodásoknak – nagyobb teret kell adni, és e gyakorlatok szélesebb körű alkalmazását ösztönözni kell, mindig szem előtt tartva azt, hogy a kollektív megállapodás elérése érdekében a szociális párbeszédet – melynek előmozdítása a Szerződés értelmében az Európai Bizottság feladata – folytatni kell.

3.5 A hatásvizsgálások, értékelések és nyilvános konzultációk hatékony alkalmazását és minőségét azonban jobban garantálni kell a jog- és politikaalkotási folyamatokban. (A jogszabálytervezet valóban azt nyújtja-e, amit célul tűztek? Ha nem, miért nem?) Ezzel kapcsolatosan az EGSZB egy feltáró véleményt is készít majd „A szociális partnerek és az egyéb civil társadalmi szereplők szempontjából tiszteletben tartandó minőségi szabványok a társadalmi hatásvizsgálások tartalma, eljárásai és módszerei terén” címmel.

3.6 Az egységes piac sikeresnek bizonyult bizonyos, nagyszámú fogyasztót érintő területeken (pl. a termékbiztonság vagy az értékesítési garanciák terén), más területeken viszont az előrehaladás lassan konkretizálódik vagy továbbra sem érzékelhető a végfelhasználó számára (pl. a pénzügyi szolgáltatások vagy a közösségi szabadalmak terén).

3.7 A munkahelyteremtés és a munkavállalók mobilitása az egységes piaccal összefüggő kulcsfontosságú célok közé tartozik, és a képzési és oktatási programoknak sokkal inkább arra kell irányulniuk, hogy előkészítsék a terepet a „tudásalapú gazdaság” számára. Pusztán az egységes piac megteremtése azonban nem fogja megoldani az európai munkaerőpiac problémáit – ehhez további proaktív intézkedésekre is szükség lesz.

3.8 A jogalkotási javaslatokat úgy kell megfogalmazni, hogy azok nemcsak a jogalkotást végző hatóságok, hanem a potenciális végfelhasználók számára is könnyen érthetőek legyenek. A rendeletekre ugyanez az elv érvényes.

3.9 Kiemeltebben kezelendő a „Jobb szabályozás”. Az EGSZB már számos véleményben utalt erre⁽⁸⁾. Bőséges anyag támasztja alá, mind az Európai Bizottság saját konzultációi alapján, mind a tagállamokból, hogy az irányelvekbe a nemzeti adminisztráció a nemzeti jogrendszerbe történő átültetéskor sokszor még több kötelezettséget épít (azaz *túlzott buzgalommal hajtja végre* azokat). Ez a kkv-kat súlyosabban érinti, mint a nagyvállalatokat. A kkv-k tulajdonosainak gyakran minden feladatot egy személyben kell ellátniuk, míg a nagy szervezetek szakembereket tudnak állítani ezekre.

3.10 A jobb végrehajtás és érvényesítés az egységes piac megteremtésének elsődleges előfeltétele. Az EGSZB „Az uniós és nemzeti közigazgatási gyakorlatok és kapcsolódási pontok”⁽⁹⁾ című véleménye felhívja a figyelmet a jelenleg tapasztalható hiányosságokra:

– néhány tagállamban kevés kapcsolat van a Brüsszelben tárgyaló és az otthon a végrehajtásért felelős tisztviselők között,

– más tagállamokban zavart okoz, hogy több minisztérium is tárgyal egy-egy irányelvjavaslat különböző elemeiről, így a kormánynak nem mindig van koherens álláspontja.

3.11 A jobb végrehajtás és érvényesítés biztosíték az egységes piac szétdarabolódása ellen.

3.12 Nyilvánvaló a nemzeti adminisztrációkon belüli koherencia hiánya, az Európai Unió hatékonyságát pedig veszélyeztetik azok a tagállamok, amelyek nem tartják be saját határozataikat. Néhány tagállamban alig van nemzeti szintű kommunikációs és információs politika az egységes piac kérdéseit – köztük a „sikertörtéket” – illetően. A kormányzatok, a nemzeti parlamentek és a média nem érzik úgy, hogy erkölcsi kötelességük volna megtenni a magukét ebben a kérdésben. A szociális partnereket és a civil társadalmat jobban be kell vonni, ha azt akarjuk, hogy Európa polgárai valóban úgy érezzék, ők is alakítói az eseményeknek, így például a jelenleg megfeneklett alkotmány sorsának. A figyelemnek azonban nem csak a kommunikációs problémákra kell összpontosulnia: a polgárok EU-ba vetett bizalmának visszaszerzése érdekében az elsődleges megközelítésnek továbbra is az Unió sürgős problémáinak megoldásában kell állnia.

Kelt Brüsszelben, 2007. január 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁸⁾ *Jobb jogalkotás* (HL C 318., 2006.12.23., előadó: Daniel Retureau), *Az EU-jogszabályok hatékonyabb végrehajtása* (HL C 318., 2006.12.23., előadó: Joost van Iersel, HL C 24., 2006.1.31.), *Egyszerűsítési stratégia* (HL C 309., 2006.12.16., előadó: Bryan Cassidy), tájékoztató jelentés *Az együjtés szabályozás és az önszabályozás jelenlegi helyzete az egységes piacon* címmel (előadó: Bruno Vever), valamint az *Egységes Piac Megfigyelőközpontjának kiadványa: What is the state of the enlarged Single Market (Milyen a kibővített egységes piac helyzete?)*, 2004. október, EESC-C-2004-07-EN. Az I. mellékletben megtalálható az EGSZB által a közelmúltban elfogadott vélemények listája.

⁽⁹⁾ HL C 325., 2006.12.30., előadó: Joost van Iersel.

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

Az átdolgozott véleménytervezet alábbi szövegrészét egy, a Közgyűlés által elfogadott módosító indítvány ellenében elutasították, azonban a leadott szavazatok legalább egynegyed részét megkapták:

„1.1.11 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a mélyreható harmonizáció – még 27-nél több ország esetében is, akármilyen nehéz dolog is – az egységes piac fontos eleme. Ez kiemeli a kölcsönös elismerés fontosságát.”

A szavazás eredménye:

89 szavazat a pont módosítása mellett,

72 ellene és

24 tartózkodás.

Az alábbi módosító indítványok, amelyeket a vita során elutasítottak, a leadott szavazatok legalább egynegyedét megkapták:

Az 1.1.16. pont törlendő.

„Az EGSZB arra is kéri az Európai Bizottságot, a tagállamokat (illetve hatóságokat), hogy vizsgálják meg a szakmai csoportok által az egységes piacon fenntartott korlátozásokat. (3)”

A szavazás eredménye:

67 szavazat a pont törlése mellett,

93 ellene és

33 tartózkodás.

Az 1.1.17. pont törlendő.

„A kulcskérdés az, hogy a termékek tervezését – például biztosítási termékek esetében – nagymértékben befolyásolják a helyi jogi és adózási sajátosságok. Ez a helyzet a kötelező biztosítás esetében, de számos más alapvető biztosítási termékénél is. Eltérő megoldások vannak például érvényben a természeti katasztrófáknak a háztartási tűzbiztosítások részeként fennálló fedezetére vagy a terrorcselekmények általános biztosítási termékeken keresztül érvényesülő fedezetére nézve.”

A szavazás eredménye:

82 szavazat a pont törlése mellett,

94 ellene és

20 tartózkodás.

Az 1.1.18. pont a következőképpen módosítandó:

„Az egységes piac megvalósításának egyik akadálya a munkavállalók szabad mozgását gátló lényeges korlátozások fenntartása. Az EGSZB sürgeti a szabad mozgást nem engedélyező tagállamokat, hogy számolják fel a munkavállalók mobilitása elé gondított akadályokat. A személyek szabad mozgása az egységes piac egyik alapvető eleme, és a mobilitásnak a munkavállalók számára is megvan a vonzereje. A tagállamokban alkalmazott normák és szabályok közötti különbségek folytán azonban olyan munkavállalói egységes piac kezd kialakulni, amely minden szempontból elmarad az egységes piac megannyi más terén következetesen megkövetelt, egyenlő feltételeket biztosító játéktér kívánalmaitól. A Laval-ügy (2) – amelyet az Európai Bíróság 2007. január 9-én tárgyalt – vagy a Viking Line-ügy is egyértelműen arra utal, hogy ezen a fronton cselekvésre van szükség. Továbbá ahelyett, hogy arra kérnénk az embereket, hogy menjenek oda, ahol munkát kínálnak, hatékonyabb lenne – és az emberek igényeinek is jobban megfelelné –, ha ott teremtenénk munkalehetőségeket, ahol az emberek vannak (3). Ehhez az egységes piacot megfelelő helykiválasztási, regionális és strukturális politikával kellene társítani. Egy ilyen politika ahhoz is hozzásegítene, hogy az emberek jobban elfogadják Európát.”

(1) Az Európai Parlament és a Tanács 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK irányelve a szakmai képzések elismeréséről (HL L 255.).

(2) Egy, a svédországi Vaxholm városában lett munkásokkal iskolát építő, lett építőipari vállalat a svéd szakszervezetekkel keveredett vitába a munkások munkakörülményeivel kapcsolatban. Ez a lett- és svédországi normák különbözősége indította ügy kulcsfontosságú a munkáltatók és a munkavállalók közötti viszony jövőjére nézve. Más tagállamok között is találunk hasonló különbségeket.

(3) HL C 234., 2003.9.30.

A szavazás eredménye:

79 szavazat a pont módosítása mellett,

99 ellene és

17 tartózkodás.

A 3.1. pont utolsó mondata törlendő.

~~„Az egységes piac célja eredetileg az volt, hogy egyetlen, uniós szabályozórendszerrel váltsa fel a különböző nemzeti szabályozási rendszereket, olyan egységes szabályozási térséget hozva létre, amely lehetővé teszi, hogy az európai gazdaság a lehetőségeinek megfelelően teljesítsen. A valóságban azonban igen sokszor úgy tekintették, hogy az EK rendeletei nem felváltják, hanem kiegészítik a nemzeti rendelkezéseket.”~~

A szavazás eredménye:

85 szavazat a pont módosítása mellett,

86 ellene és

23 tartózkodás.

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat tanácsi rendeletre az Azori-szigetektől, Madeiráról, a Kanári-szigetektől, valamint Franciaország Francia Guyana és Réunion tengerentúli megyéiből származó egyes halászati termékek forgalomba hozatalakor felmerülő többletköltségek ellentételezésére vonatkozó rendszer 2007-től 2013-ig terjedő időszakra történő bevezetéséről”

(COM(2006) 740 final – 2006/0247 (CNS))

(2007/C 93/07)

2006. december 18-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 37. és 299. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

Az EGSZB elnöksége 2006. december 12-én megbízta a „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. január 17–18-án tartott 432. plenáris ülésén (a 2007. január 17-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE személyében, továbbá 81 szavazattal 3 ellenében, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB egyetértését fejezi ki az Európai Unió legkülső régióiból származó egyes halászati termékek forgalomba hozatalakor felmerülő többletköltségek ellentételezésére vonatkozó rendszer 2007-től 2013-ig terjedő időszakra történő bevezetéséről szóló tanácsi rendeletre vonatkozó európai bizottsági javaslattal kapcsolatban.

1.2 Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy tisztázza, milyen formában terjed ki ez az ellentételezés a venezuelai lobogó alatt közlekedő és a közösségi vizeken tevékenykedő halászhajókra.

2. Bevezetés

2.1 Az Európai Unió 1992 óta nyújt támogatást a legkülső régiókból származó halászati termékek előállításának a termékek európai piacokra történő szállítására terén felmerülő többletköltségek ellentételezése végett.

2.2 A Tanács 2003-ban elfogadta az ilyen többletköltségek ellentételezésére vonatkozó programról szóló 2328/2003/EK rendeletet, amely az alábbi régiók bizonyos halászati termékeire vonatkozott:

- Azori-szigetek,
- Madeira,
- Kanári-szigetek,
- Francia Guyana,
- Réunion.

2.3 A 2328/2003/EK rendelet 2006. december 31-én hatályát veszti, és amint maga a rendelet is előírta, az Európai Bizottság új rendelettel áll elő, amely az előzőhöz hasonlóan 15 millió eurós éves költségvetéssel rendelkezik, és hosszabb, 2007. január 1-től 2013. december 31-ig terjedő alkalmazási időszakot javasol.

2.4 2003. október 29-én az EGSZB kedvező hangú véleményt adott ki⁽¹⁾ a 2328/2003/EK rendeletről, ebben számos ajánlást fogalmazott meg.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az Európai Bizottság jelenlegi rendeletjavaslatát már a korábbi rendeletben is tervbe vették, amennyiben az kötelezte az Európai Bizottságot, hogy 2007. január 1-ig terjesszen elő egy előzetes jelentést, amelyben javaslatot tesz azon intézkedésekre, amelyek szükségesek ahhoz, hogy megvalósulhassanak a Közösség legkülső régióinak halászati termékeik európai kontinensen történő forgalomba hozatalával kapcsolatos ellentételezését érintő célkitűzések.

3.2 Az Európai Bizottság által az új rendeletben javasolt intézkedésekben megjelennek az érdekelt felekkel és a különböző regionális hatóságokkal folytatott konzultáció eredményei, a közös halászati politika strukturális vetületéről a legkülső régiókban végzett külső tanulmány következtetései, valamint az Európai Parlament és az EGSZB ajánlái.

3.3 Ezen elvek és az Európai Bizottság által javasolt intézkedések elemzése alapján az EGSZB egyetért a véleménynyilvánítás céljából eléterjesztett új rendelettel.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az ellentételezési rendszer továbbvitele nagyobb fokú szubszidiaritást eredményez, mivel a tagállamokra hagyja a támogatható termékek, a legnagyobb mennyiségek és az ellentételezés összegének meghatározását.

4.2 Hasonlóképpen lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy – szigorúan a gazdasági keret-előirányzatokon belül – módosítsák ellentételezési terveiket, amennyiben azt a feltételek megváltozása indokolja.

4.3 A javaslat korszerű benyújtási és elfogadási eljárásokat ír elő, és ennek révén minimális szinten tartja a tagállamok nemzeti és regionális hatóságaira, illetőleg az Európai Bizottság szervezeti egységeire háruló adminisztrációs terheket. A javaslat így beleillik a közösségi joganyag egyszerűsítését szolgáló állandó európai bizottsági programba.

(¹) HLC 32., 2003.2.5.

4.4 A teljes éves támogatási összeg nem haladhatja meg a következő értékeket:

- | | |
|------------------------------|---------------|
| a) Azori-szigetek és Madeira | 4 283 992 EUR |
| b) Kanári-szigetek | 5 844 076 EUR |
| c) Francia Guyana és Réunion | 4 868 700 EUR |

4.5 A 2007–2013-as időszakra 15 millió eurós évi költségvetést irányoztak elő, azaz ugyanannyit, mint az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapról finanszírozott előző időszakra.

4.6 Az előző rendelethez képest végrehajtott változtatások részben megegyeznek az EGSZB által a korábbi véleményében tett ajánlásokkal, ezért az EGSZB igen kedvezően fogadja őket.

4.7 A támogatás azokra a legkülső régiókból származó halászati termékekre korlátozódik, amelyeket a közös halászati politika rendelkezéseivel összhangban fogtak ki és dolgoztak fel.

4.8 Azon halászati termékek meghatározásakor, amelyek nem részesülhetnek a bevezetendő ellentételezésben, a rendeletjavaslat kivételként említi „a Venezuela lobogója alatt közlekedő, közösségi vizeken tevékenykedő halászhajókat”. Az EGSZB úgy véli, hogy ha létezik olyan megállapodás az Európai Unió és Venezuela között, amely lehetővé teszi ezen ország hajói számára, hogy részesüljenek a rendeletjavaslatban foglalt ellentételezési rendszer támogatásaiból, azt konkrétan meg kellene nevezni, csakúgy mint azokat a legkülső régióhoz tartozó közösségi vizeket, amelyeken halászati termékeik jogosultak a nevezett ellentételezési rendszer támogatására.

4.9 Végül a rendeletjavaslat előírja, hogy minden tagállam készítsen éves nyomonkövető jelentést a rendszer alkalmazásáról, és az Európai Bizottság is legkésőbb 2011. december 31-ig nyújtson be a megvalósításról szóló jelentést az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, melynek kíséretében szükség esetén jogalkotási javaslatokat is előterjeszt.

Kelt Brüsszelben, 2007. január 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Esélyegyenlőség a fogyatékkal élőknek”

(2007/C 93/08)

2006. május 24-én az osztrák elnökség úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Esélyegyenlőség a fogyatékkal élőknek”.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2006. december 19-én elfogadta. (Előadó: Meelis JOOST.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. január 17–18-án tartott, 432. plenáris ülésén (a január 17-i ülésnapon) 152 szavazattal 1 ellenében, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság örömmel veszi, hogy az osztrák elnökség vélemény kidolgozására kérte fel az „Esélyegyenlőség a fogyatékkal élőknek” tárgyában. A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének támogatása tartós folyamatnak tekintendő, amelyet valamennyi uniós elnökség munkaprogramjában elsőrendűen fontos célként kellene kezelni.

1.2 A jelen véleménnyel az EGSZB előre kíván tekinteni, hogy körvonalazza azokat a kihívásokat, amelyekkel az Európai Bizottságnak jelenlegi mandátuma második felében és az után szembe kell néznie a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos kérdések terén. E véleményt is a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos uniós cselekvési terv (2008–2009) utolsó szakaszára vonatkozó prioritások meghatározásának, valamint a költségvetési tárgyalások

(melyek kihatnak majd a tervezésre és a prioritások meghatározására) két év múlva esedékes újratekzésének szélesebb kontextusában kellene elhelyezni.

1.3 A fogyatékkal élők az összlakosság 15 %-át teszik ki, és részarányuk a népesség előregedésével tovább növekszik. Következésképpen a kibővült Európai Unióban több mint 50 millió ember él fogyatékkal (!), azaz ők az uniós polgárok jelentős hányadát képviselik. Társadalmi, etikai és politikai kötelesség tehát, hogy egyenlő esélyeket kapjanak: ezt az EU-nak prioritásként kellene kezelnie. Továbbá üzleti szempontból is nyilvánvalóan érdek a fogyatékkal élők integrálása és az, hogy a szolgáltatásokhoz és az árukhöz korlátozás nélkül hozzáférhessenek.

(¹) Az Eurostat 2002-es adatai alapján a 16–64 éves személyek közül 44,6 millió (azaz minden hatodik, 15,7 %) állította magáról, hogy tartós egészségi problémával vagy fogyatékkal él (long-standing health problem or disability – LSHPD).

1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének megteremtéséhez széles körben ki kell használni minden olyan tevékenységet, amelyet „A Mindenki Számára Biztosítandó Esélyegyenlőség Európai Éve (2007)” keretében terveztek. Az Európai Év tevékenységeibe be kell vonni a fogyatékkal élők szervezeteit, ahogy ez a Fogyatékkal Élők Európai Évében (2003) is történt. Továbbá a jövő évet ki kellene használni arra, hogy az Európai Unió és a tagállamok megerősítsék a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét célzó politikáikat és jogszabályait.

1.5 A fogyatékkal élők nem alkotnak egységes csoportot. A különféle fogyatékoságok különféle szükségletekkel járnak, amelyekre csak akkor lehet tekintettel lenni, ha a társadalom elismeri a fogyatékkal élők szükségleteit, és minél átfogóbb információkkal rendelkezik ezen a téren. Mindebben központi szerepet játszik a fogyatékkal élők mozgalma.

1.6 Az Európai Unióban számos fogyatékkal élő személy kirekesztődik a társadalmi életben való részvételből, és nem tudja gyakorolni alapvető emberi és polgári jogait. Különös figyelmet kell fordítani a fogyatékkal élő gyermekek teljes körű integrációjára.

1.7 Az EGSZB üdvözli a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló, 2006 decemberében elfogadott ENSZ-egyezményt^(?).

2. Következtetések és ajánlások

2.1 Az EGSZB felszólít arra, hogy „A Mindenki Számára Biztosítandó Esélyegyenlőség Európai Évét (2007)” a lehető legszélesebb körben használjuk ki a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének megteremtésére.

2.2 Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy terjesszen elő átfogó jogszabályra tett javaslatot a fogyatékkal élőket érintő kérdésekről, amely a fogyatékkal élők megkülönböztetés elleni védelmét a foglalkoztatáson kívül eső területekre is kiterjeszti, egyben erősíti a fogyatékkal élők szempontjai általános érvényesítésének elvét (mainstreaming). Egy ilyen jogszabály az egész Unióban az élet minden területén biztosítaná a diszkrimináció elleni védelem minimális szintjét. Mivel ez az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést is lefedné, hozzájárulna az egységes piac hatékonyabbá tételéhez és a lisszaboni stratégia megvalósításához.

2.3 Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy lépjenek előre a fogyatékkal élők helyzete terén, azaz a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos cselekvési tervtől (DAP) lépjenek tovább egy átfogó uniós stratégia felé.

2.4 Az EGSZB kéri, hogy saját illetékességi körükön belül a tagállamok és az Európai Bizottság folytassák a fogyatékkal élők teljes beilleszkedését és társadalmi részvételét célzó munkájukat;

(?) A fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény, New York, 2006.

elismerve azt, hogy ők is ugyanolyan jogokkal rendelkeznek, mint a többi állampolgár; vizsgálják meg, hogy a jelenlegi állapotok – van, ahol a fogyatékkal élők a közösségtől elkülönítve élnek, néha méltatlan vagy embertelen körülmények között – helyett milyen alternatív megoldások találhatóak; és fokozatosan valósítsák meg ezeket.

2.5 Az EGSZB ismét felhívja a figyelmet azon prioritásokra, amelyekre a fogyatékkal élők esélyegyenlősége érdekében összpontosítani kell: e személyek jogainak tudatosítása; a középületek akadálymentesítése; az információs társadalomhoz és a közlekedési eszközökhöz való hozzáférés; új nemzeti jogszabályok előkészítése; valamint a családok támogatása – ezeknek a céloknak minden társadalomban prioritásként kell szerepelniük. Különösen figyelni kell a fogyatékkal élő gyermekekre. Biztosítani kell számukra a megfelelő oktatást, integrációt és támogatást – segítve ezzel társadalmi részvételüket és azt, hogy kevésbé függjenek a szociális szolgáltatásoktól.

2.6 Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy álljanak készek arra, hogy jóval többet tegyenek a fogyatékkal élők mozgalmának támogatásáért. „A fogyatékkal élőkről semmit a fogyatékkal élők nélkül” szellemisége csak akkor erősödhet meg, ha a kormányok felismerik, hogy támogatni kell a fogyatékkal élők szervezeteinek hálózatát. 2004 júniusában, nem sokkal az Unió legutóbbi bővítését követően a 10 új tagállambeli, valamint a bolgár és romániai fogyatékkal élők civil szervezeteinek nemzeti tanácsai elfogadták a kérdéssel foglalkozó budapesti állásfoglalást^(?).

2.7 Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok terjesszék az információkat a bevált gyakorlatokról és az olyan előremutató tevékenységekről, mint például az Agenda-22-módszer, hogy a fogyatékkal élők képviselői részt vállalhassanak az önkormányzatok intézkedésterveinek kidolgozásában, és ezáltal helyi szinten is biztosítva legyen a fogyatékkal élők esélyegyenlősége. Az EGSZB kéri a tagállamokat, hogy kövessék a fogyatékkal élőkkel foglalkozó magas szintű csoport iránymutatásait a fogyatékkal élők szempontjainak különböző politikai területeken történő érvényesítésével kapcsolatban^(*).

2.8 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság elkötelezte magát arra, hogy 2008-ban beindítsa az európai elektronikus integrációs kezdeményezést, és kéri, hogy az a lehető legátfogóbb és legambiciózusabb legyen, és meghatározó lépést jelentsen az elektronikus hozzáférés minden idevonatkozó politikai területen történő érvényesítésében.

2.9 Konkrétabban az EGSZB kéri, hogy az új elektronikus hírközlési keretszabályozást lefektető (kidolgozás alatt álló) új rendeletek és a határok nélküli televíziózásról szóló irányelv tegyék általános érvényűvé a hozzáférhetőséget annak érdekében, hogy a fogyatékkal élők korlátlanul élhessenek egy ilyen fontos hírközlési médium minden előnyével.

(?) Lásd pl.:

http://www.eudnet.org/update/online/2004/jun04/edfn_02.htm.

(*) Vitairat a fogyatékosággal foglalkozó magas szintű csoport 2004. március 18–19-i ülésére

A fogyatékosággal foglalkozó magas szintű csoport „A fogyatékkal élők szempontjainak különböző politikai területeken való általános érvényesítése” c. elvi dokumentuma.

2.10 Az EGSZB kéri a 2001/85/EK irányelv ⁽⁵⁾ megerősítését oly módon, hogy az összhangban legyen a fogyatékkal élő légi utasok jogairól szóló új EK-jogszabállyal.

2.11 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy minden szükséges energiát és erőforrást vessenek be annak érdekében, hogy a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK tanácsi irányelvet ⁽⁶⁾ eredményesen betartsák.

2.12 Az EGSZB úgy véli, hogy a fogyatékkal élők integrációjához és a társadalmi életben való részvételükhöz elengedhetetlen, hogy a fogyatékkal élők intézményeit fokozatosan felváltsák a mindenki számára elérhető, színvonalas, közösségi alapú alternatívák, és kéri az Európai Bizottságot, hogy ezt a kérdést vegye bele a közérdekű szociális szolgáltatásokról szóló jövőbeni kezdeményezések, valamint a strukturális alapok elsődleges felhasználási területei közé.

2.13 Az EGSZB felhívja az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy fektessenek hangsúlyt a fogyatékkal élők számára nyújtott szociális szolgáltatásokra és személyes segítségnyújtásra, szem előtt tartva, hogy a támogató szolgáltatások révén mind a fogyatékkal élők, mind pedig a gondozók normális életvitelt folytathatnak, és tevékenyen részt vehetnek a társadalmi életben.

2.14 Az Európai Bizottság „jobb szabályozás” kezdeményezésével összefüggésben az EGSZB kéri, hogy végezzenek hatásvizsgálatot az új jogszabálytervezet előkészítése során, amely figyelembe veszi a fogyatékkal élők egyedi jellemzőit és igényeit. Továbbá az uniós jogszabályok minőségének javításához, elfogadásához, átültetéséhez és végrehajtásához felhasznált összes IKT-eszköznek teljes mértékben meg kell felelnie a hozzáférhetőségi követelményeknek.

2.15 Az olyan családok, amelyekben egy vagy több fogyatékkal élő személy van, sokkal inkább ki vannak téve az elszegényedés veszélyének, mivel a fogyatékoság miatt a családnak magasabbak a kiadásai, elérhetik akár az évi 30 000 eurót is ⁽⁷⁾. Ez igazolja bizonyos pozitív diszkriminációs intézkedések, például különféle (pénz- vagy természetbeni) juttatások, illetve adókedvezmények elfogadását.

2.16 Az EGSZB kéri a tagállamokat, hogy szorgalmazzák és kísérjék figyelemmel azon jogszabályok betartását, amelyek hatással vannak a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének megvalósítására. Az EGSZB megjegyzi, hogy a légi és vasúti közlekedésről szóló irányelvek csak a nemzetközi közlekedésre vonatkoznak, így a fogyatékkal élők regionális és helyi szinten továbbra sem rendelkeznek akadálymentes közlekedési eszközökkel.

⁽⁵⁾ Lásd a személyszállításra használt, a vezetőüléssel kívül több mint nyolc ülőhelyet tartalmazó járművekre vonatkozó különleges rendelkezésekről szóló 2001. november 20-i 2001/85/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet és az azt módosító 70/156/EGK és 97/27/EK irányelveket.

⁽⁶⁾ Lásd a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000. november 27-i 2000/78/EK irányelvet.

⁽⁷⁾ „A barcelonai fogyatékkal élők gazdasági egyenlőtlensége: A fogyatékoság által okozott rendkívüli gazdasági terhek.” című, a barcelonai városi tanács fogyatékkal élők helyi intézete által 2006 márciusában végzett tanulmány fényt derített arra, hogy egy családtag fogyatékosághoz kötődő családi kiadások a szociális védelmi szinttől és a fogyatékoság típusától függően elérhetik az évi 30 000 eurót. (<http://w3.bcn.es/fitxers/baccessible/greugecomparatieuconmic.683.pdf>).

3. „Esélyegyenlőség a fogyatékkal élőknek” – különféle területeket felölelő helyzetkép

3.1 Tudatosság és oktatás

3.1.1 A fogyatékosággal kapcsolatos tudatosság és nyilvánosság erős hangsúlyt kapott a „2003 – a fogyatékkal élők európai éve” rendezvénysorozat alkalmával. Az oktatási feladatok közé be kellene építeni a fogyatékkal élők esélyegyenlősége terén valódi változások előmozdítását és a fogyatékosággal kapcsolatos tájékoztatást. A fogyatékkal élők problémáiról szóló, színvonalas médiatájékoztatás fontos eszköznek tekinthető annak érdekében, hogy javuljon a társadalom hozzáállása a fogyatékkal élőkhez; az iskoláknak és a médiának együtt kell működniük e cél elérése érdekében.

3.1.2 A fogyatékkal élő gyermekek és fiatalok integrált oktatása nélkül nehéz lesz elérni a munkaerő-piaci integrációt. Az oktatáshoz való hozzáférés javítását kiemelten kell kezelni a fogyatékkal élőkkel foglalkozó jövőbeni cselekvési tervekben és stratégiákban.

3.1.3 Bár az EGSZB elismeri, hogy a madridi nyilatkozat és a Fogyatékkal Élők Európai Éve óta történtek előrelépések, még mindig hosszú út áll előttünk. Hogy csak egy példát említsünk: a közintézmények – ideértve az uniós intézményeket is – által fenntartott weboldalak több mint 80 %-a általában nem elérhető fogyatékkal élők számára. Ugyanígy létfontosságú, hogy a közérdekű szolgáltatást nyújtó honlapok is mind elérhetőek legyenek.

3.1.4 Az EGSZB különösen kéri egyfelől, hogy az árukra és szolgáltatásokra vonatkozó közbeszerzés területén tegyék kötelezővé az európai szabványügyi testületek által jóváhagyott szabványokat, másfelől, hogy hozzanak jogszabályokat az IKT-árúkhöz és -szolgáltatásokhoz való hozzáférésről.

3.1.5 A „mindenki számára történő tervezés” koncepciójáról minden érdekelt felet tájékoztatni kellene, azaz a formatervezőket, a gyártókat és a szabványok kidolgozóit, illetve az érintetteket, tehát a fogyatékkal élőket, akik az elvárásaiknak megfelelő áruból és szolgáltatásokból bőséges választékra jogosultak.

3.1.6 Az EGSZB üdvözli az IKT-k társadalmi integrációs felhasználásáról szóló rigai miniszteri nyilatkozatot, és reményét fejezi ki, hogy ez fontos mérföldkő lesz a fogyatékkal élőknek az elektronikus alapú szolgáltatásokba történő integrációjához. Amellett, hogy a növekedést és a foglalkoztatást jelentősen serkentik, az IKT-k a fogyatékkal élők integrációjának is hatékony eszközei.

3.1.7 A fogyatékkal élők képzésére és foglalkoztatására nyújtott állami támogatásokról szóló jelenlegi rendelkezések felülvizsgálata előtt az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy a csoportmentességre vonatkozó új rendelettel kapcsolatban ne változtasson jelenlegi álláspontján.

3.2 Foglalkoztatás

3.2.1 Az EGSZB tudatában van annak, hogy a foglalkoztatási helyzet vonatkozásában továbbra is jelentős eltérések vannak a fogyatékkal élők és a nem fogyatékosok között. 2003-ban az Eurostat megerősítette, hogy a munkaviszonnal nem rendelkezők aránya a fogyatékkal élők körében egyértelműen magasabb: a súlyos fogyatékkal élők esetében ez az arány 78 %, míg a tartós egészségi problémával nem küszködők, illetve a nem fogyatékosok esetében 27 % ⁽⁸⁾.

3.2.2 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság határozott lépéseket tett a foglalkoztatási irányelv ⁽⁹⁾ átültetése és végrehajtása nyomon követésének érdekében. Ezt a tevékenységet a szociális partnerekkel és a szóban forgó területen tevékenykedő civil szervezetekkel együttműködésben kell végezni. Az EGSZB úgy véli, hogy a hatékonyabb nyomon követés jobb körülményeket teremt a munkahelyeknek a fogyatékkal élők szükségleteihez alkalmazkodó átalakításához, illetve új, a fogyatékkal élők szükségleteihez igazodó munkahelyek teremtéséhez, és kedvez a támogató szolgáltatások létrejöttének.

3.2.3 Az EGSZB reméli, hogy a fogyatékkal élők országos szervezeteit nagyobb mértékben bevonják a reformtervek kidolgozásába. Az átdolgozott lisszaboni menetrend szerint a kitűzött célok eléréséhez a civil társadalom szélesebb körű részvételére van szükség, amely nem valósítható meg akkor, ha a fogyatékkal élők (az Unió lakosságának 15 %-a) kimaradnak, illetve igényeiket nem veszik eléggé figyelembe és nem elégítik ki.

3.2.4 A foglalkoztatásról, a növekedésről és a rugalmas munkaerőpiacról szóló, jelenleg (többek között a 2006. október 20-án, Lahtiban tartott informális EU-csúcson) zajló vitákból kiindulva az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy végezzen hatáselemzést, és aknázza ki azokat a lehetséges szinergiákat, amelyeket a rugalmas munka és a támogató intézkedések teremthetnek a fogyatékkal élők foglalkoztatási arányának növelése terén.

3.2.5 Az EGSZB egyben támogatja az Európai Szociális Alapnak (ESZA) a fogyatékkal élők munkaerő-piaci integrációját célzó kezdeményezéseit. Az EQUAL kezdeményezés igen eredményesnek bizonyult a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének támogatásában. Mivel az EQUAL önálló kezdeményezés megszűnik, az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy annak megközelítését és filozófiáját megfelelően integrálja az új ESZA-mechanizmusokba.

3.2.6 Az Európai Szociális Alap új keretszabályozásának hangsúlyoznia kellene, hogy humántőkébe csak akkor lehet sikeresen beruházni, ha egyidejűleg jobb felszerelésekbe és a jobb hozzáférhetőségbe is beruházunk.

3.2.7 Az EGSZB továbbra is úgy véli, hogy szükség van egy olyan megfelelő politikai keretre, amely pénzügyi ösztönzőket ad a vállalatoknak ahhoz, hogy telephelyeiket és szolgáltatásaikat

hozzáférhetővé tegyék; és kéri, hogy szükség esetén egészítsék ki azt a hozzáférhetőségi szabványok használatát megkövetelő kötelező erejű jogszabályokkal.

3.3 Akadálymentes társadalom

3.3.1 Az EGSZB úgy véli, hogy az akadálymentes társadalom létrehozása alapfeltétele a fogyatékkal élők esélyegyenlősége megvalósításának. Akadálymentes társadalmon olyan környezet értendő, amely technikai szempontból igazodik a fogyatékkal élők szükségleteihez, és amelyben eltűnnek a kommunikációs és részvételi akadályok.

3.3.2 Az EGSZB szerint összefoglalt formában hozzáférhetővé kell tenni a megfelelő információkat arról, hogy a tagállamok a fogyatékkal élőkkel kapcsolatosan milyen intézkedéseket tettek és milyen jogszabályokat fogadtak el. Az EGSZB felhívja az Európai Bizottságot, hogy tegyen lépéseket az ilyen jellegű információk összegyűjtésére az európai fogyatékkal élők helyzetéről szóló kétévenkénti jelentésében.

3.3.3 Az egyenlő esélyek megteremtésében alapvető akadályt jelent, hogy a fogyatékkal élők sok nehézséget tapasztalnak az oktatáshoz való hozzáférésben. Habár a foglalkoztatási keretirányelv tiltja a megkülönböztetést a szakképzésben (beleértve a felsőfokú képzettség megszerzését is), a fogyatékkal élők továbbra is csak korlátozott mértékben férnek hozzá a képzéshez. Ennek oka a fogyatékkal élők szükségleteihez nem igazodó környezet, a segédeszközökkel való felszereltség hiánya, illetve a nem kielégítő kommunikáció, felvilágosítás és konzultáció, valamint a fogyatékkal élő gyermekek és fiatalok képzési rendszere, amely a gyakorlatban gyakran már a képzés kezdeti szakaszában megtagadja tőlük a tanulás esélyét.

3.3.4 Az EU strukturális alapjai döntő módon hozzájárulnak az integrációhoz, amennyiben az alapok keretei között tekintetbe veszik a megkülönböztetés-mentességgel és a fogyatékkal élők hozzáféréssel kapcsolatos alapelveket. Az EGSZB üdvözli, hogy a közelmúltban elfogadták a strukturális alapokról szóló új rendelkezéseket, amelyek előrelépést jelentenek ebbe az irányba, és megakadályozzák, hogy az EU által támogatott projektek újabb akadályokat gördítsenek a fogyatékkal élők elé. Az EGSZB kéri, hogy más uniós programok és kezdeményezések – különösen a jobban finanszírozottak – is ezt a megközelítést alkalmazzák, és játsszanak kulcsszerepet a lisszaboni stratégia célkitűzéseinek megvalósításában.

3.3.5 Az EGSZB úgy véli, hogy többet kell tenni a fogyatékkal élők szükségleteihez igazodó környezet kialakítása érdekében – különös tekintettel a tömegközlekedési eszközökhöz való hozzáférésre és a városi környezet akadálymentesítésére. A fogyatékkal élők szükségleteihez igazodó környezet a társadalom számos csoportjának javára válik, például a kisgyerekes családoknak, az idősebbeknek, de a testi sérülést követően átmenetileg mozgáskorlátozott embereknek is.

⁽⁸⁾ Statistics in Focus, Theme 3: *Employment of Disabled people in Europe 2002* [A fogyatékosokkal élők foglalkoztatottsága Európában] Eurostat 26/2003.

⁽⁹⁾ A 2000. november 27-i 78/2000/EK irányelv

3.3.6 Sürgősen lépni kell a szemléletváltás érdekében. A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosításakor az emberi jogok azon alapelvéből kell kiindulni, amelynek értelmében mindenkinek joga van az aktív társadalmi részvételhez. Rendkívül fontos a fogyatékkal élőket támogató szolgáltatások rendelkezésre bocsátása – beleértve a foglalkoztatási támogató intézkedéseket is, például a védett és támogatott munkahelyek lehetővé tételét a nyílt munkaerőpiacon vezető út állomásaként.

3.3.7 A tagállamoknak össze kell hangolniuk az esélyegyenlőséget biztosító konkrét eljárásaikat és módszereiket. Az esélyegyenlőség gyakorlati alkalmazása során meg kell értenünk, hogy az egyes személyek számára reálisan elérhető lehetőségek is igen sokfélék. A javasolt változtatás, mely a fogyatékkal élők vonatkozásában a valóban egyénre szabott megközelítést kívánja erősíteni, középtávon magasabb kiadásokat követel majd meg állami forrásokból és a strukturális alapokból is. Ez az élénkítő hatás a szociális kiadásokban hosszú távon tartós megtakarításokhoz vezet majd.

3.3.8 A szociális gazdaság vállalkozásainak tevékenysége döntő jelentőségű a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosításában. A szociális gazdaság vállalkozásai hozzájárulnak a fogyatékkal élők társadalmi integrációjához, valamint munkaerőpiaci beilleszkedésükhöz, és elősegítik a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos politika általános érvényesítését a szervezetek által gyakran alkalmazott önálló boldogulás elve alkalmazásával.

3.3.9 Az EGSZB-nek továbbra is meggyőződése, hogy a közbeszerzésről szóló új irányelvek megfelelő eszközök lehetnek a fogyatékkal élők foglalkoztatásának, a tömegközlekedés és az épített környezet akadálymentesítésének, valamint a hozzáférhető áruk és szolgáltatások biztosításának előmozdításához, és felhívja a (helyi, regionális, nemzeti és európai) kormányzatokat, hogy használják is fel őket erre a célra. Az Európai Bizottságnak támogatnia kell a legjobb gyakorlatok cseréjét.

3.4 Részvétel a döntéshozatali folyamatban

3.4.1 A fogyatékkal élők európai szervezetei aktívan tevékenykednek a fogyatékkal élők szempontjainak általános érvényesítéséért. Az EGSZB üdvözli ezeket a tevékenységeket, és úgy véli, hogy a kívánt eredmények elérésének kulcsa az általános érvényesítés elvéhez való ragaszkodás. Az általános érvényesítés csak akkor lehet sikeres, ha a fogyatékkal élők szervezetei már a korai szakasztól kezdve részt vesznek a döntéshozatali folyamatban.

3.4.2 Az Európai Bizottság hatékony eljárásokat dolgozott ki a részvételre, amely az EGSZB szerint döntő módon hozzájárul a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosításához. Az általános érvényesítés támogatása és a jogalkotási intézkedések ötvö-

zésével eredmények érhetőek el olyan területeken, mint az akadálymentesített, a fogyatékkal élők szükségleteihez igazodó közlekedési eszközök és lakások, valamint az árukhoz, a szolgáltatásokhoz és az információkhoz való hozzáférés.

3.4.3 A Fogyatékkal Élők Európai Éve (2003) mérföldkő volt a részvétel fokozásának útján. Összességében siker koronázta, és ez az alulról építkező megközelítésnek köszönhető, amely lehetővé tette, hogy a fogyatékkal élők európai szervezetei rendkívül aktívan részt vegyenek az előkészítő munkálatokban és az egész év lebonyolításában. Az általános érvényesítés elvéből kiindulva szem előtt tartották azt is, hogy a döntéshozók széles skálájával dolgozzanak együtt.

3.4.4 Ezen túlmenően alapvető jelentőségű, hogy a fogyatékkal élők esélyegyenlősége az Európai Unió azon eljárásaihoz tartozzon, amelyek esetében a nyílt koordinációs módszer kerül alkalmazásra. Ez azért különösen fontos, mert a fogyatékkal élőket érintő politikákkal kapcsolatos számos döntés továbbra is a tagállamok hatáskörébe tartozik.

3.5 Jogalkotási intézkedések a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének javítására

3.5.1 Európai szinten már számos politikai lépést tettek a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítására. 2003-ban, a Fogyatékkal Élők Európai Évében a Tanács állásfoglalásokat dolgozott ki a foglalkoztatás, a szakképzés, a kulturális tevékenységek hozzáférhetősége, az oktatás és az elektronikus hozzáférés („e-Accessibility”) tárgyában⁽¹⁰⁾. A többi uniós intézmény szintén kezdeményezéseket indított a hozzáférés⁽¹¹⁾ és a foglalkoztatás területén.

3.5.2 Az EU fogyatékkal élőkkel kapcsolatos 2006–2007-es cselekvési tervének megvalósítása folyamatban van. Az EGSZB örömmel állapítja meg, hogy a célkitűzések továbbra is a fogyatékkal élők alapvető problémáira irányulnak. A cselekvési terv második fázisának elsődrendű célja a fogyatékkal élők aktív társadalmi szerepvállalása. Itt a kiindulópont a fogyatékos „állampolgári koncepciója”⁽¹²⁾, ami azt jelenti, hogy a fogyatékkal élők mindennapi életükben ugyanazokkal a döntési és ellenőrzési lehetőségekkel rendelkeznek, mint a nem fogyatékos emberek.

3.5.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a megkülönböztetés elleni küzdelem az Európai Unió összes cselekvési területén kiegészítő jogszabályokat tesz szükségessé. Az EGSZB érdeklődéssel várja a megkülönböztetés-mentesség terén hozott járulékos jogalkotói kezdeményezések végrehajthatóságáról készülő tanulmány eredményeit. Emellett meggyőződése, hogy mihamarabb elő kell terjeszteni egy javaslatot a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos irányelv kidolgozására.

⁽¹⁰⁾ A fogyatékkal élő emberek foglalkoztatásának és társadalmi integrációjának elősegítéséről szóló 2003. július 15-i tanácsi állásfoglalás (2003/C 175/01).

A kulturális intézmények és kulturális tevékenységek a fogyatékkal élők számára való hozzáférhetőségéről szóló 2003. május 6-i tanácsi állásfoglalás (2003/C 134/05).

Az oktatásban és a továbbképzésben a fogyatékkal élő tanulók és diákok esélyegyenlőségéről szóló 2003. május 5-i tanácsi állásfoglalás (2003/C 134/04).

Az elektronikus hozzáférésről („e-Accessibility”), azaz a fogyatékkal élő tudás alapú társadalomhoz való hozzáféréseinek javításáról szóló 2003. február 6-i tanácsi állásfoglalás (2003/C 39/03).

⁽¹¹⁾ „2010: Akadálymentes Európát mindenkinek”, szakértői csoport jelentése a hozzáférhetőségről, lásd (angol, német és francia nyelven): http://europa.eu.int/comm/employment_social/index/7002_en.html.

⁽¹²⁾ Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 26. cikke kimondja, hogy az Unió elismeri és tiszteletben tartja a fogyatékkal élő személyek jogát az önállóságuk, társadalmi és szakmai beilleszkedésük, valamint a közösség életében való részvételük biztosítását célzó intézkedésekre.

4. Az EGSZB szerepe a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének támogatásában

4.1 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a szociális partnerek alapvető szerepet játszanak a fogyatékkal élők teljes körű integrációjában. Számos helyes gyakorlatot találunk a munkaadók körében mind a fogyatékkal élők foglalkoztatása, mind az árúk és a szolgáltatások hozzáférhető megtervezése terén. Az EGSZB elkötelezte magát, hogy saját illetékességi körein belül előmozdítja ezt a folyamatot.

4.2 Az EGSZB továbbá bátorítja a munkaadókat és a szak-szervezeteket, hogy használják ki a szociális párbeszéd mechanizmusait arra, hogy új kezdeményezéseket javasolnak a fogyatékkal élők foglalkoztatására, ideértve a munkahelyek megtartását is.

4.3 Az EGSZB kiáll a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítása mellett. A Fogyatékkal Élők Európai Éve (2003) minél nagyobb sikerének érdekében az EGSZB a fogyatékkal élőket érintő kérdésekkel foglalkozó munkacsoportot hozott létre, amelynek tagjai EGSZB-tagok és tisztviselők voltak, feladata pedig az, hogy előkészítse és végrehajtsa az EGSZB-nak az európai évvel kapcsolatos tevékenységeit.

4.4 A Fogyatékkal Élők Európai Éve (2003) tárgyában készített EGSZB-velemény⁽¹³⁾ részletes áttekintést nyújt az EGSZB fogyatékkal élőkkel kapcsolatos tevékenységeiről. Bár az EGSZB eddig is nagy erőfeszítéseket és jelentős előrelépéseket tett a fogyatékosok szempontjainak az összes idevonatkozó véleményében történő érvényesítése terén, elkötelezte magát az iránt, hogy 2007 (A Mindenki Számára Biztosítandó Esélyegyenlőség Európai Éve) során és utána is megsokszorozza az erőfeszítéseit.

4.5 Az EGSZB több olyan véleményt fogadott el, amely kifejezetten a fogyatékkal élőköt érintő kérdésekkel foglalkozik, például „A fogyatékkal élők társadalmi integrációja” című, 2002-ben elfogadott véleményt⁽¹⁴⁾, amely először foglalkozott a fogyatékosok kérdésével átfogó megközelítésben, valamint a kibővült Európai Unióban lakó fogyatékkal élők helyzetével foglalkozó véleményt. Olyan véleményeket is elfogadott, amelyek a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítására szólítanak fel. Ide tartozik az elektronikus hozzáférhetőségről⁽¹⁵⁾, a Mindenki Számára Biztosítandó Esélyegyenlőség Európai Évéről (2007)⁽¹⁶⁾ és a szellemi egészségről szóló zöld könyvről⁽¹⁷⁾

⁽¹³⁾ Az EGSZB 2006. február 14-i véleménye a következő tárgyban: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a Fogyatékkal Élők Európai Éve 2003 megvalósításáról, eredményeiről és átfogó értékeléséről”, előadó: Gunta Anča. HL C 88., 2006.4.11.

⁽¹⁴⁾ Az EGSZB 2002. július 17-i véleménye a következő tárgyban: „A fogyatékkal élők társadalmi integrációja”, (saját kezdeményezésű vélemény), előadó: Miguel Ángel Cibra de Luna. HL C 241., 2002.10.7.

⁽¹⁵⁾ Az EGSZB 2006. március 15-i véleménye a következő tárgyban: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – elektronikus hozzáférhetőség”, előadó: Miguel Ángel Cibra de Luna. HL C 110., 2006.5.9.

⁽¹⁶⁾ Az EGSZB 2005. december 14-i véleménye a következő tárgyban: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a Mindenki Számára Biztosítandó Esélyegyenlőség Európai Évéről (2007) – Az Igazságos Társadalom irányában”, előadó: Herczog Mária. HL C 65., 2006.3.17.

⁽¹⁷⁾ Az EGSZB 2006. május 17-i véleménye a következő tárgyban: „Zöld könyv a népesség mentális egészségének javításáról – Az Európai Unió mentális egészségügyi stratégiájának céljából”, előadó: Adrien Bedossa. HL C 195., 2006.8.18.

kidolgozott vélemény. Érintőlegesen a szociálturizmusról megfogalmazott vélemény⁽¹⁸⁾ is foglalkozik a szóban forgó kérdéskörrel.

4.6 Az EGSZB 2004-ben átadott székháza teljes mértékben hozzáférhető a fogyatékkal élők számára. Így otthont adhatott olyan szemináriumoknak, amelyeknek a fogyatékkal élők szervezeti résztvevői vagy szervezői voltak. Jó lenne, ha a többi uniós intézmény követné a példáját.

4.7 Az EGSZB megjegyzi, hogy a fogyatékkal élők szervezeti egyre erőteljesebben képviseltetik magukat soraiban. Ezen túlmenően a szociális gazdaság szervezeteinek és a szociális partnereknek több képviselője határozottan kiállt a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosításáért.

4.8 A legjobb gyakorlatok cseréjének előmozdítása céljából az EGSZB szeminárium szervezését javasolja 2007, az esélyegyenlőség európai éve során, különös hangsúlyt fektetve a fogyatékosok és a halmozott diszkrimináció kérdésére.

4.9 Az EGSZB kéri a gazdasági és szociális tanácsokat, illetve egyéb hasonló testületeket, hogy a 2007-es évet használják fel annak előmozdítására, hogy munkájukban általánosan érvényesítsék a fogyatékkal élők szempontjait. Az EGSZB továbbá feltárhathatna annak lehetőségét, hogy megbízást adjon egy, a szociális partnerek körében a fogyatékkal élők szempontjai érvényesítésének legjobb gyakorlatairól szóló tanulmány készítésére.

5. Akadálymentes Európáért – célirányos tevékenységek

5.1 Az EGSZB megállapítja, hogy Európában egyelőre nincsenek olyan átfogó megkülönböztetés-ellenes jogszabályok, amelyek az EU összes tevékenységi területére kiterjednek.

5.2 A fogyatékkal élőkkel kapcsolatos kérdéseket valamennyi EU-stratégia keretében napirendre kell tűzni. Ennek vonatkozásában azt is meg kell vizsgálni, hogy ez hogyan hat a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítására. A fogyatékkal élőkkel kapcsolatos kérdéseket továbbra is prioritásként kell kezelni, nem utolsósorban azért, mert ez a téma már sem az átdolgozott lisszaboni stratégiában, sem pedig a 2005-ben előterjesztett nemzeti reformtervekben nem jelenik meg. Az EGSZB ebben az összefüggésben üdvözli a fogyatékkal élők szempontjainak a foglalkoztatási stratégiába történő bevonásáról szóló munkadokumentumot, és kéri az Európai Bizottságot, hogy végezze el a dokumentum hatásvizsgálatát.

5.3 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy érdemes lenne visszatérni arra az angol elnökség idején tett javaslatra, miszerint évente miniszteri találkozót kellene tartani a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos kérdésekről, hogy a vita a fogyatékkal élők szervezeteinek részvételével magas politikai szinten haladjon tovább. A nyilvánosság mindeztidáig nem szerzett kellő mértékben tudomást erről a kezdeményezésről.

⁽¹⁸⁾ Az EGSZB 2006. szeptember 14-i véleménye a következő tárgyban: „A szociálturizmus Európában”, előadó: Juan Mendoza Castro.

5.4 Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy szükség van a fogyatékoság fogalmának közös európai meghatározására, mivel ezáltal a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos politika hatékonyabbá válna. Hasonlóképpen, ha kimerítőbb adatokkal rendelkeznenek az európai fogyatékkal élők helyzetéről, megalapozottabbá és célzottabbá válna a politikaalkotás. Az EGSZB ezért kéri az Európai Bizottságot, az Eurostatot és a tagállamokat, hogy szenteljenek több erőforrást a különböző szempontokat, pl. a fogyatékkal élők foglalkoztatási helyzetét és gazdasági súlyát, fogyasztóként játszott szerepüket vagy a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket elemző statisztikák kidolgozására.

5.5 Az Európai Közösség az Amszterdami Szerződésben kötelezettséget vállalt arra, hogy a belső piacra vonatkozó intézkedések kidolgozásakor figyelembe veszi a fogyatékkal élők

szükségeit. A 22. nyilatkozatban foglaltak sajnálatos módon nem váltak valóra, ami ráadásul további akadályokkal nehezítette az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

5.6 Az EGSZB figyelemmel kíséri a fogyatékkal élők védelméről szóló, 2006 augusztusában elfogadott ENSZ-egyezményt is, és felszólítja az Európai Unió tagállamait ennek ratifikálására. Kéri továbbá az Európai Bizottságot, hogy biztosítsa az ENSZ-egyezményben lefektetett elvek uniós szintű ösztönzését és követését.

5.7 Az EGSZB reméli, hogy a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítására irányuló uniós cselekvési tervek több új intézkedésnek adnak majd lendületet, amelyek a maguk részéről mérhető eredménnyel járnak.

Kelt Brüsszelben, 2007. január 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitrios DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Tisztességes munka mindenki számára – Az Unió hozzájárulása a tisztességes munkára vonatkozó menetrend végrehajtásához”

(COM(2006) 249 final)

(2007/C 93/09)

2006. július 13-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2006. december 19-én elfogadta. (Előadó: Thomas Ety.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2007. január 17–18-án tartott, 432. plenáris ülésén (a 2007. január 17-i ülésnapon) 128 szavazattal 3 ellenében, 11 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság közleményét. Bizonyos abban, hogy az Európai Bizottság a tagállamokkal szoros együttműködésben jelentős mértékben hozzá fog járulni a tisztességes munka megvalósításához mind az EU-n belül, mind pedig harmadik országokban.

Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság álláspontjával, hogy a szociális természetű célkitűzések vállalása semmi esetben sem használható fel protekcionista célokra.

1.1.1 Az EGSZB arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy az EGSZB-t vonja be a 2008 nyarán előterjesztendő, a közlemény nyomán követő jelentés elkészítésébe.

1.1.2 Kéri az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki megfelelő mutatókat a tisztességes munkára vonatkozó menetrend uniós végrehajtásának értékelésére.

1.1.3 Az Európai Bizottságnak egyértelműen jeleznie kellene a tisztességes munka – unión belüli és kívüli – elősegítéséhez való hozzájárulásának pénzügyi vonzatait, kitérve arra, hogyan szándékozik támogatni az ILO-t a tisztességes munkára vonatkozó menetrend végrehajtásában.

1.2 Az Európai Bizottságnak azt a megközelítést kellene alkalmaznia, amelyet az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a globalizáció szociális dimenziójáról szóló 2005. márciusi véleményében már megfogalmazott: azaz meg kell tartani és meg kell erősíteni a globalizáció pozitív hatásait, ugyanakkor megfelelő lépéseket kell tenni a negatív hatások kiküszöbölésére. Az EGSZB megismétli a 2005. márciusi véleményének következtetéseit.

1.3 A tisztességes munkára irányuló politikák az EU-n belül és kívül egyaránt csak a szociális partnerek és a szélesebb civil társadalom teljes bevonásával érhetnek célt.

1.4 A tisztességes munkára vonatkozó célkitűzés megvalósítása során a politikai koherencia és koordináció minden szinten – ideértve a nemzeti szintet is – elengedhetetlenül fontos.

1.5 A tisztességes munka előmozdítása során kulcsfontosságú az ILO felügyeleti rendszerének megerősítése.

1.6 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg a tagállamokkal annak okait, hogy a fogadó országok miért nem ratifikálták a vendégmunkásokról szóló ENSZ-egyezményt.

1.7 A vonatkozó ILO-egyezmények ratifikálása és végrehajtása mind jogi szinten, mind pedig a gyakorlatban az EU-n belül és harmadik országokban egyaránt elengedhetetlen.

1.8 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy támogassa a munkahelyi egészséget és biztonságot mint a tisztességes munka megvalósításának egyik kulcsfontosságú tényezőjét.

1.9 Az Európai Bizottságnak a tisztességes munkával kapcsolatos uniós belüli és kívüli politikáira vonatkozó, költségvetési adatokat is tartalmazó cselekvési tervet kellene előterjesztenie.

2. Általános megjegyzések

2.1 Az EGSZB üdvözli a közleményt. A tisztességes munkára vonatkozó menetrend a globalizáció kihívásaira adott fontos válasz, amely jelentős mértékben hozzájárulhat az ENSZ által is elfogadott millenniumi fejlesztési célok megvalósításához. Az Európai Unió mint a világközösség egyik fontos tagja jelentős többletértéket nyújthat azáltal, ha végrehajtja a tisztességes munkára vonatkozó menetrendet saját területén, és sikra száll annak végrehajtása mellett a harmadik országokkal, országcsoportokkal és nemzetközi intézményekkel fenntartott különböző kapcsolataiban. A tisztességes munka közvetlenül kapcsolódik a lisszaboni menetrend végrehajtásához, mivel jelentős mértékben hozzájárul az Európai Unióban a munkával töltött évek fenntarthatóvá tételéhez. A tisztességes munka általános előmozdításában játszott tevékeny szerep nemcsak elengedhetetlen része az Európai Szociálpolitikai Menetrendnek és az EU által a benne rejlő értékek népszerűsítésére tett erőfeszítéseknek, hanem az EU-nak egyben érdeke is, hogy ezáltal megakadályozza, hogy a globalizáció aláássa az európai szociális modellt.

2.2 A „tisztességes munka” fogalmát a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) vezette be 1999-ben ⁽¹⁾ az ILO négy stratégiai célkitűzését összefogó középpontként:

- a munkahelyi jogok elősegítése,
- foglalkoztatás,

⁽¹⁾ Az ILO főigazgatója által az ILO Nemzetközi Munkaügyi Konferenciájának 1999-ben Genfben megrendezett 87. ülésére *Tisztességes Munka* címmel készített jelentés.

- szociális védelem és
- szociális párbeszéd.

Az elmélet az EU szociális modelljének központi részét képezi, melynek középpontjában a termelékeny és szabadon választott munkához való jog áll, amelynek során a jogokat tiszteletben tartják – ami pedig megfelelő jövedelmet és szociális védelmet eredményez –, és amelynek során az esélyegyenlőség kiemelt figyelemben részesül. A tripartizmus és a szociális párbeszéd garantálja a részvételt és a demokratikus folyamatot.

A nemek közötti egyenlőség és a fejlődés pedig átfogó kérdés.

2.2.1 Az ILO tisztességes munkára vonatkozó menetrendjével összhangban az Európai Bizottságnak hangsúlyoznia kellene a nemek közötti egyenlőség fontosságát, és részletesebben kellene tárgyalnia a nők képessé tételét a szegénység leküzdésére, különös tekintettel az esélyegyenlőség és az egyenlő elbánás kérdésére.

2.3 A globalizáció szociális dimenziójáról megfogalmazott véleményében ⁽²⁾ az EGSZB a tisztességes munkát az egyik legfontosabb célkitűzésként és az EU és tagállamai számára mind a közösségen belül, mind pedig a külkapcsolatok és a fejlesztési támogatások terén az egyik legfontosabb kérdésként jelölte meg.

2.4 Az EGSZB egyetért a tisztességes munkára vonatkozó menetrendről szóló közlemény bevezetőjével, amely szerint a menetrend egyrészt egy sor egyetemes stratégiaként jellemezhető, amelyek nem kötődnek egy adott fejlődési modellhez, másrészt olyan eszközként, melynek célja az, hogy a fejlődés olyan értékek, valamint cselekvési és irányítási elvek mentén történjen, amelyek ötvözik a gazdasági versenyképességet és a társadalmi igazságosságot. A tisztességes munka annak megértésén alapul, hogy minden ország, a fejlődés bármely szintjén álljon is, arra törekszik, hogy mérsékelje a szakadékot a kitűzött célok és a megfelelő mennyiségű munkahely hiánya, a munkahelyi jogok megtagadása, a nem megfelelő szociális védelem és a szociális párbeszéd hiányosságai között.

2.5 Az EGSZB üdvözli továbbá, hogy a közlemény hangsúlyozza annak szükségességét, hogy a nemzetközi intézmények széles skálája és a kormányok valódi elkötelezettséget vállaljanak a tisztességes munka iránt, ahogyan ezt az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa 2006. júliusi nyilatkozatában is támogatta.

2.6 Az EGSZB érdeklődéssel jegyzi meg, hogy a globalizáció szociális dimenziójáról megfogalmazott EGSZB-velemény számos ajánlása bekerült a közleménybe.

2.7 Ugyanakkor sajnálatát fejezi ki, hogy a politikai koordinációt és koherenciát a nemzetközi pénzügyi intézményekben, a Kereskedelmi Világszervezetben (WTO), és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetben (ILO) és e szervezetek között, különösen tagállami szinten, nem szorgalmazzák olyan mértékben, ahogy azt az EGSZB remélte. Az EGSZB arra kérte az Európai Bizottságot és a Miniszterek Tanácsát, hogy tegyenek lépéseket a tagállamok közötti jobb koordináció és erősebb koherencia elősegítése érdekében, mégpedig a civil társadalom teljes bevonásával.

⁽²⁾ Az EGSZB 2005. március 9-i véleménye a következő tárgyban: „A globalizáció szociális dimenziója – Az EU-politika hozzájárulása ahhoz, hogy az előnyök mindenki számára érezhetőek legyenek”. Előadók: Thomas Ety, Renate Hornung-Draus (HL C 234., 2005.9.22.)

Az EGSZB megismétli ezt a kérését, azt remélve, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok ösztönözni fogják a tisztességes munkát ezekben az intézményekben.

Az Európai Bizottságnak sürgetnie kellene, hogy a tagállamok egységesebb megközelítést képviseljenek a nemzetközi pénzügyi intézményekben, különös tekintettel az ilyen intézmények által nyújtott politikai tanácsadásra, a kormányok számára kidolgozott fejlesztéstámogatásra irányuló programokra, valamint a magánvállalatoknak nyújtott hitelekre.

2.8 Az EGSZB véleménye szerint az Európai Bizottság által a közleményben előterjesztett javaslatok általában véve konstruktívak és kedvező fogadtatásban részesültek.

2.8.1 A közleményből egy jelentős szempont hiányzik, mégpedig annak elismerése, hogy az ILO felügyeleti rendszerének megerősítése elengedhetetlen a tisztességes munka elősegítéséhez. Az egyezmények ratifikálása fontos lépés, de nem elegendő. A kézzelfogható valóság, azaz az egyezmények teljes körű jogi végrehajtása és gyakorlati alkalmazása állandó figyelmet érdemel. Az EGSZB arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy az ILO-val szoros együttműködésben ösztönözze és koordinálja a tagállamok e célt szolgáló közös fellépését.

2.8.2 Egy másik tényező, melyre az EGSZB rá kíván mutatni, hogy a globalizáció az ILO-t nemcsak egyezményeinek és ajánlásainak aktualizálására és naprakészen tartására kényszeríti, hanem a szervezetnek elkerülhetetlenül új normákat is meg kell majd fogalmaznia, ha le akarja küzdeni a munka világában felmerülő új helyzeteket. Biztosítani kell, hogy az új eszközök megfelelő témákra vonatkozzanak, és hogy valós helyzeteken alapuló rendelkezéseket tartalmazzanak. Az EU-t és tagállamait (és a tagállamok szociális partnereit) arra kell buzdítani, hogy ebben a tekintetben vállaljanak proaktív szerepet.

3. Részletes megjegyzések

3.1 Tárgy: A fejlődés, a kormányzás és a teljesítmény tényezője

3.1.1 A közleményben az Európai Bizottság két- és háromoldalú szociális párbeszédéről, a „szociális partnerek és a civil társadalom bevonásáról”, a „szociális partnerek és a civil társadalom egyéb szereplőinek bevonásáról” beszél. Az Európai Bizottságnak egyértelművé kellene tennie, hogy a „szociális párbeszéd” a szociális partnerek között zajlik, a kormányok részvételével vagy anélkül, ezzel szemben a „civil párbeszédben” a civil szervezetek és az érintettek egyéb csoportjai is részt vesznek. A közleményből világosan ki kell derülnie, hogy a valódi szociális párbeszéd csak szabad és független demokratikus szervezeteken keresztül valósulhat meg.

3.1.2 Ez a pont kitér a tisztességes munka elvének minden tényezőjére. Meglepő ugyanakkor, hogy a munkahelyi biztonság és egészség kérdésével csak érintőlegesen foglalkozik (röviden megemlíti a „foglalkoztatás minőségét”). Úgy tűnik, hogy ez nem véletlenül történt, mivel a munkahelyi biztonság és egészség a közlemény szövegének egészében sem kap kiemelt szerepet. Ez azzal lehet összefüggésben, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok álláspontja problematikus az erre a területre vonatkozó ILO-egyezmények tekintetében. Ezeket az egyezményeket csak nagyon kevés tagállam ratifikálta annak ellenére, hogy a vonatkozó közösségi jogszabályok által a munkavállalók számára biztosított védelem szintje – érthetően – általában magasabb, mint amit az ILO-eszközök kínálnak. A ratifikáció alacsony aránya azonban nem ösztönzi a harmadik országokat az ILO munkahelyi biztonságra és egészségre vonatkozó egyezmé-

nyeinek aláírására. Ezért az EU ebben a tekintetben nem segíti elő a tisztességes munkára vonatkozó menetrendet. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy vizsgálják meg a jelenlegi, kielégítőnek egyáltalán nem mondható helyzetet, és tűzzék ki annak jelentős javítását a közeljövőben. Az EGSZB továbbá úgy véli, hogy a tagállamoknak csak akkor kellene felmondaniuk egy, az egészségre és a biztonságra vonatkozó ILO-egyezményt, ha úgy határoztak, hogy egy hasonló területre vonatkozó, a jelenlegi viszonyoknak megfelelő egyezményt ratifikálnak.

3.1.3 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság álláspontjával, hogy a szociális természetű célkitűzések vállalása semmi esetben sem használható fel protekcionista célokra. Meg kívánja jegyezni ugyanakkor, hogy a többoldalú kereskedelmi megállapodásokban alkalmazott „szociális záradékot”, ahogyan azt az EGSZB korábbi véleményeiben már kifejtette, nem is lehet protekcionista célokra felhasználni, mivel az kizárólag az ILO által meghatározott nyolc alapvető emberi jogi normát tartalmazza (a szervezkedés szabadságára és a kollektív tárgyalásokhoz való jogra, a kényszermunkára, a foglalkoztatás és a szakmák terén történő megkülönböztetésre, valamint a gyermekmunkára vonatkozólag), melyet az ILO tagállamainak túlnyomó többsége már ratifikált. Ha ezek a tagállamok valóban eleget tettek alkotmányos kötelezettségeiknek, akkor az ILO kérésének megfelelően és felügyelete alatt a normákat beültették saját nemzeti jogszabályaikba, illetve egyéb, vonatkozó rendelkezéseikbe.

3.1.4 Az EU-nak a tisztességes munkát teljes mértékben be kell építenie fejlesztési politikájába, és a politika keretében tett kijelentéseit megfelelő költségvetési háttérrel kell alátámasztania.

3.2 Tárgy: Az uniós politikák kötelezettségvállalásai és iránymutatásai

3.2.1 Az EU-nak a tisztességes munkát magán az unión belül kellene ösztönöznie azáltal, hogy a tagállamok ratifikálják és végrehajtják az ILO idevágó egyezményeit, ideértve a sebezhető csoportok megkülönböztetésének megszüntetését és integrációját célzó egyezményeket is.

3.2.2 „Az EU külpolitikáinak hatékonyabb mobilizálása” alpont „Bővítés” alcíme alatti szöveg alapján úgy tűnik, hogy az Európai Bizottság szerint az egyesülési szabadságról és a munkaadók és munkavállalók közötti kollektív tárgyalásokról szóló ILO 87-es és 98-as egyezmények és a bennük védelt jogok csak a szakszervezeti jogokra vonatkoznak. Ez pedig helytelen: kifejezetten a munkaadói jogokat is szabályozzák. Az Európai Bizottságnak mind az alapvető szakszervezeti jogokat, mind pedig a munkaadók alapvető jogait támogatnia kell.

3.2.3 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság véleményét a „szomszédságpolitikával” kapcsolatban. Úgy véli azonban, hogy e tekintetben megfelelő figyelmet kellene szentelni a szociális párbeszédnek/a háromoldalú konzultációról szóló ILO 144-es egyezmény ratifikálásának.

3.2.4 A „Regionális és bilaterális kapcsolatok” alpont tekintetében az EGSZB megjegyzi, hogy Kína kérdése különleges problémát vet fel, melyet meg kell vitatni, és amellyel az Európai Bizottságnak is foglalkoznia kell. Kína nyíltan ellenzi az egyesülési szabadságot, valamint a független szakszervezetek és munkaadói szervezetek jogát kollektív tárgyalások folytatására. Tekintettel Kína globális jelentőségére, ez nem hagyható figyelmen kívül, ha a tisztességes munkára vonatkozó menetrendet keresztül előrelépést kívánunk elérni.

3.2.5 A „Fejlesztési együttműködés” címsor alatt támogandó intézkedéseket az Európai Bizottságnak ki kellene egészítenie az ILO-val együttműködésben elvégzendő feladatokkal az informális gazdaság formális gazdaságba történő integrációjának elősegítése érdekében. A tisztességes munka a formális és informális gazdaság szempontjából egyformán fontos. Az Európai Bizottságnak együtt kellene működnie az ILO-val, és új módokat kellene találnia, melyek által segítséget nyújthatna a piac jelenlegi szereplőinek olyan intézkedések kidolgozásában, melyekkel az informális gazdaságban foglalkoztatottak jogait megvédhetik és képességeit megerősíthetik, valamint lehetővé tenné a piac új szereplői számára az érdekképviseleti rendszerbe való belépést.

3.2.6 Ugyanezen címsor alatt az EGSZB a szociális gazdasági szervezetek, mint például szövetkezetek támogatásának beemelését javasolja a szövegbe. Az EGSZB „A globalizáció szociális dimenziója” című véleményében ez egyike volt a legfontosabbnak megjelölt kérdéseknek.

3.2.7 Az Európai Bizottságnak az ILO-val szorosan együttműködve mérlegelni kellene olyan politikákat is, amelyek a kis- és középvállalkozások szerepét erősítik a tisztességes munka ösztönzésében.

3.2.8 „A fenntartható fejlődés egyik tényezője: a kereskedelem” címsor tekintetében az EGSZB a globalizáció szociális dimenziójáról megfogalmazott véleményben foglalt javaslatokra hivatkozik a közös kétoldalú megfigyelőközpontok és vámszabad zónák vonatkozásában.

3.2.9 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság támogatja az ILO-egyezmények széles körű ratifikálását és valódi alkalmazását, ugyanakkor megjegyzi, hogy a nemzetközi kereskedelem terén az erre vonatkozó kötelezettségvállalást konkrétabbá lehetne tenni. Mindenekelőtt többoldalú szinten az Európai Bizottságnak a tisztességes munka elősegítését az EU WTO-nál elérendő egyik célkitűzésévé kellene tennie. Mérlegelni kell a „Kereskedelem és környezet” bizottsághoz hasonló „Kereskedelem és tisztességes munka” bizottság felállítását a WTO keretein belül. A tisztességes munkát a „fenntartható fejlődés” alkotóelemeihez kell sorolni a WTO kereskedelem-politikai felülvizsgálata során, ezenkívül az ILO-val együtt kidolgozott WTO-munkaprogramra is szükség van. Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak valódi erőfeszítéseket kellene tennie annak érdekében, hogy meggyőzzék a WTO többi tagját arról, hogy a WTO keretein belül a tisztességes munkára fordított kiemelt figyelem előnyökkel jár.

3.2.10 Másodszor, az Európai Bizottság kétoldalú kereskedelmi kapcsolataiban – például a gazdasági partnerségi megállapodásokban (EPA-k) – az ILO alapvető munkaügyi normáinak a tárgyalások napirendjén kiemelt helyet kellene elfoglalnia.

Minden ilyen tárgyalás során a tisztességes munkára vonatkozó mutatókat is magában foglaló fenntarthatósági hatásvizsgálatot (SIA) kellene tartani, és az abban foglalt ajánlásoknak figyelmet kellene szentelni.

3.2.11 A kereskedelmi ösztönzők GSP-plusz rendszerének tekintetében a hatékonyság érdekében határozott kísérőintézkedésekre van szükség, konkrétan a GSP-plusz rendszerben részt vevő országok 2007 elején elvégzendő félidei felülvizsgálata által biztosítani kell, hogy az érintett országok kormányaiban tudatosuljon, hogy valóban végre kell hajtaniuk a vonatkozó egyezményeket, és meg kell hozniuk az ehhez szükséges intézkedéseket.

3.2.12 „A gazdasági migráció hatékonyabb kezelése” cím kapcsán az EGSZB ismét fel kívánja vetni a bevándorlókról szóló nemzetközi ENSZ-egyezmény kérdését, ez pedig nehéz és bonyolult kérdés. Eddig még egyetlen fontos „befogadó ország” sem ratifikálta ezt az egyezményt, amelyet az EGSZB 2004. júniusi véleményében⁽²⁾ kedvezően értékelt. Szembeötlő, hogy az Európai Bizottság teljességgel figyelmen kívül hagyja ezt közleményében. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy a tagállamokkal együtt vizsgálja meg, hogy miért nem került sor a ratifikációra, és a vizsgálat eredményei alapján határozzon meg egyértelmű politikát. Arra biztatja továbbá az Európai Bizottságot, hogy azokkal a tagállamokkal együtt, amelyek még nem ratifikálták a bevándorló munkavállalókról szóló ILO 97. számú és 143. számú egyezményt, tárja fel, milyen lehetőségek állnak fenn az egyezmények közeljövőben történő ratifikálására.

3.2.13 Az Európai Bizottság támogatni kívánja a nemzetek közötti közös megállapodások és globális keretmegállapodások megkötését („Együttműködés a civil társadalommal és a vállalatokkal” című pont). Az EGSZB ragaszkodik ahhoz, hogy ez a megfelelő munkaadói és szakszervezeti szövetségekkel szoros együttműködésben történjen.

3.2.14 Az Európai Bizottságnak ezenkívül meg kellene vitatnia ezekkel a szervezetekkel és más érintett civil társadalmi szervezetekkel a vállalatok társadalmi felelősségére vonatkozó politikák ösztönzését azokban az országokban, illetve régiókban, ahol a jogszabályok és azok gyakorlati végrehajtása között különösen nagy a szakadék. Az EGSZB aláhúzza, hogy a vállalatok társadalmi felelőssége csak kiegészíti, de nem helyettesítheti a jogszabályokat.

Az EGSZB ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy biztassa a vállalkozásokat, hogy önkéntes magatartási kódexükbe vegyék fel a multinacionális vállalatoknak szóló OECD-iránymutatásra, valamint az ILO multinacionális vállalatokra és a szociálpolitikára vonatkozó alapelvek tripartit nyilatkozatára vonatkozó konkrét hivatkozásokat.

Kelt Brüsszelben, 2007. január 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁾ Az EGSZB 2004. 06. 30-i „Nemzetközi Bevándorlási Egyezmény” című véleménye. Előadó: Luis Miguel Pariza Castaños (HL C 302., 2004.12.7.)

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a gyakorlati megvalósításra vonatkozó jelentések egyszerűsítése és ésszerűsítése érdekében a 89/391/EGK tanácsi irányelv, az abban említett egyedi irányelvek, valamint a 83/477/EGK, 91/383/EGK, 92/29/EGK és 94/33/EK tanácsi irányelv módosításáról”

(COM(2006) 390 final – 2006/0127 (COD))

(2007/C 93/10)

2006. szeptember 20-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2006. december 19-én elfogadta. (Előadó: Thomas Janson.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. január 17–18-án tartott 432. plenáris ülésén (a 2007. január 17-i ülésnapon) 150 szavazattal 1 ellenében, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A munkahelyi egészségvédelem és a biztonság az EU hatáskörébe tartozik, és lényeges a szociális Európa, valamint a fenntartható versenyképesség szempontjából a belső piacon. Nem szabad, hogy a vállalatok a munkavállalók egészségét és biztonságát a verseny tényezőjének tekintsék, és ily módon kezeljék.

1.2 Jelenleg a gyakorlati végrehajtásról szóló tagállami jelentés elkészítésére számos irányelv kötelez. A meglévő rendelkezések a gyakorlati végrehajtásra vonatkozó jelentéseknek az Európai Bizottsághoz történő benyújtását különböző rendszerességgel írják elő (négy, illetve öt évente). Az Európai Bizottság javaslata ezeket az eltéréseket kívánja összehangolni és ésszerűsíteni azáltal, hogy ötévente egyetlen jelentés elkészítését írja elő az irányelvek gyakorlati végrehajtásáról.

1.3 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát. A jelentések elkészítése a nemzeti hatóságnak igen sok időbe került, és a javaslat nyilvánvaló idő- és pénzmegtakarításokat foglal magában.

1.4 A benyújtási határidők összehangolása és az összes jelentés egy összefüggő jelentésbe történő rendezése jobb áttekintést biztosít a nemzeti hatóságok számára. Egyben lehetőséget nyújt a különböző egészségügyi kockázatok közötti összefüggések jobb felmérésére. A tény, hogy szabályos időközönként jelentések készülnek az irányelvekben előírt, a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos intézkedések gyakorlati végrehajtásáról, lényeges segítséget jelent ahhoz, hogy át lehessen tekinteni az intézkedéseket és hatásait a munkavállalók egészségére és biztonságára az Európai Unióban. Az EGSZB mindazonáltal úgy véli, hogy az Európai Bizottság javaslatának arra kellene köteleznie a tagállamokat, hogy egyrészt konzultáljanak a szociális partnerekkel a jelentés valamennyi fejezetéről, mielőtt elküldik az Európai Bizottságnak, másrészt foglalják bele a jelentésbe a szociális partnerek nézőpontjait is.

1.5 A javaslat arról is gondoskodik, hogy nagyobb legyen az átláthatóság a polgárok és az érintettek számára. Ily módon Európa közelebb kerül a polgárokhoz és erősödik a demokrácia.

2. Indokolás

2.1 Az európai bizottsági közlemény összefoglalása

2.1.1 Az európai bizottsági javaslat célkitűzése, hogy egyszerűsítse és ésszerűsítse a munkavállalók munkahelyi biztonságára és egészségvédelmére vonatkozó közösségi irányelvek intézkedéseit, amelyek a tagállamok és az Európai Bizottság számára az irányelvek gyakorlati végrehajtásáról szóló jelentések elkészítését írják elő.

2.1.2 Jelenleg a gyakorlati végrehajtásról szóló tagállami jelentés elkészítésére számos irányelv kötelez. A meglévő rendelkezések a gyakorlati végrehajtásra vonatkozó jelentéseknek az Európai Bizottsághoz történő benyújtását különböző rendszerességgel írják elő (négy, illetve öt évente). Az Európai Bizottság javaslata ezeket az eltéréseket kívánja összehangolni és ésszerűsíteni azáltal, hogy ötévente egyetlen jelentés elkészítését írja elő az irányelvek gyakorlati végrehajtásra vonatkozóan, amely egy, az általános elveket és az összes irányelvre alkalmazható közös jellegzetességeket tartalmazó általános részből, valamint az egyedi irányelvek sajátos jellegzetességeire vonatkozó külön fejezetekből állna. Az első jelentés a 2007-től 2012-ig terjedő időszakra vonatkozik.

2.1.3 A gyakorlati végrehajtásról szóló tagállami jelentés elkészítését, amely az Európai Bizottság jelentésének egyik alapja, a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1989. június 12-i 89/391/EGK tanácsi irányelv ⁽¹⁾, valamint az annak 16. cikk (1) bekezdése szerinti egyedi irányelvek ⁽²⁾ írják elő. Három egyéb irányelv szintén előírja a jelentéseket ⁽³⁾.

2.1.4 Az Európai Bizottság javaslata a kötelezettséget kiterjeszti arra a három irányelvre is, amely nem ír elő végrehajtási jelentést. Ez a három irányelv a következő: a munkájuk során azbeszttel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló, 1983. szeptember 19-i 83/477/EGK tanácsi irányelv ⁽⁴⁾, a munkájuk során biológiai anyagokkal kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló, 2000. szeptember 18-i 2000/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (hetedik egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikkének (1) bekezdése értelmében) ⁽⁵⁾, és a munkájuk során rákkeltő anyagokkal és mutagénekkel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló, 2004. április 29-i 2004/37/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (hatodik egyedi irányelv a 89/391/EGK tanácsi irányelv 16. cikkének (1) bekezdése értelmében) ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ HL L 183., 1989.6.29., 1. o.

⁽²⁾ A munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelményekről szóló, 1989. november 30-i 89/654/EGK tanácsi irányelv (HL L 393., 1989.12.30., 1. o.), a munkavállalók által a munkájuk során használt munkaeszközök biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelményeiről szóló, 1989. november 30-i 89/655/EGK tanácsi irányelv (HL L 393., 1989.12.30., 13. o.), a munkavállalók által a munkahelyen használt egyéni védőeszközök egészségvédelmi és biztonsági minimumkövetelményeiről szóló, 1989. november 30-i 89/656/EGK tanácsi irányelv (HL L 393., 1989.12.30., 18. o.), az elsősorban a munkavállalók hátsérülésének kockázatával járó kézi tehermozgatásra vonatkozó egészségvédelmi és biztonsági minimumkövetelményekről szóló, 1990. május 29-i 90/269/EGK tanácsi irányelv (HL L 156., 1990.6.21., 9. o.), a képernyő előtt végzett munka biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelményeiről szóló, 1990. május 29-i 90/270/EGK tanácsi irányelv (HL L 156., 1990.6.21., 14. o.), az időszakos vagy helyileg változó építkezések biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelményeinek végrehajtásáról szóló, 1992. június 24-i 92/57/EGK tanácsi irányelv (HL L 245., 1992.8.26., 6. o.), a munkahelyi biztonsági, illetve egészségvédelmi jelzésekre vonatkozó minimumkövetelményekről szóló, 1992. június 24-i 92/58/EGK tanácsi irányelv (HL L 245., 1992.8.26., 23. o.), a várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1992. október 19-i 92/85/EGK tanácsi irányelv (HL L 348., 1992.11.28., 1. o.), az ásványi nyersanyagok fűrészgyökön keresztül történő kitermelésével foglalkozó iparágakban dolgozó munkavállalók biztonsága és egészségvédelme javításának minimumkövetelményeiről szóló, 1992. november 3-i 92/91/EGK tanácsi irányelv (HL L 348., 1992.11.28., 9. o.), az ásványi nyersanyagok külszíni és felszín alatti kitermelésével foglalkozó iparágakban dolgozó munkavállalók biztonsága és egészségvédelme javításának minimumkövetelményeiről szóló, 1992. december 3-i 92/104/EGK tanácsi irányelv (HL L 404., 1992.12.31., 10. o.), a halászhajók fedélzetén végzett munka biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelményeiről szóló, 1993. november 23-i 93/103/EGK tanácsi irányelv (HL L 307., 1993.12.13., 1. o.), a munkájuk során vegyi anyagokkal kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók egészségének és biztonságának védelméről szóló, 1998. április 7-i 98/24/EGK tanácsi irányelv (HL L 131., 1998.5.5., 11. o.), a robbanásveszélyes légkör kockázatának kitett munkavállalók biztonságának és egészségvédelmének javítására vonatkozó minimumkövetelményekről szóló, 1999. december 16-i 99/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 23., 2000.1.28., 57. o.), a munkavállalók fizikai tényezők (vibráció) hatásából keletkező kockázatoknak való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről szóló, 2002. június 25-i 2002/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 177., 2002.7.6., 13. o.), a munkavállalók fizikai tényezők (zaj) hatásának való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről szóló, 2003. február 6-i 2003/10/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 42., 2003.2.15., 38. o.), a munkavállalók fizikai tényezők (elektromágneses terek) hatásából keletkező kockázatoknak való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről szóló, 2004. április 29-i 2004/40/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 159., 2004.4.30., 1. o.), a munkavállalók fizikai tényezők hatásának való expozíciójára (mesterséges optikai sugárzás) vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről szóló, 2006. április 5-i 2006/25/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 114., 2006.4.27., 38. o.). Három e területre vonatkozó irányelv nem ír elő a gyakorlati végrehajtásra vonatkozó jelentéseket, nevezetesen: a munkájuk során azbeszttel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló, 1983. szeptember 19-i 83/477/EGK tanácsi irányelv, a munkájuk során biológiai anyagokkal kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló, 2000. szeptember 18-i 2000/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (hetedik egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikkének (1) bekezdése értelmében), és a munkájuk során rákkeltő anyagokkal és mutagénekkel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló, 2004. április 29-i 2004/37/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (hatodik egyedi irányelv a 89/391/EGK tanácsi irányelv 16. cikkének (1) bekezdése értelmében).

⁽³⁾ A határozott idejű vagy munkaerő-kölcsönzés céljából létesített munkaviszonyban álló munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségének javítását elősegítő intézkedések kiegészítéséről szóló, 1991. június 25-i 91/383/EGK tanácsi irányelv (HL L 206., 1991.7.29., 19. o.), a hajók fedélzetén a jobb orvosi ellátás biztosítását célzó biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelményekről szóló, 1992. március 31-i 92/29/EGK tanácsi irányelv (HL L 113., 1992.4.30., 19. o.) valamint a fiatal személyek munkahelyi védelméről szóló, 1994. június 22-i 94/33/EGK tanácsi irányelv (HL L 216., 1994.8.20., 12. o.) is.

⁽⁴⁾ HL L 263., 1983.9.24., 25. o.

⁽⁵⁾ HL L 262., 2000.10.17., 21. o.

⁽⁶⁾ HL L 229., 2004.6.29., 23. o.

2.2 Általános megjegyzések

2.2.1 A munkahelyi egészségvédelem és a biztonság az EU hatáskörébe tartozik, és lényeges a szociális Európa, valamint a fenntartható versenyképesség szempontjából a belső piacon. Nem szabad, hogy a vállalatok a munkavállalók egészségét és biztonságát a verseny egy tényezőjének tekintsék, és ily módon kezeljék.

2.2.2 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát, mely nyilvánvaló idő- és pénzmegtakarítást jelent a tagállamok számára. A jelentések elkészítése a nemzeti hatóságok részéről lényeges időbeli befektetést igényelt. Az irányelvenként különböző ütemezések miatt ma a jelentéseket gyakorlatilag folyamatosan készítik, mely indokolatlanul magas adminisztratív költségekhez vezet.

2.2.3 A benyújtási határidők összehangolása és az összes jelentés egy összefüggő jelentésbe történő rendezése jobb áttekintést biztosít a nemzeti hatóságok számára. Egyben lehetőséget nyújt a különböző egészségügyi kockázatok közötti összefüggések jobb felmérésére. A különböző egészségügyi és biztonsági problémák gyakran kapcsolódnak egymáshoz, és egy összefüggő jelentés összetettebb képet nyújt az irányelvek hatásainak összességéről. A tény, hogy szabályos időközönként jelentések készülnek az irányelvekben előírt, a munkahelyi egészséggel és biztonsággal kapcsolatos intézkedések gyakorlati végrehajtásáról, lényeges segítséget jelent ahhoz, hogy át lehessen tekinteni az intézkedéseket és hatásait a munkavállalók egészségére és biztonságára az Európai Unióban.

2.2.4 Az EGSZB mindazonáltal úgy véli, hogy az Európai Bizottság javaslatának arra kellene köteleznie a tagállamokat, hogy egyrészt konzultáljanak a szociális partnerekkel a jelentés valamennyi cikkéről, mielőtt elküldik az Európai Bizottságnak, másrészt foglalják bele a jelentésbe a szociális partnerek nézőpontjait is.

2.2.5 A javaslat arról is gondoskodik, hogy nagyobb legyen az átláthatóság a polgárok és az érintettek számára. Ily módon Európa közelebb kerül a polgárokhoz és erősödik a demokrácia.

Kelt Brüsszelben, 2007. január 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Mérleg a mai európai társadalomról”

(2007/C 93/11)

2006. október 5-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Mérleg a mai európai társadalomról”.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2006. december 19-én elfogadta. (Előadó: Jan OLSSON.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2007. január 17–18-án tartott, 432. plenáris ülésén (a 2007. január 18-i ülésnapon) 153 szavazattal 3 ellenében, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 2006 júniusában az Európai Tanács hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a szociális dimenzió közelebb kerüljön a polgárokhoz, és üdvözölte az Európai Bizottság arra irányuló szándékát, hogy felmérést készítsen az EU mai szociális viszonyairól. A Tanács felkérte az Európai Bizottságot, hogy adjon ki egy időközi jelentést a 2007-es tavaszi csúcstalálkozó előtt ⁽¹⁾.

1.2 Ebben az összefüggésben az Európai Bizottság felkérte az EGSZB-t, hogy készítsen feltáró véleményt arról, hogyan lehet „az európai társadalom jelenlegi állapotát felmérni és programot indítani a szociális védelmi rendszerekhez való hozzáférés, valamint a szolidaritás vonatkozásában (szociális dimenzió), az egységes piac felülvizsgálatával párhuzamosan, a munkát azzal szorosan összehangolva.” ⁽²⁾ Ez a vélemény az első témakörrel foglalkozik, az egységes piac fejlődését egy másik EGSZB-velemény tekinti át.

1.3 Az Európai Bizottság úgy véli, hogy „az európai szolidaritási politikáknak és programoknak elő kell mozdítaniuk a jobb életminőséget, a társadalmi kohéziót, és több lehetőséget kell teremteniük az Unió polgárai számára, együttműködve a nemzeti, regionális és egyéb helyi hatóságokkal, valamint a szociális partnerekkel, támogatva a társadalmi párbeszédet és a civil társadalom bevonását”. ⁽³⁾ A felmérés meg fogja vizsgálni a társadalmi átalakulás fő mozgatórugóit, és az európai politikai döntéshozatal alapjaként fog szolgálni a következő évtizedben, annak érdekében, hogy az Európa előtt álló szociális kihívásokkal kapcsolatban új konszenzus alakuljon ki ⁽⁴⁾.

1.4 A kezdeményezés tükrözi azt, hogy a legmagasabb szinten megújult érdeklődést mutatnak a szociális kérdések iránt a franciaországi és a hollandiai népszavazás negatív kimenetelét követően. A brit elnökség meghívta a tagállamokat az európai szociális modell témájában rendezett különleges csúcstalálkozóra (Hampton Court) 2005 októberében. A német és az osztrák kancellár javasolta, hogy az átdolgozandó alkotmányos szerződésbe foglaljanak bele egy „szociális fejezetet”.

⁽¹⁾ 2006. júniusi Európai Tanács, 21. pont.

⁽²⁾ Margot Wallströmnek, az Európai Bizottság alelnökének 2006. október 5-én kelt levele.

⁽³⁾ Lásd: a fenti levél és COM (2006) 211final. Polgárközpontú program, 5. o.

⁽⁴⁾ Lásd: Az Európai Bizottság munkaprogramja COM (2006) 629 fin.

1.5 Az EGSZB nagyra értékeli az Európai Bizottság szándékait. Megjegyzi, hogy a mai európai társadalom állapotának felmérése nem pusztán a szociális kérdések hagyományos értelemben történő vizsgálatát jelenti. A mérleg fontos eszköz lehet ahhoz, hogy az EU közelebb kerüljön a polgárokhoz, valamint hogy az európai politikákkal kapcsolatos elvárásaik teljesüljenek. A kezdeményezés az EU szociális és gazdasági dimenziója közötti egyensúly megteremtése egyik módjának is tekinthető.

1.6 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a felmérés folyamatával kapcsolatban pontos célokat és menetrendet kell megfogalmazni. Annak érdekében, hogy a felmérés hasznot hozzon, és ne csak tudományos kísérlet legyen, hozzáadott értéket kell jelentenie a mai szociális viszonyokkal kapcsolatos uniós politikákhoz, tevékenységekhez és vitákhoz, valamint összhangban kell lennie velük. A felmérés ezért világos kapcsolatban kell, hogy álljon a lisszaboni stratégiával és a szociális menetrenddel, és értékelnie kell az EU szociális politikájának eszközeit és azok megvalósítását. Ezenkívül elég időt kell hagyni arra, hogy a felmérés elkészítése során minden szinten megfelelően be lehessen vonni a szervezett civil társadalmat.

1.7 A jelen vélemény az EGSZB első hozzájárulása, és egyéb tevékenységek is követik majd a felmérés elkészítésének folyamata során.

2. Általános megjegyzések

2.1 Az európai társadalmi viszonyokat már számos tudós, intézmény és szervezet felvázolta ⁽⁵⁾. Az EGSZB is vizsgálta már őket különböző véleményeiben, következtetéseit és ajánlásait alapjaként.

Hangsúlyozni kell az Európában végbemenő gazdasági és társadalmi fejlődés pozitív aspektusait, melyek a jelenlegi szociális viszonyok alapjául szolgáló fő tényezők: világszinten elismert életminőség, növekvő élettartam, új gazdasági lehetőségek, társadalmi mobilitás, jobb munkakörülmények és az oktatás és a

⁽⁵⁾ Az Európai Szakpolitikai Tanácsadó Iroda, az Európai Bizottság szakértői csoportja hamarosan ki fog adni egy dokumentumot, mely háttérként szolgálhat majd.

társadalmi jólét magasabb színvonalra. A „harminc dicsőséges év”, amely alatt teljes foglalkoztatottságot sikerült elérni, és átfogó szociális védelem alakult ki, kedvezett egy viszonylag homogén jóléti állam kialakulásának, amely a gazdasági növekedés alapja.

2.2 Az EGSZB mély meggyőződése, hogy ezek a pozitív aspektusok szoros kapcsolatban állnak a gazdaság-, a foglalkoztatás- és a szociálpolitika terén hozott, egymás hatását kölcsönösen erősítő intézkedésekkel. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a szociálpolitikát produktív tényezőnek kellene tekinteni.

2.3 Ugyanakkor, ahogy az elmúlt évtizedekben is, az európai társadalom mély társadalmi változásokon esik át: a foglalkoztatás és a munkaerőpiac alapvető átalakuláson megy keresztül, mely a munkavállalók számára gyorsan változó szociális körülményeket jelent. Európa példa nélküli demográfiai változásokkal kell, hogy szembenézzen. Meg kell találni, és elemezni kell a gyermekszületési arány csökkenésének okait. A tagállamok tapasztalatai azt mutatják, hogy a családi és a szakmai életet összehangoló, megfelelően tervezett családpolitika átfogó és jól működő gyermekellátási rendszerrel és olyan intézkedésekkel, melyek több nőt vonzanak a foglalkoztatásba, a gyermekszületési arány emelkedését eredményezheti. A bevándorlás szintén egyre fontosabb eleme lesz a lefelé ívelő demográfiai trend megállításának. A bevándorlók és az etnikai kisebbségek integrálása jelentős kihívás.

2.4 A globalizált, posztindusztriális, öregedő társadalomhoz vezető átmenetben tükröződő társadalmi-gazdasági változások új lehetőségeket, de egyben új társadalmi kockázatokat is eredményeztek. Mindez a népesség szélesebb rétegeit fogja érinteni, mint korábban. A jóléti állam mind nehezebben képes valamennyi polgára jólétét biztosítani megfelelő és fenntartható foglalkoztatás és a szociális védelem segítségével. Az elsősorban a nőket, bevándorlókat, fiatalokat és képzetlen személyeket érintő társadalmi kirekesztés kockázatához és a tartós bizonytalansághoz kapcsolódó szegénység továbbra is fennáll. Különösen azokon a területeken növekszik, ahol a munkanélküliség szintje magas marad. A tudásalapú gazdaságra való gyors átállás miatt a szaktudás elavulttá, a szakmai karriernek pedig labilisabbá válnak. A rugalmasságot a szociális védelem új formáival, valamint a foglalkoztatottságra és az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó aktív politikákkal kell párosítani a szegénység által okozható bizonytalanság kockázatának ellensúlyozására.

2.5 Az új családstruktúrák, életstílusok, kulturális minták, a demográfiai változás, a nagyvárosokba történő koncentrálódás, a növekvő mobilitás, az információhoz való jobb hozzáférés, a fogyasztási modellek és az egyedi viselkedések szintén olyan tényezők, melyek átalakítják a társadalmat, másrészt a környezeti és éghajlati változások hamarosan szintén erőteljesen hatnak a polgárokra és a társadalomra. A közvéleményt és annak viselkedését szintén figyelembe kell venni.

2.6 Az átfogó társadalmi és gazdasági előrehaladás Európában gyakran minden szinten elfedi a fennálló szociális körülmények sokrétűségét és egyenlőtlenségét. Ugyanakkor végső

fokon a helyi szintű szociális helyzet és az egyes személyek életminősége számít. A szociális viszonyok felmérését ezért a társadalom alapszintjén kell megkezdni.

2.7 A sokrétűség jelentősen megnövekedett az utóbbi két bővítés eredményeképpen. Valamennyi korábbi bővítés arra készítette az Európai Uniót, hogy foglalkozzon a szociális viszonyokkal annak érdekében, hogy simábbá tegye a csatlakozási folyamatot. Számos uniós szociális prioritást fel lehet sorolni ebben az összefüggésben, például a migráns munkavállalók szociális biztonságát, a társadalmi kohéziót, a szociális párbeszédet, a foglalkoztatáspolitikát és a nemek közötti egyenlőséget.

Az is tény azonban, hogy a bővítés továbbra is nagy kihívást jelent az EU kohéziója, valamint egyes lisszaboni célkitűzések megvalósítása szempontjából, különösen a szociális és a foglalkoztatáspolitikai területén. A lisszaboni stratégia féldős értékeléséről szóló Kok-jelentés figyelmeztet arra, hogy a bővítés az EU-n belül feszültségekhez vezet, amelyek „tovább nőnek, ha nem lesz kilátás a konvergenciára”. A következő években az integrációs politika súlypontját ismét inkább az Unió társadalmi kohéziójának növelésére kell helyezni. Ehhez az EU-nak többek között olyan makrogazdasági keretfeltételekre van szüksége, amelyek előmozdítják a növekedést és a foglalkoztatást.

Az EGSZB megállapítja, hogy a tagállamok közötti erős gazdasági és társadalmi különbségek továbbra is fennállnak. Úgy véli, hogy a bővítést nem szabad a szociális dimenzió leértékelésével kapcsolatos kockázatnak tekinteni, hanem inkább lehetőségként kell felfogni az élet- és munkafeltételek javítására – egy célzottabb európai politika támogatásával – nemcsak az új tagállamokban, hanem egész Európában.

2.8 A felmérés fontos lépés lehet az európai szociális modell kidolgozásában a jövőre nézve egy nemrég elfogadott EGSZB-veleményben javasoltak alapján⁽⁹⁾: dinamikus modellnek kell lennie, amely figyelembe veszi az új kihívásokat, és egy demokratikus, környezetbarát, versenyképes, szolidaritáson alapuló és társadalmi szempontból befogadó, minden polgár számára elérhető jóléti térség kialakítását vázolja fel.

3. Részletes megjegyzések

3.1 Ahogy fent említettük, az EGSZB szinte valamennyi társadalmi terület szociális viszonyait felmérte, nem csak a szokásos európai bizottsági felkérésekre válaszul, hanem saját kezdeményezésű és feltáró véleményeken keresztül is.

3.2 A nemrégiben készült EGSZB-velemények például a következő területeket fedik le: polgárság, foglalkoztatás, munkakörülmények, egész életen át tartó tanulás, társadalmi és területi kohézió, szociális védelem, társadalmi kirekesztés, fogyatékkal élő személyek, nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos kérdések, fiatalság, gyermekjogok, öregedés, bevándorlás és

⁽⁹⁾ Lásd a 2006. július 6-i EGSZB-veleményt a „Társadalmi kohézió: az európai szociális modell részletes kidolgozása” témájában, előadó: Ernst Erik Ehnmark, HL C 309., 2006.12.16.

integráció, környezetvédelem és fenntartható fejlődés, élelmiszerbiztonság és fogyasztóvédelem, közlekedés és szállítás, turizmus, általános érdekű szolgáltatások, közegészségügy, elhízás és az éghajlatváltozás társadalmi következményei, valamint az átfogóbb lisszaboni stratégia.

Néhány, az utóbbi időszakban készült feltáró és saját kezdeményezésű vélemény nagyon lényeges a felméréshez ⁽⁷⁾. Jelenleg is folyamatban vannak olyan véleményekkel kapcsolatos munkák, melyek illeszkednek majd a folyamatba.

3.3 A konkrét és az általános szociális viszonyokkal kapcsolatos mérleg elkészítéséhez, valamint a vonatkozó politikai intézkedések hatásainak felméréséhez az EU-nak rendelkeznie kell olyan mutatókkal, melyek elég részletes és pontos képpel szolgálnak. A szociális védelem eredményeivel kapcsolatos mutatók kialakításához az EGSZB teljesítményértékeléseket és megbízhatóbb, minőségi mutatókat javasolt ⁽⁸⁾, melyek a felmérés részét kellene, hogy képezzék. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy az érintetteket be kellene vonni a mutatók meghatározásába és kiértékelésébe ⁽⁹⁾.

3.4 Az EGSZB megjegyzi, hogy hiányoznak a munkaerőpiaccal és a migrációval kapcsolatos statisztikák, valamint hogy a nemek közötti egyenlőség és a szegénység szempontjából átfogóbb adatokra van szükség. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy az Eurostat kapjon megbízást és forrásokat arra, hogy készítsen ilyen, a társadalmi tendenciákat pontosan tükröző statisztikákat. A Dublini Alapítvány ezt a minőségre nagyobb súlyt helyező elemzéssel egészíthetné ki.

⁽⁷⁾ Lásd a következő EGSZB-veleményeket:

- 2005. 09. 29.: „A nőket érintő szegénység Európában”, előadó: Brenda King (HL C 24., 2006.1.31.)
- 2004. 12. 16.: „Nemzedékek közötti kapcsolatok”, előadó: Jean-Michel Bloch-Lainé (HL C 157. 2005.6.28.)
- 2006. 09. 13.: „Bevándorlás az EU-ban és a beilleszkedési politikák: a regionális és helyi önkormányzatok és a civil társadalmi szervezetek együttműködése”, előadó: Luis Miguel Pariza Castaños (HL C 318., 2006.12.23.)
- 2006. 09. 13.: „A civil társadalom részvétele a szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni küzdelemben”, előadók: José Isaiás Rodríguez García-Caro, Luis Miguel Pariza Castaños És Miguel Angel Cabra De Luna (HL C 318., 2006.12.23.)
- 2006. 09. 14.: „Európai polgárság: hogyan tehetjük érzékelhetővé és kézzelfoghatóvá?”, előadó: Bruno Vever (HL C 318., 2006.12.23.)
- 2005. 02. 09.: „Foglalkoztatáspolitikai: Az EGSZB szerepe a bővítés után és a lisszaboni folyamat szempontjából”, előadó: Wolfgang Greif (HL C 221., 2005.9.8.)
- 2004. 06. 07.: „Az ipari változásokról és a gazdasági, társadalmi, területi kohézióról”, előadó: José Custódio Leirião és társelőadó: Nicanor Cué
- 2005. 07. 14.: „A vállalatáthelyezések hatóköre és hatásai”, előadó: José Isaiás Rodríguez García-Caro, társelőadó: Jürgen Nusser (HL C 294., 2005.11.25.)
- 2006. 05. 17.: „Rugalmas biztonság dán mintára”, előadó: Anita Vium (HL C 195., 2006.8.18.)
- 2004. 03. 31.: „A kultúra társadalmi dimenziója”, előadó: Daniel Le Scornet (HL C 112., 2004.4.30.)
- 2006. 03. 16.: „Családok belüli erőszak a nőkkel szemben”, előadó: Renate Heinsch (HL C 110., 2006.5.9.)
- 2006. 09. 14.: „Válasz az éghajlatváltozás kihívásaira – A civil társadalom szerepe”, előadó: Ernst Erik Ehnmark (HL C 318., 2006.12.23.)

⁽⁸⁾ Lásd: az EGSZB 2005. július 13-i véleménye az „Európai Bizottság közleménye a Szociálpolitikai Menetrendről” tárgyában, előadó: Ursula Engelen-Kefer, (HL C 294., 2005.11.25.)

⁽⁹⁾ Lásd: az EGSZB véleménye a szociális mutatók tárgyában (saját kezdeményezésű vélemény), előadó: Giacomina Cassina, (HL C 221., 2002.9.19.)

4. Új konszenzus az Európa előtt álló társadalmi kihívásokkal kapcsolatban – néhány fontosabb gondolat

A civil társadalom szükséges bevonása

4.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a szociális viszonyok új konszenzus kialakítása érdekében végzett értékelését olyan folyamatra kell építeni, amelybe minden szinten bevonják a civil társadalmat, egy alulról felfelé építkező megközelítés keretében. Az értékelő folyamatra elegendő időt kell hagyni, hogy valóban elérjen a polgárokhoz és szervezeteikhez. Ellenkező esetben fennáll a veszélye annak, hogy csupán felszínes, felsőbb szintű, szakértői konzultációra kerül majd sor.

4.2 Mivel a szociális viszonyok értékelését a legalacsonyabb szinten kell elvégezni, a felmerülő társadalmi igények és problémák azonosításában és megfogalmazásában fontos szerep jut a szociális partnereknek és a többi érintett szereplőnek, csakúgy, mint a helyi önkormányzatoknak. A tapasztalatok megosztása segíthet a vállalatok és a polgárok helyi célok érdekében történő mozgósításában, valamint szisztematikusabb értékeléshez is vezethet mind nemzeti, mind európai szinten.

4.3 Az alulról felfelé építkező megközelítés és a megfelelő „módszerek” érdekében az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak pénzügyi támogatást kellene nyújtania a nemzeti és regionális szintű értékelést végző szervezeteknek, és logisztikai segítséget kellene biztosítani az értékelési folyamat elindításához. Az összes érintett bevonásával kapcsolatban fontos az új módszerek kifejlesztése és a bevált gyakorlatok cseréje.

4.4 A szociális viszonyok értékelésének alulról felfelé építkező megközelítését maguknak a résztvevőknek kell meghatározniuk. A vitát semmilyen módon nem szabad korlátozni. Az EGSZB azonban, az Európai Bizottsággal összhangban, azt ajánlja, hogy néhány átfogó témát kellene átgondolni, mint például az esélyegyenlőség, a megkülönböztetésmentesség, a szociális jogok és az általános érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférés, továbbá a gazdasági és társadalmi dimenzió közötti kapcsolat ⁽¹⁰⁾.

4.5 A nemzeti kormányzatoknak komolyan kell venniük a folyamatot, és az értékelést, illetve annak következtetéseit bele kell foglalniuk a lisszaboni stratégia nemzeti reformprogramjaiba és más politikákba.

4.6 Az EGSZB aktív szerepet játszhat mind tagállami, mind európai szinten az általa képviselt személyeken és szervezeteken keresztül. A gazdasági és szociális tanácsokat vagy a többi hasonló szervezetet is mozgósítani kellene azokban az országokban, ahol léteznek ilyenek.

4.7 Európai szinten az EGSZB, az Európai Bizottsággal együttműködésben, konzultatív fórumot szervezhet mind a folyamat elején – egyfajta útterv elkészítésére –, mind akkor, amikor a folyamat a végére ér – nyomon követésként. Az EGSZB javasolja a kapcsolattartó csoport ⁽¹¹⁾ bevonását az e területen végzett tevékenységekbe.

⁽¹⁰⁾ Az értékelési folyamatra 2007-ben, az Esélyegyenlőség Európai évében kerül sor.

⁽¹¹⁾ Az európai civil társadalmi szervezetekkel és hálózatokkal kapcsolattartó csoport kapcsolattartó szerv, valamint az EGSZB és ezen szervezetek és hálózatok közötti politikai párbeszéd fóruma is.

5. Új szociális cselekvési program

5.1 Az értékelés (felmérés) nem mehet végbe anélkül, hogy vele párhuzamosan ne vizsgálánánk meg az uniós szociálpolitika különféle módszereit és eszközeit, illetve azt, hogy azok mennyire hatékonyak az új társadalmi problémák terén. Meg kell találni a megfelelő egyensúlyt az uniós és a tagállami hatáskörök elhatárolása és komplementaritása, illetve az európai jogi aktusok és a koordináció nyílt módszere között. Ugyanakkor a létező közösségi joganyag alkalmazására is szükség van.

5.2 Elemezni kellene a jelenlegi uniós eszközök hatékonyságát, feltételezve, hogy bekövetkezhet esetleg az uniós szociálpolitikák és a szociális vívmányok romlása. A finn elnökség 2006 novemberében konferenciát szervezett „A szociális védelem európaisodása” címmel, ahol az egyik következtetés az volt, hogy a szociálpolitika európai dimenzióját tovább kellene fejleszteni, és ezen belül a koordináció nyílt módszerét jobban kellene alkalmazni.

5.3 A koordináció nyílt módszerének hatékonysága megkérdőjelezhető, és sok kormány nem kötelezte el magát mellette ténylegesen. Az értékelési folyamat során meg kell vizsgálni, hogyan lehetne ezt a módszert erősíteni annak érdekében, hogy döntő szerepet játszasson a lisszaboni stratégia céljainak elérésében.

5.4 A sokféleség és a nemzeti prioritások határt szabnak az uniós szociális jogszabályok alkalmazási körének. Az értékelési folyamat megállapításait ugyanakkor meg kell vizsgálni a kezdeményezésre és a joganyag módosítására vagy egyszerűsítésére való igény szempontjából. Megfelelő, kulcsfontosságú jogi aktusokra lehet szükség, ha a túlzott eltérések akadályozzák a teljesítményt, és a tagállamok közötti feszült kapcsolatok forrásává válnak.

5.5 Az EGSZB kiemeli a szociális párbeszéd sajátos és fontos szerepét minden szinten, legyen szó akár a társadalmi körülmények értékeléséről, akár a létező problémák közös megoldására tett kezdeményezésekről. Európai szinten teljes mértékben ki kell használni a Szerződésen alapuló szociális párbeszédet. Az EGSZB támogatja az európai szociális partnerek hároméves programját, és elégedetten jegyzi meg, hogy az EU elősegíti az új tagállamokban a szociális párbeszédet.

5.6 Meg kellene erősíteni a civil társadalom más reprezentatív szervezeteinek a részvételét a politikaformálásban. E szervezetek minden társadalmi területen és minden szinten aktívak, hogy képviselhessék a polgárokat, és hogy életkörülményeik javítása érdekében közös cselekvésre buzdítsák őket. El kellene ismerni szerepüket mind az értékelésben, mind a szociálpolitikák irányításában. Ezenkívül a szociális gazdaság szerepe a termelés és a szolgáltatások szervezésében megfelel a polgárok igényeinek, és életkörülményeik javítása érdekében nagyobb teret kellene engedni e tevékenységüknek.

5.7 Az EGSZB azt javasolja, hogy az értékelési (felmérési) folyamat összegzéseként az Európai Bizottság minden érdekelt részvételével szervezzen „polgári csúcstalálkozót” a társadalmi körülményekről. Az Európai Bizottság döntő szerepet játszik azoknak a társadalmi körülményeknek az azonosításában, amelyek leginkább az uniós szintre tartoznak. A szervezett civil társadalmat, a nemzeti parlamenteket és a regionális önkormányzatokat fel kellene kérni, hogy ismertessék saját javaslataikat. Az EGSZB azt javasolja, hogy nyomon követésként egy második Európai Tanácsot is szenteljenek az európai szociális modell témájának (Hampton Court 2).

5.8 Az Európa előtt álló társadalmi kihívásokkal kapcsolatos új konszenzus megalapozása érdekében új „szociális cselekvési programot” lehetne felvázolni, amely figyelembe veszi mind a gazdasági körülményeket, mind a társadalmi elvárásokat. Az EGSZB rámutat, hogy az egységes piac „1992” stratégia bevezetését hasonló program kísérte a 80-as években, és az Európai Bizottság most az egységes piac áttekintésével párhuzamosan és azzal szoros együttműködésben keresi a társadalmi dimenziót.

5.9 A program szükségszerűen közös értékeken, a társadalmi és a gazdasági fejlődés közötti kapcsolat határozott elismerésén, valamint a polgárokat és a tagállamokat összekötő, magas szintű társadalmi tőkét teremtő európai társadalom alapjának (újra)definíálásán alapulna. Pontos és konkrét ütemtervet foglalna magába, amely felsorolná a különböző szereplőket, megvizsgálná a jelenlegi uniós eszközök hatékony alkalmazását, ismertetné a társadalmi igényeket és elvárásokat mind uniós, mind nemzeti szinten, a globalizációval összefüggésben, az európai szociális vívmányok szélesebb keretén belül.

Kelt Brüsszelben, 2007. január 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS